

MUNKAEGÉSZSÉGÜGYI TANULMÁNY

AZ ADMINISZTRÁCIÓ ÉS SZOLGÁLTATÁST TÁMOGATÓ TEVÉKENYSÉG, ÉS A MŰVÉSZET, SZÓRAKOZTATÁS, SZABADIDŐ ÁGAZATOK

„Munkabiztonság és a munkaegészségügy komplex fejlesztése az adminisztráció és szolgáltatást támogató tevékenység, és a művészet, szórakoztatás, szabadidő ágazatok terén”

GINOP-5.3.4-16-2018-00035

Tartalomjegyzék

1	BEVEZETÉS.....	5
2	munkavédelem általános elvei, jogszabályi előírásai.....	6
2.1	A munkavédelem jogi alapjai	7
2.2	Munkáltatói jogkört gyakorlók felelőssége és kötelezettsége.....	12
2.3	A munkavállalók jogai és kötelezettségei.....	12
2.4	A munkavédelmi képviselők jogai, feladatai	14
3	Kockázatfelmérés, kockázatelemzés	16
3.1.1	A kockázatértékelés elemei.....	17
4	A biztonságos munkavégzés feltételei	22
4.1	A munkavégzés személyi feltételei.....	24
4.2	A munkavégzés tárgyi feltételei	24
4.3	A munkahelyekre vonatkozó munkavédelmi előírások	27
4.3.1	Munkahelyek kialakításának előírásai (padozat; szabadtéri munkahelyek; közlekedési utak kijelölése; éjszakai munkavégzés; ajtók-kapuk működése; menekülő utak- vészkijáratok; megvilágítás; megfelelő hőmérséklet)	27
4.3.2	Vegyí áruk tárolási szabályai.....	34
4.4	Munkahelyek kémiai biztonsága	36
4.4.1	A vegyi anyagok felhasználása.....	37
4.5	Hulladékok kezelésének szabályai.....	37
4.6	Baleset, munkabaleset fogalma, nyilvántartás, bejelentése.....	38
4.7	Dohányzás, drogok, gyógyszerek, alkohol.....	41
4.8	Egyéni védőeszközök használata.....	42
5	Megelőzés módszerei.....	46
5.1	Üzembentartói ellenőrzések: épületek műszaki állapotának, villamos használatának rendszeres ellenőrzése.....	47
5.2	Energia központok munkavédelmi-, tűzvédelmi-, biztonságtechnikai megfelelése	47
5.3	Műszaki üzemeltetési nyilvántartások vezetése	47
5.4	Kezelési- karbantartási utasítás.....	47

5.5	Munkaeszközök ellenőrzése.....	47
6	A munkavédelem hatósági felügyelete	49
7	Munkavédelmi szabályzatok és egészség megőrzési feladatok.....	53
8	Létesítés, üzembe helyezés.....	54
8.1	Munkaeszközök és technológiák munkavédelmi követelményei	55
8.1.1	Munkaeszköz kialakítása és elhelyezése	55
8.1.2	Villamos berendezések biztonságos létesítése	56
8.2	Technológia, munkaeszköz létesítési és telepítési követelménye	56
8.3	Technológia, munkaeszköz használatba vétele, üzembe helyezése és felülvizsgálata.....	57
9	Munkavédelmi oktatás és foglalkozás-egészségügyi szolgálat	59
9.1	Munkavédelmi oktatások rendje.....	59
9.1.1	Előzetes munkavédelmi oktatás.....	59
9.2	Foglalkozás-egészségügyi rendszer működése	61
9.2.1	Munkaköri orvosi alkalmassági vizsgálatok: előzetes, időszakos, soron kívüli, záró és speciális alkalmassági vizsgálatok	61
9.2.2	Előzetes munkaköri, szakmai, ill. személyi higiénés alkalmassági orvosi vizsgálat	62
9.2.3	Időszakos munkaköri, szakmai, ill. személyi higiénés alkalmassági vizsgálat	63
9.2.4	Soron kívüli munkaköri, szakmai, ill. személyi higiénés alkalmassági vizsgálat	63
9.2.5	Záró vizsgálat.....	63
9.2.6	A vizsgálatot végző személyek, ill. szervek.....	64
9.2.7	Egészségügyi dokumentáció.....	64
9.2.8	A munkavállaló kötelessége a vizsgálatokkal kapcsolatban.....	64
9.2.9	Munkavégzési korlátozások.....	65
9.2.10	Védőoltások.....	65
9.3	Pszichoszociális kockázatok a munkahelyeken	65
10	MELLÉKLETEK.....	68
	1. számú melléklet Munkaegészségügyet érintő nemzeti joganyagok	69
	2. számú melléklet Munkahelyeken alkalmazandó biztonsági és egészségvédelmi jelzések.....	72

3. számú melléklet Mesterséges vagy természetes fény a munkahelyeken	74
4. számú melléklet Zöld iroda kialakítása	76
5. számú melléklet Egészséges munkahelyet minden életkorban	81
6. számú melléklet Az elsősegély felszerelések színkód rendszere és tartalmi követelményei	84
7. számú melléklet Váz-és izomrendszeri megbetegedés kialakulása	88
8. számú melléklet Kalandpark egészségügyi szempontból	90
9. számú melléklet Az ülő munka negatív élettani hatásai és tornagyakorlatok a hatások csökkentésére	92
10. számú melléklet A „STEP – Tégy egy lépést az egészségedért” c. jó gyakorlat bemutatása ..	94
11. számú melléklet Fűkaszás, fűnyírás egészségkárosító kockázatai	97
12. számú melléklet EU-OSHA 2018 – 2019. évi kampány: Egészséges munkahelyek – A veszélyes anyagok helyes kezelése	99
13. számú melléklet A keramikus műhelyben előforduló egészségi ártalmak	101
14. számú melléklet Egyéni védőeszköz juttatási rend és kiadási nyilvántartás minták	103
15. számú melléklet Az egyéni védőeszközökön szereplő piktogramok magyarázata	105
16. számú melléklet A Cirkusz egészségügyi kockázati	108
17. számú melléklet a 2019. évre szóló munkavédelmi és munkaügyi ellenőrzési irányelvekről.	110
18. számú melléklet Munkavédelmi oktatási napló és tudásfelmérés módszerei	112
19. számú melléklet Textilipari kézi iparművészeti tevékenység káros hatásai a szemünkre	113
20. számú melléklet Pszichoszociális kockázatok csökkentése a munkahelyeken.	115

1 BEVEZETÉS

Az adminisztráció és szolgáltatást támogató tevékenység, és a művészet, szórakoztatás, szabadidő ágazatokban hangsúlyos a munkaegészségügy kérdése, mivel igen nagy mennyiségű és a munkavégzés teljes időtartama alatt fennálló egészségügyi kockázatoknak van kitéve a munkavállaló. Nem elhanyagolható a szolgáltatást támogató tevékenység sem, melyben dolgozók jelentős mértékben vannak kitéve vegyi hatásoknak. A legjelentősebb egészségkárosító tényezők a munkahelyi stressz, az extrém mozdulatok és fizikai megterhelés (színház, cirkusz, tánc stb.), mely a váz és izomrendszer betegségeit és elváltozásait okozhatják. Ezekon felül még jelentős a biológiai kockázat is a művészeti, szórakoztató és szabadidős tevékenységekre látogató nézők, résztvevők okán, valamint a cirkuszi előadások, szórakoztató és szabadidős tevékenységek során használt és bemutatott állatok miatt. Látható, hogy mennyire sokféle egészségügyi kockázat leselkedik az ágazatokban dolgozókra.

Nem igazán lehet egy konkrét fő kockázatot kiemelni az ágazatokon belül, de talán a kültéri rendezvények és közterület, kert, park gondozás során a biológiai kockázatok a leginkább

kiemelhetőek. Itt beszélhetünk emberek, állatok támadásáról és rovarok csípéséről is.

Az eddigiek alapján kijelenthető, hogy jelentős a kockázati faktor minden területen és az

ellenük való védekezés új kihívást ad a munkáltatóknak. A legfontosabb a megfelelő kockázatelemzés és a feltárt kockázatok ismeretében a megfelelő stratégia kidolgozása. Lényeges a megfelelő kommunikáció kialakítása munkavédelmi kérdésekben a munkáltató és a munkavállalók között. Ennek egyik legjobb módszere a megfelelő munkavédelmi képviselő kialakítása.

2 munkavédelem általános elvei, jogszabályi előírásai

„Az ember a tőle telhető módon vigyáz magára - amennyire tudja, védi magát, és ehhez joga van.” (Jeff VanderMeer)

Az idézet gondolatfonalát követve, ez a jogunk az alapja a munkavédelem létjogosultságának és a törvényi szabályozás szükségességének. Az ágazatokban már korábban leírt indokok alapján nagy jelentősége van a munkavédelmen belül a munkaegészségügynek. Ez természetesen nem azt jelenti, hogy a munkabiztonság elhanyagolható, de erről egy másik tanulmány szól. Lássuk tehát a munkavédelem jogszabályi hierarchiáját és a legfontosabb előírásokat a munkavállalók és a munkáltatók jogait és kötelezettségeit illetően.

2.1 A munkavédelem jogi alapjai

A munkavédelemmel kapcsolatos előírások rendszere a következő hierarchia szerint épül fel:

Jogi hierarchiában a legmagasabb szintű jogszabály Magyarország Alaptörvénye, mely meghatározza az állam működését, szervezeteit, feladatait, valamint az alapvető állampolgári jogokat is. A munkavédelem létét az állampolgári jogok közül az emberi élethez és egészséghez fűződő jogunk indokolja. Ha ennek az alapvető jogunknak meg kell valósulnia az élet minden területén, akkor ez a munkahelyeken is indokolt.

A fent említett jogunk és egy egységes jogszabály igénye vezetett a 1993. évi XCIII. Törvény „a munkavédelemről” (továbbiakban: Mvt.) létrejöttéhez, mely részletességgel, a legalapvetőbb követelményeket fogalmazza meg és mint legmagasabb szintű törvény rögzíti azokat és irányozza elő annak gyakorlati megvalósítását:

- Állami feladatként megfogalmazza a munkáltatói és munkavállalói érdekképviseleti rendszerét, azon belüli egyeztetés lehetőségét például a munkavédelem országos programjának vonatkozásában.
- Alapvető követelményeket rögzít, például az irányítási és ellenőrzési intézmények működtetésére, valamint az Országos munkavédelmi programpolitika megalkotása tekintetében.

Egyértelműen megfogalmazza a munkáltató kötelezettségeit és jogait, meghatározza felelősségét az egészséget nem veszélyeztető és biztonságos munkavégzés követelményeinek megvalósítása érdekében.

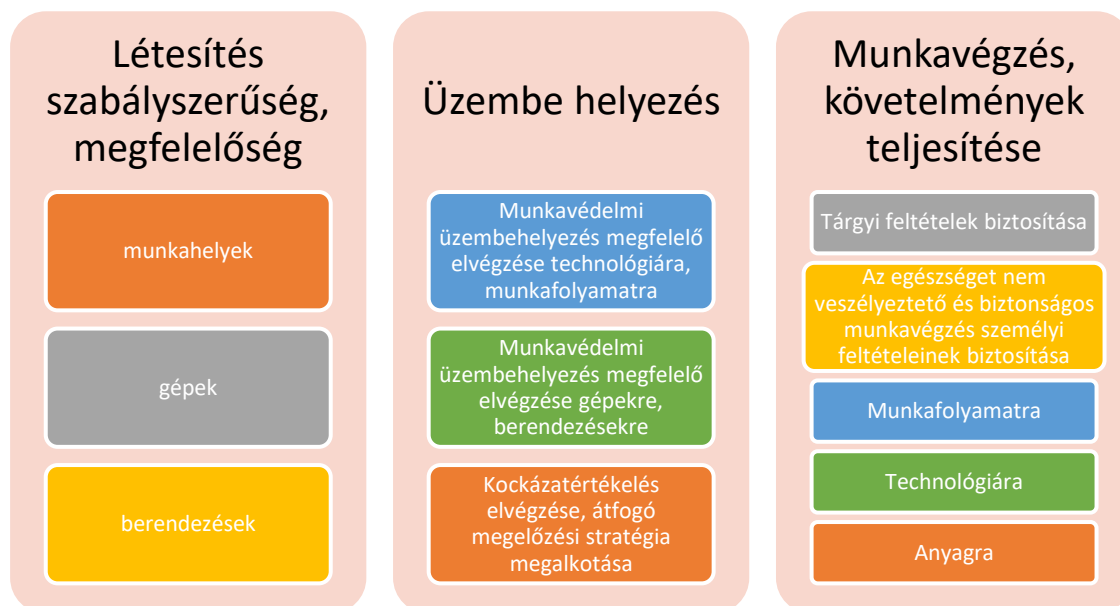
A Mvt. egyértelműsíti azt is, hogy a védelmet nem csak a munkavállalókat

érintően kötelező, hanem azon túl a hatókörben tartózkodókra, például látogatókra vagy éppen a szolgáltatást igénybe vevők számára is.

Felhívja a figyelmet arra vonatkozóan is, hogy bizonyos munkavédelmi feladatok munkabiztonsági-, illetve munkaegészségügyi szaktevékenységnek minősülnek, azaz azok elvégzéséhez szakképesítéssel kell rendelkezni.

A szabványok önmagukban nem kötelezők, azonban a szabványtól való eltérés esetén a munkáltató köteles – vitás esetben - annak bizonyítására, hogy az általa használt megoldás munkavédelmi szempontból legalább egyenértékű a vonatkozó szabványban foglalt követelménnyel, megoldással). Ilyen szabvány az OHSAS (Occupational Health and Safety Assessment Series), mely a munkahelyi egészségvédelmi és biztonsági irányítási rendszerek (MEBIR) követelményeit határozza meg. Az új 45001 szabványra történő átállások már megkezdődtek, hisz ez a szabvány alkalmazza az Annex SL minden ISO irányítási rendszer legmagasabb szintű keretét, azaz összehangolható a MIR (ISO 9001) és KIR (14001) 2015 évi szabványok követelményrendszerével.

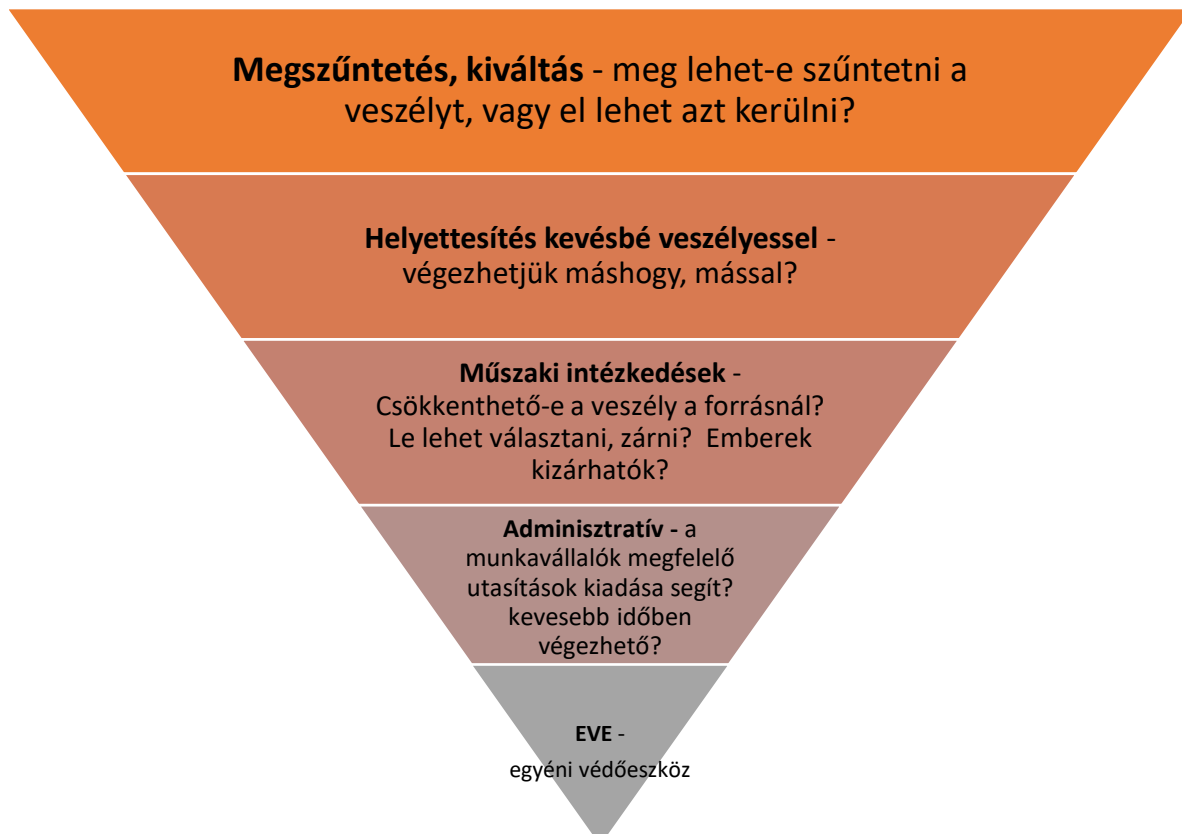
A munkavédelmi törvény tárgyi hatálya a szervezett munkavégzésre terjed ki. Ennek megfelelően a munkáltató felelőssége az alábbi legfontosabb tevékenységek megtervezésében, végrehajtásában és ellenőrzésében nyilvánul meg:

A fenti feladatok tartalmát és azok végrehajtásában szerepet játszó munkakörök megnevezését, a megvalósítást, az ellenőrzést, a számon kérés módját a munkáltatónak a munkavédelmi szabályozásában (MVSZ) szükséges rögzíteni, amennyiben MEBIR rendszerrel rendelkezik, úgy ezeket a kézikönyv és eljárás-, illetve munkautasításokban érdemes rögzíteni.

Az egészséget nem veszélyeztető és biztonságos munkavégzés érdekében a munkáltató köteles figyelembe venni a következő általános követelményeket:

A nem elkerülhető veszélyeket is értékelni kell. A veszélyek keletkezési helyükön történő leküzdése elsődleges kell legyen.

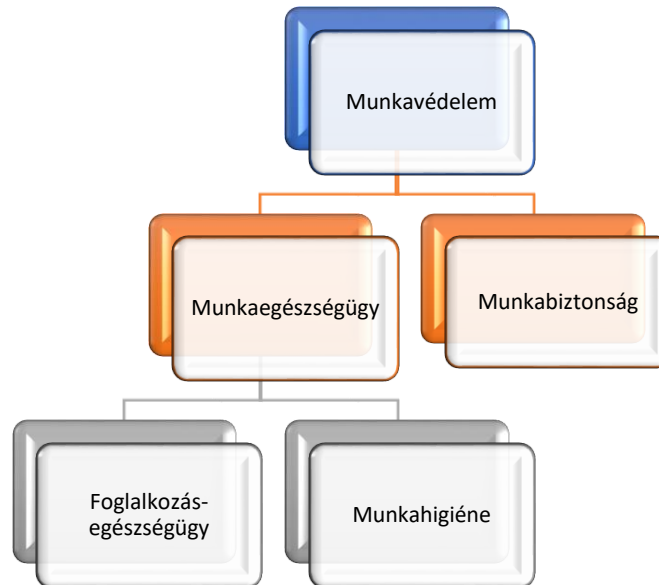
Az információ, kommunikáció, pénzügy és biztosítási ágazatokban az ügyfelekkel történő kommunikáció, és kapcsolattartás során felmerülő esetleges konfliktus helyzetek kezelése, a versenyszféra által gerjesztett megfelelési kényszer, a technológiai fejlődés gyorsasága okozhatnak stresszt és frusztráltságot. Ennek mérséklésére kell törekedni és olyan újításokat bevezetni a munkahely megtervezése, kialakítása során, melyek alkalmasak az egészséget nem veszélyeztető munkavégzésre, valamint a fenti tényezők csökkentésére vagy megszüntetésére. Szükségszerű, amennyiben vannak, a műszaki fejlődés eredményeinek alkalmazása. Ilyen például a régi íróasztalok és iroda székek helyett, új ergonomikus munkaállomások kialakítása.

Nagyon lényeges, hogy ne csak a kockázatokkal és azok mértékével legyünk tisztába, hanem legyen intézkedési tervünk, más néven egységes és átfogó megelőzési stratégiánk arra, hogy azokat csökkenteni tudjuk és így a munkabalesetek, illetve munkavégzésből adódó megbetegedések előfordulási valószínűségét mérsékelni tudjuk. Ez akár egy munkafolyamat, technológia átalakításával vagy módosításával, akár megszüntetésével is járhat figyelemmel a munkaszervezésre, a munkafeltételekre, a szociális kapcsolatokra és a munkakörnyezeti tényezők hatására. A kollektív műszaki védelem mindenképpen elsőbbséget élvez az egyéni védelemhez képest.

Mvt. célja, hogy Magyarország Alaptörvényében foglalt elvek alapján szabályozza az egészséget nem veszélyeztető és biztonságos munkavégzés nem csak személyi, de tárgyi és szervezeti feltételeit is a szervezetten munkát végzők egészségének, munkavégző képességének megóvása és a munkakörülmények humánusabbá tétele érdekében, megelőzve ezzel a munkabaleseteket és a foglalkozással összefüggő megbetegedéseket.

1. számú melléklet Munkaegészségügyet érintő nemzeti joganyagok

A munkavédelem szakágazatai, területei

A *munkabiztonság* a munkavédelem műszaki biztonsággal foglalkozó szakterülete, amelynek tevékenysége a balesetek megelőzésére irányul.

A *munkaegészségügy*: a munkavédelem egészségügyi biztonsággal foglalkozó szakterülete, amelynek tevékenysége a fokozott expozíciók, a foglalkozási megbetegedések megelőzésére irányul.

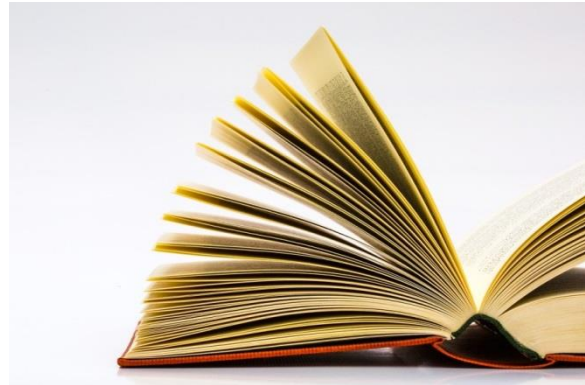
Foglalkozás-egészségügy: mindazon egészségügyi intézkedések összessége, amelyek célja az egészséget nem veszélyeztető és biztonságos munkavégzés feltételeinek megteremtése és fenntartása.

Munkahigiéne: a munkakörnyezetből származó egészségkárosító veszélyek és kockázatok előrelátásával, felismerésével, mérésével, értékelésével és kezelésével foglalkozó szakterület. A tevékenység célja a munkát végző személy egészségének megóvása.

2.2 Munkáltatói jogkört gyakorlók felelőssége és kötelezettsége

Az ágazatokban jelen lévő komplex kockázatok miatt nagy jelentősége van a munkáltatói jogkört gyakorlók részéről a felelősségek és kötelezettségek kérdéskörének. Amennyiben a munkahelyi vezetők nem tartják be a rájuk vonatkozó előírásokat, hogyan várható el ez a munkavállalói oldalról. Az elsődleges szempont a példamutatás és csak ezt követi a jogszabályi megfelelés. Fontos, hogy a munkavállalók lássák, hogy a munkáltató törekszik a biztonságos és egészséget nem veszélyeztető munkafeltételek megteremtésére és nem csak elvárásai vannak a munkavállalókkal szemben.

- Biztosítani kell, hogy a munkavállalók számára kitűzött célok és feladatok ne legyenek ellentmondásban a vonatkozó előírásokkal, azaz ami írásban le van fektetve, annak a gyakorlat feleljen meg.
- Az egészséget nem veszélyeztető és biztonságos munkavégzés feltételeinek biztosítása. A biztonság megőrzése érdekében meg kell ismernie és meg kell követelnie a jogszabályi előírások és a helyi előírások – kiemelt figyelemmel az életvédelmi szabályok – betartását a munkavállalóktól.
- Minden munkavállalót megillet a rendszeres tájékoztatás és oktatás, hogy megismerje a veszélyeket és az ellenük való védekezés módját, amelyekkel a munkavégzés során találkozhat és időnként érdemes meggyőződni valamilyen módon a tudás visszamérésével az ismeretek elsajátításáról.

2.3 A munkavállalók jogai és kötelezettségei

A munkavállalók jogainak és kötelezettségeinek ismerete elengedhetetlen minden munkavállaló számára, hiszen ellenkező esetben nem tudják, hogy mit és hogyan tehetnek meg a munkahelyükön. Ebben az esetben nem tudják, hogy a munkáltatóval és annak nem jogkövető magatartásával szemben milyen eszközök vannak a kezükben és azokat, hogyan tudják hatékonyan használni. Ennek okán fontos a munkavállalók megfelelő és teljes körű tájékoztatása. Természetesen ez önmagában kevés, hiszen hiába mondunk el minden ezzel kapcsolatos ismeretet a munkavállalónak, az ennek ellenére nem fogadja be az új ismereteket és ahogy mondani szokták „az egyik fülén be, a másikon meg ki megy” az ismeretanyag. Oktatások alkalmával szoktam felhívni a

munkavállalók figyelmét arra az apróságra, hogy ildomos megismerni a munkahelyen bennünket megillető jogokat és kötelezettségeket, annak érdekében, hogy adott esetben megfelelően tudjunk dolgozni és minden esetben tisztában legyünk a bennünket megillető jogokkal és kötelezettségekkel, így nem lehetünk jogsértés áldozatai. Lássuk tehát, hogy milyen jogok illetnek meg bennünket a munkahelyen, illetve milyen kötelezettségeknek kell eleget tennünk a biztonságos és egészséget nem veszélyeztető munkavégzés feltételeinek megteremtése során.

- A munkavállaló köteles munkavégzésre alkalmas állapotban megkezdeni munkáját, az előzőleg ismertetett munkavédelmi szabályok, utasítások megtartásával, a munkavédelmi oktatáson részt venni és a kapott tudást elsajátítani.
- Köteles munkáját úgy végezni, hogy ez saját vagy más egészségét és testi épségét ne veszélyeztesse, kollégáival együttműködni. A munkaeszköz biztonságos állapotáról minden munka megkezdést megelőzően meg kell győződni, azt rendeltetésszerűen használni.
- A munkáltató által biztosított egyéni védőeszközt rendeltetésének megfelelően használni, tisztításáról gondoskodni, és szólni, amennyiben az sérült.
- Olyan ruházatot viselni, mely az egészséget és a testi épséget nem veszélyezteti a munkavégzés során.
- Fegyelmet, rendet, tisztaságot tartani alapvető kötelesség.
- A közölt ismereteket el kell sajátítani és azokat alkalmazni szükséges.
- A munkáltatónak, vagy a közvetlen szakmai felettesnek azonnal szólni kell ha veszélyt, rendellenességet, üzemzavart tapasztal, illetve a vezető által elrendelt intézkedés meghozataláig tőle elvárható módon azokat megszüntetni.
- Önkényesen nem kapcsolhatja ki, nem távolíthatja el és nem alakíthatja át a biztonsági berendezéseket, pl.: védőburkolatokat, érzékelőket, vészleállító gombokat, szerkezeteket.
- Köteles együttműködni például hatóság kérésére, illetve a munkáltató által hozott intézkedések végrehajtása során.

A munkáltatónak biztosítania szükséges:

- Az egészséget nem veszélyeztető és biztonságos munkavégzés feltételeit, a veszélyes tevékenységhez az előírt védőintézkedések megvalósítását,

- A biztonságos munkavégzéshez szükséges ismeretek rendelkezésre bocsátását, a betanuláshoz való lehetőség biztosítását,
- A munkavégzéshez szükséges felszerelések, munka- és védőeszközök, az előírt védőital, valamint tisztálkodó-szerek és tisztálkodási lehetőségek biztosítását,

A munkavállaló jogosult megtagadni a munkavégzést, ha azzal életét, egészségét vagy testi épségét közvetlenül és súlyosan veszélyeztetné. Ha a munkáltató utasításának teljesítésével másokat veszélyeztetne közvetlenül és súlyosan, a teljesítését meg kell tagadnia. Veszélyeztetésnek minősül különösen a szükséges védőberendezések, az egyéni védőeszközök működő-képtelensége, illetve hiánya,

Joga van munkavédelmi képviselőt választani, joga van – a törvényi feltételek teljesülése esetén – munkavédelmi képviselőnek megválasztatni.

2.4 A munkavédelmi képviselők jogai, feladatai

„A bizalom olyan kötelék két ember között, ami csak akkor van jelen, ha képesek figyelni és megérteni egymást.” (Demi Lovato)

A munkavédelmi képviselő egy olyan bizalmi pozíció, ahol mind a munkáltató, mind a munkavállalók bizalmát el kell nyernie a feladatot ellátónak. A munkáltató bizalmát abban a tekintetben, hogy az érdekei figyelembe vétele mellett teszi meg a munkavédelemmel kapcsolatos javaslatait és ugyanez a helyzet a munkavállalókkal kapcsolatban is. Jól érzékelhető, hogy a feladatot ellátó személynek mind intelligenciával, mind fejlett szociális érzéssel rendelkeznie kell és emellett még fontos a vonatkozó jogszabályok ismerete is. Nem kis feladata egy vállalkozásnál ennek a feladatkörnek az ellátása, hiszen minden ember más és más, különböző fokú tűrőképességekkel, mind fizikális, mind pszichikális tekintetben. Nem minden esetben egyszerű egy megfelelő, munkavédelmi változást eszközölő javaslat kidolgozása és annak a vezetőséggel történő elfogadtatása. Előfordul, hogy a munkáltató anyagi erőforrás hiányra, míg a munkavállalók a munkavégzés jelenlegi állapotának kényelmére hivatkozva vétőznek meg egy-egy módosítást vagy újítást. Természetesen nem akarok elriasztani senkit a munkavédelmi képviselőségre jelöltetéstől, hanem inkább arra igyekszem rávilágítani, hogy a feladatot ellátónak szükséges egy bizonyos fokú elhivatottsággal rendelkezni a munkavédelem iránt és elég erős tettvágygal a változások „göröngyös útjának kitaposására”.

A munkavédelmi képviselő: a munkavállalók által választott személy, aki a munkavállalók azon jogait és érdekeit képviseli, mely az egészséget nem veszélyeztető és biztonságos munkavégzéssel összefügg és mindvégig a munkáltatóval együttműködik, hogy ténylegesen megteremthetők legyenek az elvárt körülmények. A Mvt. biztosítja a munkavédelemmel kapcsolatos érdekegyeztetést, valamint a munkavállalók érdekvédelmét, a munkavédelmi képviselők (képviselők) jogai és kötelezettségei meghatározásán keresztül.

A munkavállalók jogszabály szerint az elvárt és megfelelő munkabiztonsági követelmények teljesülése kapcsán jogaik és érdekeik képviselőre jogosultak képviselőt vagy képviselőket választani, aki jogosult meggyőződni:

- Az egyéni védőeszközök megfelelő állapotáról, a biztonságos munkaeszközökről és munkakörülményekről.
- Azon intézkedések megvalósulásáról, melyek az egészség megóvását és a munkabalesetek megelőzését szolgálják.
- A munkavállalóknak a biztonságos és egyben az egészséget nem veszélyeztető munkavégzésre történő felkészítéséről, és a kapcsolódó ismeretek elsajátításáról.

Ahhoz, hogy a képviselő a munkavédelemmel kapcsolatos ellenőrzési és a fejlődést elősegítő tevékenységét végezni tudja:

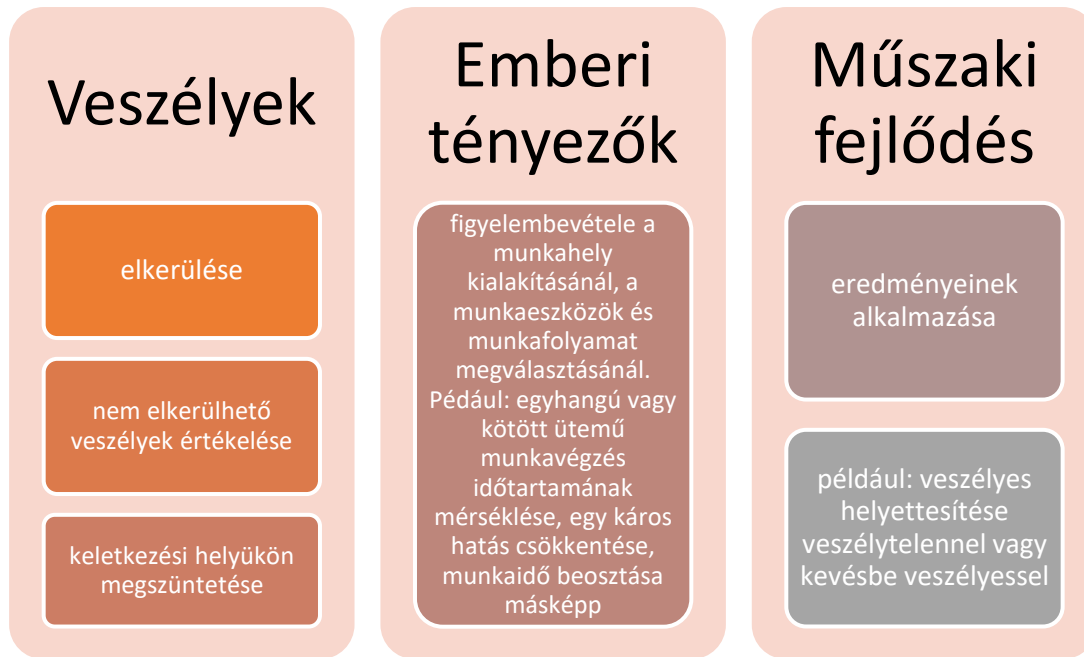
- A munkahelyekre beléphet munkaidőben, információkat kérhet működési területén.
- A vezető, illetve vezetőség (mint munkáltató) munkavédelmet érintő döntései előkészítésében részt vehet, sőt a munkáltatónak törekednie kell arra, hogy a munkavédelmi képviselőt bevonja azokba, aki mérlegelheti, hogy részese kíván lenni ennek a folyamatnak vagy távol marad attól.
- A képviselőnek joga van tájékoztatást kérni a munkáltatótól minden vonatkozó munkavédelmi kérdésben.
- Kezdeményezhet szükséges intézkedéseket, akár véleményt is nyilváníthat.
- Munkabalesetek, foglalkozási megbetegedések körülményeinek kivizsgálásában részt vehet és indokolt esetben a hatáskörrel rendelkező munkavédelmi felügyeletet ellátó hatósági szervhez fordulhat bármely testi épséget, egészséget veszélyeztető munkakörülmény kapcsán.
- Hatósági ellenőrzésen részt vehet, véleményt nyilváníthat, megvitathat kapcsolódó kérdéseket, felvetéseket, sőt szakértőt is vehet igénybe.
- A Munkavédelmi Szabályzat (MVSz) kiadásához pedig a képviselő egyetértésére is szükség van.

3 Kockázatfelmérés, kockázatelemzés

A kockázatértékelés fogalmát és mint folyamat, annak lépéseit a Mvt. határozza meg, melyhez munkáltatók kockázatértékelési kötelezettségei igazodnak.

Az egészséget nem veszélyeztető és biztonságos munkavégzés érdekében a munkáltató köteles figyelembe venni a következő általános követelményeket:

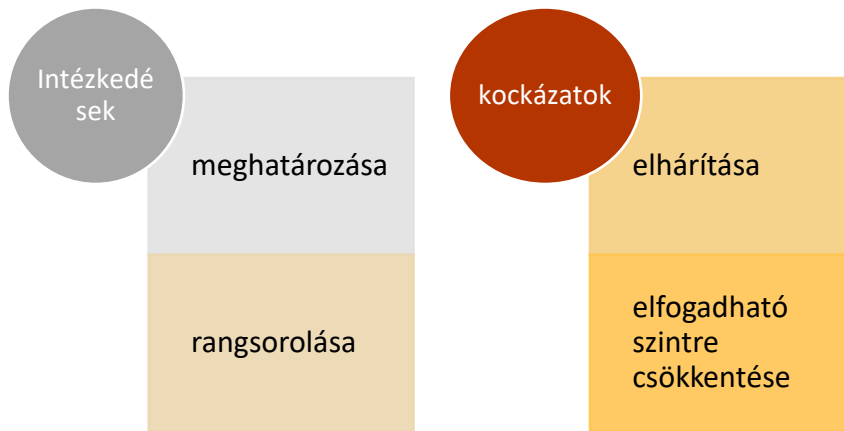
Egységes és átfogó megelőzési stratégiával, intézkedések sorozatával, melyek kiterjedhetnek munkafolyamatokra, technológiákra, munkaszervezésre, munkafeltételekre, vagy akár szociális kapcsolatokra, a munkakörnyezet annak tényezői és hatásai változtathatók, javíthatók. A kollektív műszaki védelem az egyéni védelemhez képest minden esetben elsőbbséget élvez és sose szabad elfelejteni, hogy a munkavállalók bizonytalansága a megfelelő utasításokkal történő ellátásuk esetén csökkenthető vagy akár kiküszöbölhető.

A munkáltató köteles a kockázatok minőségi, illetve szükség esetén mennyiségi értékelését elvégezni, melyek a munkavállalók egészségét és biztonságát veszélyeztethetik. Az alkalmazott munkaeszközök, veszélyes anyagok és készítmények, a munkavállalókat érő terhelések, a munkahelyek kialakítása mind részét kell, hogy képezzék a kockázatértékelésnek, illetve kockázat becslésnek.

Az értékelés eredménye alapján megelőző intézkedéseket szükséges hozni annak érdekében, hogy a munkakörülmények javíthatók legyenek, és ezeket be kell építeni a munkáltató valamennyi irányítási szintjén végzett tevékenységbe.

A kockázatértékelés fő céljai:

Nem biztos, hogy a kockázatok megszüntethetők bármely intézkedés bevezetését és végrehajtását követően, a cél az, hogy legvégső esetben a fennmaradó kockázat elfogadható legyen.

Az Mvt. 54. § (2) bekezdés értelmében a kockázatértékelés elvégzése munkabiztonsági és munkaegészségügyi szaktevékenységnek minősül, elkészítésének felelősség az Mvt. 2. § (2) bekezdés szerint a munkáltatót terheli, mint ahogy annak megfelelő minősége is. Egy kockázatértékelés akkor lesz jól alkalmazható, ha az intézmény vagy cég-specifikus és be tudják vonni a munkavállalókat, továbbá a munkavédelmi képviselőt, hisz a gyakorlati tapasztalataik beépülnek.

3.1.1 A kockázatértékelés elemei

A kockázatértékelés a munkavédelem sarokköve. Ez a folyamat ad lehetőséget arra, hogy a munkavégzés során a munkavállalókat érő egészségkárosító tényezőket feltárjuk és a megfelelő védekezést velük szemben kialakítsuk. Ennek elmulasztása olyan, mintha alap nélkül akarnánk házat építeni, melyről tudjuk, hogy nem megfelelő szilárdságú építményt fog eredményezni és vélhetően az egész romba fog dőlni. A kérdés természetesen az, hogy ez a ledőlés mennyi áldozatot követel és ezt vehetjük szó szerint is. Egy építmény összedőlése esetén a romok alól általában halottak szokta előkerülni. Ez a helyzet a munkavédelemmel kapcsolatosan is. Kockázatértékelés és megelőző stratégia kidolgozása és végrehajtása nélkül a legmodernebb munkahely is kártyavárként fog „összedőlni” és ennek sajnos a legtöbb esetben a munkavállalók isszák meg a levét. Ők fognak megsérülni a munkavégzés során a súlyosabb következményekről nem is beszélve. Lássuk, hogy milyen módon és hogyan kell elvégezni ezt a tevékenységet.

3.1.1.1 *A veszélyek és veszélyeztetettek azonosítása*

Az azonosítási tevékenység során részletesen számba kell venni az érintett munkafolyamatokat, az alkalmazott technológiákat, munkaeszközöket és használatban lévő anyagot. Majd meg kell határozni minden lehetséges veszélyt, amely a munkavállalókat és más személyeket fenyegethet.

Ezek lehetnek fizikai, kémiai, biológiai, ergonómiai, és/vagy pszichés tényezők, amelyek veszélyt jelenthetnek a munkavállaló egészségére, biztonságára, azaz külső hatásként érhetik a munkavállalót. Az alábbiak szerint lehet csoportosítani őket:

- csúszós vagy egyenetlen terep,
- éles, hegyes, sorjás felületek, tárgyak,
- szintkülönbségek,
- közlekedésből adódó veszélyek, akár közúton vagy a helyszínen,
- tűz és robbanás,
- ártalmas energiaforrások, pl. elektromosság, sugárzás,
- zaj, rezgés.
- emberek támadása

Fizikai

- mérgeznek,
- irritálnak,
- égési sérüléseket okoznak,
- marnak,
- robbannak,
- égést táplálnak,
- égnak,
- stb.

Kémiai (veszélyes anyagok, keverékek)

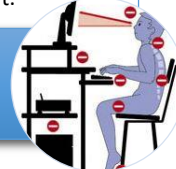
- vírusok,
- baktériumok,
- gombák
- rovarok
- állatok támadása
- növények mérgeanyagai

Biológiai (belégzés, lenyelés, bőrön keresztül szervezetbe jutás)

- a munkavégzéshez nem alkalmas/nem elegendő tér,
- gyakran ismétlődő feladatok,
- gyenge ergonómiai állapot (a munkahely tervezésekor nem vették figyelembe az emberi tényezőket),
- ismétlődő munka,
- tartós-, és/vagy nagy figyelmet igénylő munkafeladat.

Ergonómiai

- munka jellege, összetettsége, bonyolultsága, munkafeltételek,
- munka szervezése, irányítása
- a munkakörnyezet fizikai jellemzői (zaj, hőmérséklet, megvilágítás stb.),
- munkahelyen kívüli tényezők

Pszichoszociális

3.1.1.2 A kockázatok minőségi, illetve mennyiségi értékelése

A kockázat megítélésénél figyelembe kell venni a veszély súlyosságát (mekkora kár keletkezhet), a veszélyeztetettek számát, és a veszély bekövetkezésének valószínűségét.

Az értékelés eredményeként szerzett ismeretek alapján a munkáltatónak el kell döntenie, hogy a valós helyzet megfelel a munkavédelemi követelményeknek, szabályoknak, előírásoknak vagy változtatni szükséges, annak érdekében, hogy a kockázat megszűnjön, vagy elfogadható mértékűre csökkenjen.

3.1.1.3 A teendők meghatározása és a szükséges intézkedések megvalósítása

A munkáltatónak konkrét intézkedési tervet kell készítenie a kockázatok megelőzése vagy csökkentése érdekében, melyet a kockázátértékelésre kell alapoznia. A Mvt. 54. § (2) bekezdése úgy fogalmaz, hogy az értékelés alapján olyan megelőző intézkedéseket szükséges hozni, amelyek biztosítják a munkakörülmények javulását, beépülnek a munkáltató valamennyi irányítási szintjén végzett tevékenységbe.

A kockázatok csökkentésére számos intézkedés hozható, a teljesség igénye nélkül felsorolva ezek közül párat:

- A veszély keletkezési helyén történő felszámolása, megszüntetése.
- A veszélyes munkafolyamat, technológia elkülönítése, amennyiben lehetséges.
- A munkavállaló áthelyezése a veszélyes munkafolyamatból más munkafolyamatba.
- A berendezések ellátása biztonsági berendezéssel (védőburkolattal, védőberendezéssel) történő ellátása, vagy munkaeszköz cseréje.
- Tiszta és rendezett munkahely kialakítása. Felesleges, nem odavaló, vagy munkát akadályoztató elemek, anyagok eltávolítása.
- Megfelelő felkészülés biztosítása egy esetleges nem várt eseményre, pl.: jelző- és riasztóberendezések működésének biztosítása, folyamatos ellenőrzése, mentési terv készítése és gyakoroltatása, menekülési útvonalak és elsősegély biztosítása.

- Veszélyes technológiák, létesítmények és munkaeszközök időszakos biztonsági felülvizsgálatának elvégzése, eredmények kiértékelése és hiba esetén azok javítása.
- Egyéni védőeszközök, kollektív védelem biztosítása.
- A munkabalesetek és foglalkozási betegségek nyilvántartása, kivizsgálása, gyökér okok elemzése, bejelentések megtétele és intézkedések meghozatala, hogy legközelebbi előfordulásuk megakadályozható legyen.

3.1.1.4 *A hatásosság ellenőrzése és rendszeres felülvizsgálata, a felülvizsgálat dokumentálása*

A kockázatértékelést legalább három évente újból el kell készíteni, akkor is ha nem történt változás. Amennyiben jelentősebb változás következik be, akár a munkakörülményekben, vagy a használatban lévő berendezések, munkaeszközök tekintetében, vagy a technológiában (illetve a felhasznált anyagokban), egy munkautasításban vagy bármely munkavédelmet érintő követelmény, előírás, tekintetében, akkor kockázatértékelést azonnal felülvizsgálni és módosítani szükséges.

A munkavédelmi törvény 59. § (2) bekezdése alapján a munkáltató köteles tájékoztatni a kockázatértékelés és a javító intézkedések eredményeiről a munkabiztonsági szaktevékenységet ellátó személyt, a foglalkozás-egészségügyi orvost, valamint a munkavédelmi képviselőt. Az értékelést és kapcsolódó intézkedéseket, megelőzési stratégiát dokumentálni kell, mint ahogy annak felülvizsgálatát is.

A munkavédelmi törvény 54. § (5) bekezdése szerint a dokumentáció tartalmi elemei a következők:

4 A biztonságos munkavégzés feltételei

„Ne akkor szedjél fel, amikor már padlón vagyok, akkor kapjál el, amikor éppen lefelé zuhanok!” (graffiti)

A biztonságos munkavégzés feltételeinek megteremtése a legfontosabb munkáltatói feladat. Ez azonban nem csak a munkáltatón múlik. Szükség van a munkavállaló közreműködésére is, illetve a személyi feltételek egy részét csak Ő képes teljesíteni és a munkáltatónak nincs rá befolyása, hacsak nem abban, hogy az alkalmatlanokat nem alkalmazza. A viccet félretéve és az idézet gondolatfonalát követve, ezeknek az előírásoknak a betartása lehetőséget ad arra, hogy még tényleg a levegőben „elkapjuk” a munkavállalót és ne csak egy „tetem” felett ácsorogjunk tanácstalanul. Természetesen nem minden előírás életmentő jellegű, mivel vannak melyek az egészségünk megőrzését irányozzák meg. Ilyenek a munkavégzés időtartamára, a fizikai és pszichikai alkalmasságra vonatkozó előírások például.

4.1 A munkavégzés személyi feltételei

- Munkát csak olyan időtartamban és körülmények között lehet végezni, hogy az a munkavállaló egészségét, testi épségét ne károsítsa. A időben rendkívüli munkavégzés vagy túlmunka egészségkárosodáshoz vezethet, illetve annak kockázatát mindenképp növeli. Ilyen esetben külön jogszabály szerint kell eljárni.
- A munkavállaló egy munkára csak akkor alkalmazható, ha
 - megfelelő testi és fizikai adottságokkal (egészségileg alkalmas) rendelkezik, hogy a munkát ellássa.
 - Maga a foglalkoztatás testi épségét, egészségét károsan nem befolyásolja. Fiatalkorú munkavállaló esetén pedig a munka az ő egészséges fejlődését nem károsíthatja.
 - Nagyon fontos, hogy csak olyan munkafolyamat elvégzésével és olyan anyagok használatával, olyan technológia alkalmazásával lehet csak foglalkoztatni, mely a munkavállaló utódaira veszélyt szintén nem jelenthet.
 - A munkavállalónak rendelkeznie kell a biztonságos munkavégzéshez szükséges ismeretekkel, a kellő jártasságot pedig meg kell szereznie ahhoz, hogy a maga és mások testi épségét ne veszélyeztesse.
 - A megfelelő szakképzettség megléte ugyanezen okból kifolyólag szintén kiemelten fontos.
- A munkáltatónak a kellő számú munkavállalót biztosítani szükséges egy adott munka elvégzéséhez. Ha valamely munkát egyidejűleg két vagy több munkavállaló végez, akkor egyiküket meg kell bízni a munka irányításával, erről a többieknek tudniuk kell és attól kezdve, mint irányítóra figyelniük és hallgatniuk kell a biztonságos munkavégzés érdekében.
- Egyedül munkát végezni veszélyes munkakörnyezetben nem szabad, sőt az oda belépő munkavállalókat előzetesen erre a munkakörnyezetre, annak munkabiztonsági követelményeire vonatkozóan ki kell oktatni. Amíg ezt az oktatást nem kapták meg, a munkaterületre belépni tilos!

4.2 A munkavégzés tárgyi feltételei

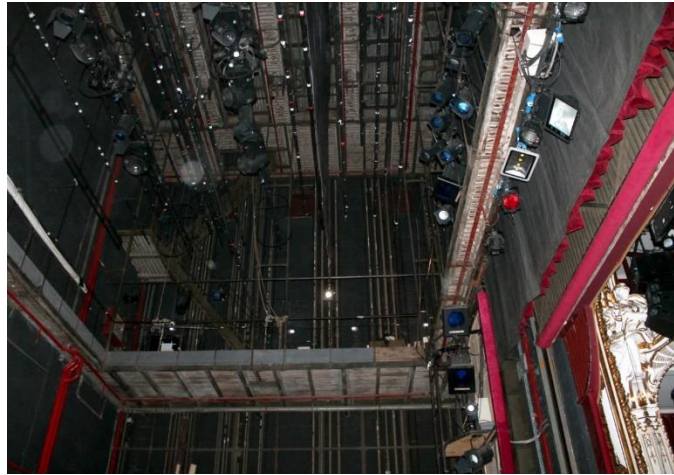
Minden munkavállaló részére biztosítani kell:

- Megfelelő mennyiségű, az egészségügyi előírásoknak megfelelő minőségű folyadékot.
- A munka jellegének megfelelő öltözködés, tisztálkodás, egészségügyi körülmények, étkezés, pihenés (bele értve melegedési) lehetőségét.
- Mind a munkavállalónak mind a munkáltatónak gondoskodni

kell a rendről és tisztaságról. A keletkező szennyvízről, a hulladék megfelelő gyűjtéséről és további kezeléséről gondoskodni kell. Azok nem jelenthetnek veszélyt és nem okozhatnak egészségi ártalmat, de ugyanúgy a környezetet sem szennyezhetik.

- A mozgástér kialakítása, legfőképp mérete a biztonságos munkavégzéshez elegendő kell legyen.
- Ahol be- vagy leesési veszélye lehetséges, vagy a munkavállalót és a munkavégzés hatókörében tartózkodókat leeső tárgyak veszélyeztetik, elkerítéssel, lefedéssel, vagy más módon a védelmet biztosítani szükséges.
- Az alkalmazott létra, állvány, pódium, kezelőjárda kialakítása, elhelyezése, rögzítése lehetővé kell tegye a biztonságos munkavégzést, a biztonságos közlekedést, fel- és lejutást. Ezeknek az időszakos ellenőrzése nagyon fontos, stabilitásuk, sérülésmentességük minden munkavégzés megkezdése előtt ellenőrizendő.
- Az anyagtároló helyeket azok fizikai, kémiai és biológiai tulajdonságainak figyelembe vételével kell kialakítani. Például sav és lúg együtt tárolása veszélyes, hisz egymásra hatásuk nem várt reakciókat idézhet elő, ezzel egy esetleges vészhelyzet alakulhat ki. A rakodás, szállítás és tárolás során a környezetből eredő hatások, illetve az anyag emberi egészségre, környezetre gyakorolt hatásának figyelembe vétele szintén nagyon fontos. Például nem tárolhatunk egy vízzel heves reakcióba lépő anyagot nedve körülmények között.

- A munkahely természetes és/vagy mesterséges megvilágítása a munkavégzés jellegének megfelelő kell legyen és a jogszabály mellékletében előírt értékeket (lux) el kell érje.
- A munkahelyen a zajhatások és a rezgések, a por és vegyi anyagok, valamint a sugárzások, nem károsíthatják a munkavállalókat és az ott tartózkodókat, és nem veszélyeztethetik a munkavégzés biztonságát.
- A munkavégzés során a munkavállalók létszámát, a tevékenység jellegét és a veszélyforrásokat figyelembe véve elegendő mennyiségű és minőségű, egészséget nem károsító levegőt és klímát kell biztosítani. Ha ez nem megoldható, akkor szervezési intézkedésekre van szükség.
- Ha a levegő vagy klíma biztosítása műszakilag megoldhatatlan, a munkavállalók egészségének megóvása érdekében szervezési intézkedéseket kell tenni.
- A szabadtéri munkahelyen olyan műszaki megoldásokat szükséges alkalmazni, vagy a munkát úgy kell szervezni, hogy a munkavállaló védve legyen az időjárás viszontagságai ellen. Egyéni védőeszköz alkalmazása, egy fűtőmelegítő a hidegben, vagy egy tűző nap káros UV sugárzása elleni védőkrém jelentheti a munkakörülmények jobbá és biztonságosabbá tételét, megőrizve ezzel a munkavállaló egészségét, testi épségét. Nagyon meleg időben vagy túl hidegidő esetén védőitalról is kell gondoskodni.
- A munkahely és az oda vezető és ott lévő padlózat, közlekedési utak felületének jól tisztíthatónak kell lennie. A munkavégzés helyén meg kell feleljenek a munkavégzés jellegének és a várható legnagyobb igénybevételnek. Egy csúszós vagy nem egyenletes felület elesés, illetve botlás veszélyét rejti magába. Fontos a közlekedési utak szélessége és a szabad magassága, hisz a gyalogosok és járművek biztonságos közlekedését lehetővé kell tenni, sőt az azok melletti biztonságos munkavégzést is.
- Azokon a munkahelyeken, ahol dohányzási tilalom van elrendelve a munkaterületeken, ott külön dohányzóhelyet kell kijelölni. Amennyiben a munkáltató a munkahelyet külön törvény szerint nemdohányzó munkahellyé nyilvánította, ott erre nincs is szükség.

- Amennyiben az adott munkahelyen magyarul nem tudó munkavállaló dolgozik, a munkavállaló által értett nyelven kell biztosítani akár az oktatás anyagát, akár a munkafolyamathoz tartozó technológiai leírást, vagy a gép/berendezés üzemeltetési dokumentációját, de ugyan úgy a veszélyt jelző, tiltó és tájékoztató feliratokat is.
- A munkavállalók, a munkavégzés környezetében tartózkodók testi épségét, egészségét és biztonságát ne veszélyeztetheti egy munkafolyamat, technológia, munkaeszköz vagy anyag sem.
- Bármilyen teher mozgatásánál az anyag, termék tulajdonságaira tekintettel kell lenni és arra alkalmas eszközzel, a kijelölt helyen és módon, a súly- és mérethatárok megtartásával szabad mozgatni.

4.3 A munkahelyekre vonatkozó munkavédelmi előírások

„Még a leglassúbb is, ha célját nem téveszti szem elől, szaporábban halad, mint az, aki céltalan bolyong.” (Gotthold Ephraim Lessing)

Lehetne ez a mottója a munkahelyek kialakítására és biztonságosabbá tételére törekvő munkáltatóknak. Annak érdekében, hogy ezt a haladást fenn tudjuk tartani, ismernünk kell a vonatkozó előírásokat, hiszen csak akkor nem lesz céltalan bolyongás a haladásra szánt erőfeszítés. A munkahelyek kialakításának előírásai az ágazatokon belül azokon a helyeken fontosak, ahol jellemzően egy zárt munkavégzési helyen végzik a munkát a munkavállalók. Ezeknek az épületeknek és helyiségeknek kell az alábbi előírásoknak megfelelni, illetve a szabadtéri és a változó munkavégzési helyeken is vannak olyan kötelező érvényű a munkavállaló számára biztosítandó feltételek, amik elengedhetetlenek az egészséges munkahely megteremtése céljából.

Lássuk a vonatkozó jogszabályi előírásokat, hogy azok betartásával megfelelő munkakörülményeket és feltételeket teremthessünk a munkavállalóink számára.

4.3.1 Munkahelyek kialakításának előírásai (padozat; szabadtéri munkahelyek; közlekedési utak kijelölése; éjszakai munkavégzés; ajtók-kapuk működése; menekülő utak-vészkijáratok; megvilágítás; megfelelő hőmérséklet)

A munkahelyek kialakítására vonatkozó általános és minimális munkavédelmi követelményeket a 3/2002. (II. 8.) SZCSM–EüM együttes rendelet tartalmazza, mely szerint a munkáltatónak gondoskodnia kell arról, hogy a munkahelyek kialakítása, az alkalmazott munkafolyamatok és technológia, kapcsolódó berendezések és anyagok feleljenek meg az e

rendeletben előírtaknak és a vonatkozó egyéb szabályoknak, szabványoknak, belső előírásoknak, hatósági elvárásoknak. Itt fontos megemlíteni, hogy a vonatkozó jogszabályi előírások az ágazatokban eltérőek lehetnek. A művészet ágazaton belül a színház egy speciális munkavégzési hely, melynek kialakítására, az alkalmazott gépekre, berendezésekre és általánosan a munkakörnyezetre vonatkozóan az előírásokat a 35/1997. (XII. 5.) MKM rendelet (a Színházművészeti Biztonsági Szabályzat kiadásáról) tartalmazza és annak előírásai az irányadók.

4.3.1.1 *Menekülési utak és vészkijáratok*

A menekülési utaknak és a vészkijáratoknak minden körülmény között szabadon átjárhatónak kell lenniük, eltorlaszolni tilos azokat, a szabadba vagy egy arra kijelölt biztonságos területre kell kijárást biztosítaniuk.

Fontos, hogy a munkavállalók a legegyszerűbben, leggyorsabban tudják a munkahelyet elhagyni, ennek megfelelően a vészkijáratokat, menekülési utakat mindenki számára egyértelműen jelölni kell, jogszabálynak megfelelő módon, szabványos jelölésekkel kell ellátni. Cél, hogy a munkavállalók kimentése egy esetleges vészhelyzet esetén a legrövidebb időn belül valósuljon meg, ennek megfelelően kell a vészkijáratokat, menekülési útvonalakat kialakítani a létszám és a terület, épület sajátosságainak figyelembe vételével. A vészkijáratok kialakításánál fontos szempont, hogy azok kifelé, a menekülés irányába legyenek nyithatók, azokat eltorlaszolni, zárva tartani még átmenetileg sem szabad, hiszen vészhelyzet bármikor bekövetkezhet. Továbbá a vészkijáratokat, menekülési útvonalakat vészvilágítással kell felszerelni, melyek egy esetleges áramkimaradás esetén is megfelelően tudnak működni, a menekülők részére jelölve az útirányt.

2. számú melléklet Munkahelyeken alkalmazandó biztonsági és egészségvédelmi jelzések

4.3.1.2 *A helyiségek, terek hőmérséklete:*

A munkahelyek hőmérsékletének a teljes munkaidő alatt optimálisnak kell lenni a munkavállalók szervezetére nézve, melyhez alapvetően a munka milyenségét, a dolgozók fizikai terheltségét kell számításba venni.

A megfelelő hőmérsékletet nem csak a munkatérben kell biztosítani, hanem a pihenésre szolgáló helyiségekben, az étkezőben, különböző szociális helyiségekben, tartózkodókban is.

A munkáltatónak biztosítani kell, hogy a dolgozót ne érhesse erős nap- és hőszugárzás. Ennek megfelelően kell a munkakörnyezetet kialakítani, álló munkavégzésnél 1 m magasságban, míg ülő munkánál, 0,5 m magasságban kell az optimális hőmérsékletet biztosítani. Irodai munkavégzésnél a 20-22 Celsius fok, könnyű fizikai munkavégzésnél a 18-20 Celsius fok, közepesen nehéz fizikai munkavégzésnél 14-18, míg nehéz fizikai munkánál a 12-14 Celsius fok a legideálisabb a dolgozók számára. Továbbá fontos, hogy fűtő- hűtő készülékek közvetlen közelébe se tartózkodjon huzamosabb ideig munkavállaló, hiszen így extrém hőhatás is érheti őt, ami pedig a munkahelyi kockázatok mértékét növeli. Ezen készülékek karbantartását, tisztítását az előírt gyakorisággal el kell végezni, hiszen a nem megfelelően karbantartott eszközök a munkahelyi légtér levegőjének minőségét ronthatják, ezzel a munkavállalókat is megbetegíthetik. A megfelelő beltéri levegő, a hatékony szellőzés az ablakok helyes kialakításával, illetve szellőzőrendszer telepítésével is megoldható. Az ablakok kialakításánál fontos a biztonságos használat, könnyű nyitás – zárás, akaratlan elmozdulás ne következhesen be. A megfelelő munkahelyi hőmérséklet a munkavállalók munkavégzésének hatékonyságát, közérzetét teljesítőkéességét nagymértékben befolyásolja.

Hideg vagy meleg munkakörnyezetben végzett munkaviszonyok között védőitalt kell biztosítani a munkavállalók részére. Melegben (24 °C-ot elérő, vagy meghaladó) végzett munkánál óránként 5-10 perces pihenőt és 14 – 16 °C közötti vizet vagy nem alkoholos italt, míg hidegben (zárt térben 10 °C alatti, nyílt téren 4 °C alatti) végzett munkánál 50 °C hőmérsékletű teát kell biztosítani.

A hideg, illetve meleg munkakörnyezeteknél figyelembe kell venni ebből a szempontból a:

- kültéri szórakoztató és művészeti rendezvényeket
- kültéri szabadidős rendezvényeket
- park és közterület gondozást
- közintézményi és épületfenntartói tevékenységet, melyet a szabadban végeznek.

Természetesen ezen kockázatoknak megfelelően a védőeszközökről is gondoskodni kell, mint a meleg ruházat, sapka, kesztyű, alátöltőzők, stb.

A védőital elfogyasztásához a létszámnak megfelelő poharakról is gondoskodnia kell a munkáltatónak, biztosítva a higiéniai feltételeket.

4.3.1.3 *A helyiségek természetes és mesterséges megvilágítása*

Valamennyi szabadtéri és beltéri feladat hatékony és pontos elvégzéséhez, különösen akár éjszaka, elegendő és megfelelő világítást kell biztosítani a látási viszonyok kapcsán. A munkahelyen lévő megfelelő világítás is nagyban hozzájárul ahhoz, hogy a

munkavállaló közérzete, teljesítménye, a munkavégzés minősége az elvárt szinten mozogjon. Tehát a megvilágítás és annak elosztása a munkaterületen nagy hatással van arra, hogy a munkavállaló milyen gyorsan, biztonságosan kényelmesen képes a feladat elvégzésére.

Optimális, ha a természetes fény biztosítható, mely kiegészítése a mesterséges megvilágítás. Abban az esetben jól kialakított a munkahelyi megvilágítás, ha az egyenletes, nem következik be káprázás és kielégítő a kontraszt. A megvilágítás nagysága attól kell függjön, hogy mi a feladat, a tevékenység, a helyiségnek mi a funkciója, mekkora a tárgy nagysága, ennek megfelelően kell emelni a megvilágítás erősségét. A munkáltató rendelkezésére állnak nemzeti szabványok, melyek kiinduló pontként alkalmazandók a munkahelyi megvilágítás optimális kialakításában.

3. számú melléklet Mesterséges vagy természetes fény a munkahelyeken

4.3.1.4 A helyiségek padlózata, ajtók és kapuk

Munkavégzés céljára a munkahelyeken csak olyan padlózat megfelelő, amely teljesen sík, jó állapotú, nincsenek gödrök, emelkedők, nagymértékű torzulások. A területen a csapadék, vagy éppen a technológiából adódó folyadékok elvezetéséről, folyamatos feltakarításáról gondoskodni szükséges a csúszásveszély megelőzése érdekében.

A munkahelyen előforduló üveg, vagy más áttetsző anyagból készült falakat, térelválasztókat jól látható módon jelölni kell a balesetek megelőzése érdekében. A jelölés mellett akár elkerítéssel, felfestéssel is megelőzhetők a munkavállalókat érő, figyelmetlenségből adódó balesetek.

Az átlátszó ajtókat, kapukat szemmagasságban, jól láthatóan jelölni szükséges. A balesetek megelőzése érdekében a lengőajtók készüljenek átlátszó anyagból, vagy szemmagasságban legyenek ezen ajtóba átlátszó betétek építve.

A felfelé nyíló ajtók, tolóajtók legyenek biztosító, kiegészítő védelemmel ellátva, hogy sem a sínről való lefutásuk, sem az akaratlan visszacsapódásuk ne következhesse be. Motoros működtetésű kapuk, ajtók esetében, szükség esetén kézi erővel is legyenek könnyedén működtethetők, egy vészhelyzet, tűz, áramkimaradás esetére felkészülve.

Amennyiben a kapukat csak járművek használhatják, úgy a biztonságos közlekedés megvalósítása érdekében a gyalogosan közlekedő munkavállalók részére is legyenek személyi kapuk kiépítve. A közlekedési rendről a dolgozókat tájékoztatni kell, ennek megfelelő feliratok legyenek kihelyezve.

4.3.1.5 Közlekedési útvonalak, veszélyes területek

Azokon a munkahelyeken, ahol a gyalogosok és járművek együttesen közlekednek, az utak szélességét és a különböző forgalmak elválasztásáról kell gondoskodni a balesetveszély megelőzése érdekében. Ez megvalósítható felfestéssel, vagy fizikális (pl. fix vagy mobil korlát) alkalmazásával. A közlekedési utak mérete függ az az útvonalat használók létszámától, a szállítási tevékenységtől.

4.3.1.6 Helyiségek mérete és légtére, a szabad mozgás biztosítása a munkahelyeken

A biztonságos, elegendő nagyságú mozgástér elengedhetetlen feltétele a biztonságos munkavégzés megteremtésének, mely optimális esetben 2 m² szabad teret jelent munkavállalónként. Amennyiben ez nem biztosítható, úgy a mozgástér a munkavállaló környezetében kell kialakítani, mellyel biztosítható a szabad mozgás.

Amennyiben a munkafeladat ülve is elvégezhető, úgy a dolgozó részére megfelelő ülőhelyet kell kialakítani az

ergonómiai tényezők figyelembe vételével.

4. számú melléklet Zöld iroda kialakítása.

5. számú melléklet Egészséges munkahelyet minden életkorban

4.3.1.7 *Pihenőhelyek*

A munkavállalók részére tiszta, fűthető, jól megvilágított pihenőhelyiséget kell biztosítani, a munkavállalói létszámnak megfelelően, amennyiben az a munkavégzésből adódóan szükséges, például hidegben végzett munka esetén.

A pihenőhelyiség alapterületét a dolgozó létszám alapján kell meghatározni, mely egy munkavállalóra vetítve 1 m²-nek kell lennie, legkisebb mérete 6 m² lehet. A helyiséget fel kell szerelni székekkel, asztallal, az étkezéshez szükséges eszközökkel, berendezésekkel, valamint kézmosási lehetőséget is biztosítani kell a munkáltatónak.

4.3.1.8 *Öltözőhelyiségek*

A munkavállalóknak a legtöbb esetben tevékenységükből adódóan védőruhát, munkaruhát kell viselni, így kiépített öltözőt kell a munkáltatónak biztosítani. Abban az esetben, ha a munkafeladat ezt nem követeli meg, akkor nem kell kiépített öltöző, de egy arra kijelölt zárható helyet biztosítani kell, ahol az értékeit, nem használt tárgyait megfelelően elzárja.

A öltözőt nemenként el kell különíteni és ennek megfelelően kell használni. Ha a dolgozói összlétszám nem haladja meg a 10 főt, akkor azonos öltöző is használható, de a használatát az elkülönítésre vonatkozóan munkaszervezési intézkedésekkel kell megvalósítani.

Az öltöző mérete akkor megfelelő, ha a munkavállalók egymást nem gátolják, ez kb. 0,5 m²-nyi helyigényt jelent munkavállalónként, a minimális alapterülete 6 m².

Az öltözőben biztosítani kell a munkavállalók személyes tárgyainak, ruhájának megfelelő zárási lehetőségét, valamint a munka- védőruha száradási, szellőzési lehetőségét.

Amennyiben a munkatevékenység megköveteli, például veszélyes anyaggal végzett tevékenység esetén, a munkavállaló részére 2 db szekrény biztosítandó. Az egyikben tárolja az utcai, míg a másikban a munka-védőruháját. A tevékenység tisztasága alapján 5 tisztasági fokozat különíthető el, mely alapján kerül kialakításra az öltözőhelyiség és annak felszerelése. A különösen tiszta, az erősen szennyezett és a fertőző-mérgező kategóriában ún. fekete-fehér rendszerű öltözőt kell kialakítani. Ez azt jelenti, hogy az öltözők közötti közlekedés csak a tisztálkodási helyiségen keresztül vezethet át az egyik öltözőből a másikba.

Különleges munkakörülmények (pl. laboratóriumi kísérletek) esetén, például vákuum, nyomás, hűtő, vegyi vagy steril kamrák használata esetén, a kamra belső terébe történő belépést, illetve onnan történő kilépést megelőzően a védőruházat felvételét, levételét, valamint szennyezettsége esetén megfelelő elhelyezését biztosító feltételeket kell kialakítani.

4.3.1.9 *Tisztálkodó- és mellékhelyiségek*

Jogszabály, hatósági előírások szerint a munkavállalói létszámnak megfelelő számú zuhanyzót kell biztosítani, a munka jellege alapján, nemenként elkülönítve, a higiénés követelményeket kielégítve. A munkavállalóknak akadály nélkül kell tudni használni a tisztálkodó- és mellékhelyiséget. A helyiség alapfelszerelése a meleg és hideg folyóvíz. Amennyiben zuhanyozó kialakítása nem szükséges, akkor mosdókagylókat kell felszerelni a kéz szárításhoz megfelelő eszközzel.

A tisztálkodó és öltözőhelyiségek között szabad átjárást kell biztosítani a munkavállalóknak, amennyiben azt nem azonos helyiségbe alakították ki.

Ezen egységek közelében elegendő számú mellékhelyiséget kell kialakítani női és férfi munkavállalók részére, külön, megfelelő darabszámú WC-vel és kézmosási lehetőséggel.

4.3.1.10 *Elsősegélyhelyek*

A jogszabályi megfeleltetéssel összhangban a munkavállalói létszámnak, tevékenységnek megfelelően biztosítani kell az elsősegélynyújtás tárgyi, személyi és szervezési feltételeit. Személyi feltétel a kiképzett elsősegélynyújtók jelenléte minden műszakban. Az elsősegélynyújtók létszáma tehát a munkafolyamatok, előforduló események, a munka veszélyességének a függvénye.

Képzett elsősegélynyújtónak az a személy tekinthető, aki szervezett képzés keretében az ismeretekből kioktatott, kiképzett és abból vizsgát tett. Az oktatástól számított 2. év után a kijelölt elsősegélynyújtónak ismeretfelújító vizsgát kell tennie a képzettségének meghosszabbításához.

Az elsősegélydobozok számát és típusát a munkavállalói létszám és a munkakörülmények veszélyességi tényezők, munkabalesetek száma határozza meg. Az elsősegély-nyújtó felszereléseket jól láthatóan, erre kijelölt helyre kell kihelyezni, ahol az minden munkavállaló számára hozzáférhető és elérhető. A munkáltatónak gondoskodnia kell a felszerelések pótlásáról, lejárt eszközök cseréjéről.

Amennyiben a felhasznált veszélyes anyagok mennyisége, illetve tulajdonságai és a veszély bekövetkezésének valószínűségétől függően ún. vészszuhanyt kell telepíteni. A vonatkozó előírásokat a 42/2014. (VIII. 19.) EMMI rendelet „a helyes laboratóriumi gyakorlat alkalmazásáról és ellenőrzéséről” tartalmazza.

6. számú melléklet Az elsősegély felszerelések színkód rendszere és tartalmi követelményei

4.3.1.11 Ivóvízellátás a munkahelyen

A munkáltató köteles gondoskodni az ivóvizet szolgáltató csaptelep vagy berendezés tisztán tartásáról és időszakos karbantartásáról. Közműves vízszolgáltatás vagy kútból történő vízkivétel esetén a csapokat „ivóvíz”, illetve „nem ivóvíz” felirattal és piktogrammal kell ellátni.

Vezetékes ivóvíz hiányában ivóvízről ivóvíztartály felszerelésével vagy egyéb módon kell gondoskodni. Ivóvíztartály esetén a munkáltató köteles gondoskodni annak rendszeres fertőtlenítéséről, valamint arról, hogy annak feltöltése csak ivóvíz minőségű vízzel történjen.

Azokon a munkahelyeken, ahol étkezni, inni és élelmiszert tárolni tilos, az étkezőt biztosítani kell, valamint a pihenőhely kialakításánál figyelemmel kell lenni az ivóedények közegészségügyi követelményeknek megfelelő elhelyezésére is.

4.3.2 Vegyi áruk tárolási szabályai

Veszélyes anyagok tárolására az ágazatokon belül bárhol sor kerülhet, hiszen az irodában is végeznek takarítást, de ennek ellenére jellemzően a veszélyesebbnek minősülő (mérgező, rákkeltő, maró, utódkárosító stb.) anyagok felhasználása és tárolása a tudományos tevékenység kapcsán merül fel. A tárolt anyagok mennyisége általában csekély, ezért nem kell külön raktárhelyiség. Elegendő egy zárt vegyianyag tároló szekrény. Ettől függetlenül a tárolás során ugyanúgy be kell tartani a vonatkozó jogszabályi és egyéb előírásokat, mivel az anyagok

veszélyessége a csekély mennyiség ellenére nem csökken. Mivel a tárolószekrények általában a felhasználási helyen kerülnek elhelyezésre, ezért az azzal kapcsolatos behelyezési és kivételezési eljárások során fokozott figyelmet kell fordítani a hatókörzetben tartózkodók védelmére.

A fentiek fényében az alábbi szabályok betartása elengedhetetlen:

- A veszélyes anyagok (vegyszerek) esetén nem mindegy hogyan alakítjuk ki azok tárolási körülményeit, ugyanis kémiai reakciók lehetősége azok érintkezése esetén fennállhat. Ezért savat lúggal együtt tárolni tilos, illetve figyelemmel kell lenni a tároló edényzet zártságára, hisz bizonyos hőmérséklet felett azok gőzei is reakcióképes elegyet tudnak képezni.
- A tároló helyiség szellőztetéséről, szellőzéséről gondoskodni szükséges. A hőmérsékletre is oda kell figyelni, valamint a helyiségnek száraznak kell lennie.
- Illetéktelenek nem léphetnek be ezekbe a tároló helyiségekbe, azokat zártan kell tartani.
- Az eredeti csomagolás jól olvasható kell legyen, magyar nyelvű felirat hiányában azokat pótolni szükséges.
- A biztonsági adatlapoknak rendelkezésre kell állniuk magyar nyelven és a veszélyes áruval kapcsolatba kerülő munkavállalóknak ismeretük kell legyen ezen anyagok veszélyeiről és kezelésük megfelelő módjáról
- Tűzveszélyes anyagokat javasolt külön tárolni, lehetőleg tűzbiztos fémszekrényben.
- A raktárban nyílt láng használata, és dohányzás tilos! Ezt belépés előtt jelezni kell!
- A tároló helyiségben a megfelelő kármentőknek, kármentő anyagoknak, tűzjelző berendezésnek, a tárolt termékeknek megfelelő tűzoltó készüléknek rendelkezésre kell állnia.

4.3.2.1 Vegyi anyagok biztonsági adatlapja

Amikor vásárolunk valamilyen terméket, annak általában van egy tájékoztatója, mely a helyes használatra, valamint a használat során felmerülő kockázatokra és veszélyekre hívja fel a figyelmet. Ilyen tájékoztató a veszélyes anyagok és készítmények tekintetében a biztonsági adatlap. A benne található információk ismerete nélkül is fel lehet használni a veszélyes anyagokat, de ebben az esetben az igen jelentős kockázatot jelent a felhasználóira. Sokan meglepődnének, ha a háztartásunkban használt tisztító vagy fertőtlenítőszer biztonsági adatlapjának azon pontjait elolvassánk (4. és 8. pontok), amelyek az expozíciós eseteket és az elhárítást,

valamint a szükséges egyéni védőfelszereléseket és védelmi intézkedéseket tartalmazzák, hogy milyen veszélynek tesszük ki magunkat minden alkalommal, amikor ezeket az anyagokat használjuk ezen ismeretek hiánya és védőfelszerelések használata nélkül.

Javasolt minden új vagy régen használt anyag tekintetében a felhasználás előtt a biztonsági adatlapban lévő információk megismerése, felfrissítése.

A biztonsági adatlapokból fontos információk tudhatók meg, például, hogy mire lehet használni a vegyszert. Gyártó vagy forgalmazó telefonszáma esetleges információkérés esetére. Az anyag összetételéről is szolgáltat információt az adatlap és az egészségre, környezetre káros hatásairól, veszélyekről, illetve azokról az óvintézkedésekről, melyeket tenni szükséges, amennyiben érintkezésbe kerültünk az anyaggal. Ennek megelőzése kapcsán szintén információkkal lát el minket, és leírja, hogy milyen védőeszközök viselete javasolt. A tűzveszélyességét is megadja, sőt egyéb más tulajdonságait is megtudhatjuk, például, hogy milyen a szaga, miben oldódik, vannak-e bomlástermékei, olvadáspont, fagypon, szállítási és tárolási követelmények. A legfontosabb, hogy tartalmazza az ún. H- és P- számokat és mondatokat (melyek az anyag kockázatait és az ellene való védekezés módját határozzák meg), ezeket érdemes kivonatolni az anyag tárolási és felhasználási helyén, akár piktogramokkal szemléltetve, így a munkavállaló is könnyebben sajátítja el a számára hasznos információkat.

7. számú melléklet Váz- és izomrendszeri megbetegedés kialakulása

8. számú melléklet Kalandpark egészségügyi szempontból

9. számú melléklet Az ülő munka negatív élettani hatásai és tornagyakorlatok a hatások csökkentésére

10. számú melléklet A „STEP – Tégy egy lépést az egészségedért” c. jó gyakorlat bemutatása

4.4 Munkahelyek kémiai biztonsága

Mint azt az előbbiekben írtam az ágazatokban minden területen használnak vegyszereket, de a legveszélyesebbeket a labor tevékenységek során alkalmazzák. A veszélyes anyagok egészségkárosító hatása napjainkban már ismert, ezért az azok ellen való védekezés lehetőségei és eszközei is meg vannak. Minden esetben nagy hangsúlyt kell fordítani a munkahelyeken felhasznált vegyi anyagok kezelésére és tárolására, hogy azok sem a felhasználó, sem a környezetükben tartózkodók számára veszélyt ne jelentsenek.

4.4.1 A vegyi anyagok felhasználása

A vegyi anyagok felhasználására javarészt az adminisztráció és szolgáltatást kiegészítő tevékenység kapcsán van lehetőség. Itt szóba kerülhetnek a különböző takarításhoz alkalmazott vegyszerek és keverékek, valamint a külső zöldterületek, parkok, intézményi udvarokon végzett munkák során felhasznált gyomirtó és növényvédő szerek. A többi ágazatban a vegyi anyagokkal történő érintkezés lehetősége triviális. Mivel ebben az ágazatban általában változó a munkavégzési hely, ezért a kollektív védelem kialakítására nincs lehetőség. Ezért nagyon fontos, hogy a felmerülő vegyi kockázatok megfelelően felmérésre kerüljenek és a tényleges veszély ellen védelmet nyújtó egyéni védőfelszereléssel kerüljön ellátásra a munkavállaló.

4.5 Hulladékok kezelésének szabályai

Egy munkahelyen keletkezhet az ott zajló tevékenységből több fajta hulladék. A nem veszélyes hulladékokat (pl.: műanyag, fém, papír) célszerű szelektív módon külön gyűjteni a kommunális (más néven vegyes szemét) hulladéktól, ez utóbbit pedig a közszolgáltatóval időszakosan elszállíttatni. A hulladékkezelés részletes szabályait a 2012. évi CLXXXV. törvény a hulladékgazdálkodásról tartalmazza. A gyűjtőedényzetet folyamatosan üríteni szükséges a munkahelyi gyűjtőhelyek tekintetében és amennyiben van üzemi gyűjtőhely, oda kell átmozgatni a veszélyes hulladékokat is. Ez utóbbit zárt, elszóródást és elfolyást megakadályozó ADR minősített gyűjtőkben lehet tárolni és mennyiségüket naprakészen vezetni szükséges. A gyűjtőhelyre számos előírás vonatkozik, tűzoltó készüléknek mindenképp lennie kell, a padlózat pedig szilárd burkolatú, sérülésmentes kell legyen nem csak a gyűjtőhely épületét tekintve, hanem az oda vezető úton is. A kármentőt biztosítani szükséges a tároló edényzetek alatt legfőképp folyékony állapotú veszélyes hulladékok esetén, illetve az épületet, helyet zárttá kell tenni, legalább annyira, hogy illetéktelen személy oda ne tudjon belépni. A rovar és rágcsálóirtásról ezen a helyen is gondoskodni szükséges. A kiszóródás vagy kiömlés esetére a vészhelyzeti kármentesítő készletet a szükséges eszközökkel biztosítani kell.

**11. számú melléklet Fűkaszás,
fűnyírás egészségkárosító kockázatai**

**12. számú melléklet EU-OSHA 2018 –
2019. évi kampány: Egészséges
munkahelyek – A veszélyes anyagok
helyes kezelése**

4.6 Baleset, munkabaleset fogalma, nyilvántartás, bejelentése

Az ágazatokban jellemzően a munkavégzéssel kapcsolatos közlekedés során bekövetkezett balesetek a legjellemzőbbek. A vegyszerek használata során az alkalmazott technológiák zártsága és a felhasznált kis mennyiségek okán a vegyi expozíció lehetősége igen csekély, de előfordulhat. Munkaegészségügyi szempontból, azonban a foglalkozási megbetegedések kialakulásának lehetősége a lényegesebb kérdéskör. Az ágazatokban jellemzőek a nyak, hát, gerinc és az alsó végtagi megbetegedések, mind az ülő (adminisztrátor, kosárfonó, csipkeverő) munka, mind a fokozott fizikai (táncos, artista stb.) megterhelés kapcsán. Jellemző még a kockázat az egyes területeken a szemet ért jelentős megterhelés miatt. Ilyenek azok a művészeti ágazatok, ahol valamilyen produktív munka során születik meg az aprólékosan kidolgozott alkotás és sokat kell a szemünket használni. Ugyanez a probléma fenn állhat az adminisztratív vagy más képernyős munkakör betöltése esetén is.

Baleset fogalma: Az emberi szervezetet ért olyan egyszeri külső hatás, amely a sérült akaratától függetlenül, hirtelen vagy aránylag rövid idő alatt következik be és sérülést, mérgezést vagy más (testi, lelki) egészségkárosodást, illetőleg halált okoz.

Munkabaleset fogalma: az a baleset, amely a munkavállalót a szervezett munkavégzés során vagy azzal összefüggésben éri, annak helyétől és időpontjától és a munkavállaló (sérült) közrehatásának mértékétől függetlenül.

Minden munkabalesetet ki kell vizsgálni, nyilvántartásba kell venni, a foglalkozási megbetegedést is. Minden esetben gyöker okokat kell vizsgálni, azaz megállapítani, hogy mi vezetett a munkabaleset vagy megbetegedés bekövetkezéséhez és minden esetben a kockázatértékelést újra és újra felül kell vizsgálni az eset bekövetkezése után.

A munkavégzéssel összefüggésben következik be a baleset, ha a munkavállalót a foglalkozás körében végzett munkához kapcsolódó közlekedés, anyagvételezés, anyagmozgatás, tisztálkodás, szervezett üzemi étkeztetés, foglalkozás-egészségügyi szolgáltatás és a munkáltató által nyújtott egyéb szolgáltatás stb. igénybevétele során éri.

Súlyos az a munkabaleset, amely:

- a sérült halálát (halálos munkabaleset az a baleset is, amelynek bekövetkezésétől számított egy éven belül a sérült orvosi szakvélemény szerint a balesettel összefüggésben életét veszítette), magzatja vagy újszülöttje halálát, önálló életvezetését gátló maradandó károsodását;
- valamely érzékszerv, érzékelő képesség, illetve a reprodukciós képesség elvesztését vagy jelentős mértékű károsodását okozta;
- orvosi vélemény szerint életveszélyes sérülést, egészségkárosodást;
- hüvelykujj vagy kéz, láb két vagy több ujjja nagyobb részének elvesztését, továbbá ennél súlyosabb csonkulást okozott, illetve; beszélnőképesség

elvesztését vagy feltűnő eltorzulást, bénulást, illetőleg elmezavart okozott.

Foglalkozási megbetegedés: a munkavégzés, a foglalkozás gyakorlása közben bekövetkezett olyan heveny és idült, valamint a foglalkozás gyakorlását követően megjelenő vagy kialakuló idült egészségkárosodás, amely

- a munkavégzéssel, a foglalkozással kapcsolatos, a munkavégzés, a munkafolyamat során előforduló fizikai, kémiai, biológiai, pszichoszociális és ergonómiai kóroki tényezőkre vezethető vissza, illetve
- a munkavállalónak az optimálisnál nagyobb vagy kisebb igénybevételének a következménye.

Fokozott expozíció: a munkavállaló szervezetében a munkavégzés során, a foglalkozás gyakorlása közben vagy azzal összefüggésben a munkahelyek kémiai biztonságáról szóló miniszteri rendeletben meghatározott foglalkozási vegyi expozíció esetén vizsgálandó biológiai expozíciós (hatás) mutatók biológiai határértékeket meghaladó koncentrációja vagy mértéke, illetve zaj esetében 4000 Hz-en a 30 dB halláscsökkenés bármely fülön.

A munkabaleset és a foglalkozási megbetegedés kivizsgálása során fel kell tárnai a kiváltó és közreható tárgyi, szervezési és személyi okokat, és ennek alapján intézkedéseket kell tenni a munkabalesetek és a foglalkozási megbetegedések megelőzésére.

A munkaképtelenséggel járó munkabalesetet haladéktalanul ki kell vizsgálni. A vizsgálat megállapításait olyan részletességgel kell rögzíteni (tanúk meghallgatásáról készült jegyzőkönyv, helyszínrajz, fényképfelvétel stb.), hogy az alkalmas legyen a baleset okainak felderítésére és vita esetén a tényállás tisztázására.

A munkaképtelenséget nem eredményező munkabaleset körülményeit is tisztázni kell és annak eredményét nyilvántartásba kell venni.

Munkabiztonsági szaktevékenységnek minősül a munkabaleset kivizsgálása, a sérültek számától, illetőleg a sérülés súlyosságától függetlenül.

A kivizsgálás során nyert adatokat, tényeket munkabaleseti jegyzőkönyvben kell rögzíteni és az előírt határidőre a jegyzőkönyveket az érintettek részére meg kell küldeni (a sérültek, halála esetén közvetlen hozzátartozójának)

A halálos, ill. a 3 napot meghaladó munkaképtelenséget okozó munkabalesetről a jegyzőkönyvet a területi munkabiztonsági és munkaügyi felügyelőség területi szervének, a társadalombiztosítási kifizetőhelynek, ennek hiányában az illetékes egészségbiztosítási pénztárnak meg kell küldeni.

A munkavédelmi törvény szerint a munkáltató egy személyben felel az egészséget nem veszélyeztető és biztonságos munkavégzés személyi és tárgyi feltételeinek mindenkor biztosításáért.

Amennyiben a munkavállaló a személyi feltételeknek nem felel meg, úgy nem

végezhet munkát (nincs érvényes munka-alkalmassági vizsgálata, alkoholos vagy kábítószer befolyásoltság alatt van, nem vett részt munkavédelmi oktatáson, nem rendeltetésszerűen vagy egyáltalán nem használja az egyéni védőeszközét stb.).

A munkavédelmi képviselőt a kivizsgálásokba be kell vonni.

A balesetek közvetlen, illetve közvetett okait egyaránt szükséges feltárni.

A legfontosabb az ismétlődés elkerülése érdekében a gyökér okok megtalálása.

4.6.1.1 *Baleset esetén elsődleges teendő*

Baleset esetén mindent megelőzően elsődleges teendő annak felmérése, hogy a veszély megszűnt-e, és a mentés során nem lesznek-e aránytalanul nagy veszélynek kitéve a mentést végzők.

Ha azt állapítjuk meg, hogy a súlyos veszély továbbra is fennáll, akkor azt kell elsődlegesen megszüntetni és csak azután kezdhetünk a mentéshez. (Például, ha egy áramütött sérült az áramkörben maradt, mert nem tudja elengedni a feszültség alatt álló vezetékét, akkor előbb vagy le kell kapcsolnunk az áramkört vagy alkalmas eszközt kell használnunk, amivel a sérültet úgy tudjuk menteni (kiszabadítani az áramkörből), hogy eközben saját magunkat meg tudjuk védeni a súlyos sérüléstől.)

A sérült ellátásához hozzátartozhat az elsősegélynyújtás, vagy szükség esetén mentőszolgálat, tűzoltóság (katasztrófavédelem), vagy egyéb segítség hívása. (Pl. a 112-es egységes európai segélyhívószám segítségével, amely ingyenesen hívható mind vezetékes, mind mobiltelefonról, bárhol az Európai Unióban, sőt szinte az egész kontinensen, és ezen egyetlen hívással elérhetőek a mentők, a rendőrség, és a tűzoltóság /katasztrófavédelem/.)

Ha a veszély a baleset bekövetkezése után továbbra is fennáll, akkor szükséges lehet a sérülten kívül a közelben tartózkodó munkavállalók, tanulók, hallgatók (összességében a munkavégzés hatókörében tartózkodók) menekítése is.

Ahhoz, hogy ez a menekítés gyorsan és szervezeten történjen, gondoskodni kell arról, hogy a munkavállalók egészségét vagy biztonságát fenyegető súlyos és közvetlen veszély esetén az érintett munkavállalók erről azonnal tájékoztatást kapjanak, a munkát beszüntethessék és a munkahelyeket azonnal elhagyhassák, biztonságos helyre távozhassanak.

Ennek megvalósításához a munkahely jellegére, helyzetére, kiterjedésére, a veszélyforrások hatására, továbbá a munkavégzés hatókörében tartózkodókra is tekintettel a munkáltatónak (előzetesen megírt) mentési tervvel kell rendelkeznie, és a mentéshez szükséges személyeket ki kell jelölnie. A mentési terv biztonsági, tűzvédelmi, intézkedési vagy más hasonló tárgyú tervbe foglalva is elkészíthető.

A mentési terv munkahelyre vonatkozó részét minden érintett munkavállalóval ismertetni kell. A veszélyeztetés foka vagy vonatkozó jogszabályi előírás által megkívánt időszakonként a mentést és

a menekülést gyakorolni (gyakoroltatni) kell.

Összefoglalva, elsődleges feladat a jelenlévők biztonságának megteremtése.

4.6.1.2 *A munkabalesetek nyilvántartása*

A munkáltató minden munkabalesetet köteles nyilvántartani a törvényben, valamint a kiadott végrehajtási rendelkezésben meghatározott, alább részletezett adatok figyelembe vételével:

- a) a munkabaleset - minden évben 1-es sorszámmal kezdődő - számát;
- b) a sérült munkakörét;
- c) a sérülés időpontját, helyszínét, jellegét, rövid tényállását;
- d) a sérült ellátására tett intézkedést;
- e) annak tényét, hogy a sérült folytatta-e a munkáját.

A munkabaleseti nyilvántartást a munkáltató székhelyén összesítve és minden területileg elkülönült szervezeti egységénél külön - külön vezetni kell.

A sérült munkáját közvetlenül irányító személy minden - a sérült által bejelentett, illetőleg tudomására jutott balesetet - ideértve a keresőképtelenséggel nem járó sérülést is - köteles a munkahelyi baleseti naplóba bejegyezni.

13. számú melléklet A keramikus műhelyben előforduló egészségi ártalmak

4.7 Dohányzás, drogok, gyógyszerek, alkohol

A Munka Törvénykönyve a munkavállaló kötelezettségeként rögzíti, hogy a munkahelyén munkára képes állapotban jelenjen meg, és munkaideje alatt munkára képes állapotban álljon a munkáltató rendelkezésére. Ezt a munkáltató ellenőrizni is jogosult. Az alkoholellenőrzés kapcsán napjainkra egységes bírói gyakorlat alakult ki. A munkáltató jogosult az alkoholos befolyásoltság ellenőrzésére, a munkavállaló pedig köteles a vizsgálatnak alávetni magát, ennek megtagadása az együttműködési kötelezettség megszegését jelenti.

Dohányozni csak az arra kijelölt helyen lehet. A munkáltató a külön erre kijelölt dohányzóhelyekkel kell, hogy gondoskodjon a nemdohányzók védelméről.

A dohányzásra kijelölt helyiség zárt légtérű csak abban az esetben lehet, ha a folyamatos légcsere biztosított, azaz például a szellőztetés vagy légcsere során a dohányfüstös levegő nem halad át olyan helyen, ahol nemdohányzók tartózkodnak. Olyan helyet vagy helyiséget célszerű kijelölni, ahol kizárólag dohányosok dolgoznak.

A nemdohányzók védelméről szóló törvény a következőket mondja ki: "A dohányzás számára kijelölt helyek kivételével nem szabad dohányozni

- a. közforgalmú intézménynek a szolgáltatást igénybevevők számára nyitva álló zárt légtérű helyiségeiben;
- b. tömegközlekedési eszközön;

- c. zárt térben megtartott rendezvényen;
- d. munkahelyen, a külön jogszabályban, valamint a munkáltató rendelkezései szerint meghatározott esetekben."

Drog és alkoholfogyasztás a munkahelyen:

Súlyos problémákat okozhat, ha a munkavállaló valamilyen szenvedélybetegségben, függőségben szenved. Nem csak a saját munkavégzésére lehet hatással, de a munkahelyi környezetre is káros hatásokat gyakorolhat (munkamorál romlása, munkahelyi erőszak stb.).

A függőség és a szenvedélybetegség:

Hétköznapi szóhasználatban a **függőség** szót a ragaszkodás, hozzászokás, szükséglet értelemben használjuk. A függőség jelenségének önmagában nincs pozitív, vagy negatív értéke, jelentését a kontextus adja, például a függőség egy csecsemő számára a túlélést teszi lehetővé – ez Fairbairn szóhasználatában az infantilis függőség. Amennyiben az érett függőségbe való eljutás sérül, kóros függőségi állapotok (szenvedélybetegségek, azaz addikciók), illetve kóros függetlenségi állapotok (autisztikus magatartás) alakulnak ki.

A szenvedélybetegség – másként **addikció** vagy kóros szenvedély – hátrányos helyzetbe hozhatja az érintett személyt és környezetét is, mivel kényszeres viselkedési mintákból áll, melyekben a viselkedés irányítása, abbahagyása sikertelen. Pszichológiai értelemben véve a kóros szenvedély azt jelenti, hogy egy a hétköznapiakban elterjedt és normálisnak vagy csak enyhén deviánsnak látszó viselkedésmód mintegy elszabadul, dominánssá válik. Ugyanakkor bizonyos függőségtípusok, pl. a munkamánia sokkal elfogadottabb.

Nem elhanyagolható tehát az ilyen jellegű probléma és megoldása haladéktalan intézkedést igényel. Elsődleges azonosítani kell az ilyen jellegű függőséggel küzdő munkavállalókat (drog és alkohol teszt) és a foglalkozás egészségügyi szakszolgálat bevonásával megfelelő stratégiát kell kidolgozni a veszély leküzdésére. Természetesen nem elhanyagolható, hogy az ilyen jellegű problémával küzdő munkavállaló mennyire hajlandó alávetni magát egy esetleges kezelésnek a probléma megszüntetése érdekében. Meglátásom szerint ez csak olyan munkahelyeken lehetséges, ahol a munkavállaló és munkáltató között bizalmi kommunikáció alakult ki és a munkavállaló is belátja, hogy függősége vagy szenvedélybetegsége milyen káros hatásokat gyakorolhat a környezetére.

4.8 Egyéni védőeszközök használata

Az egyéni védőfelszerelések viselésére akkor van szükség, amikor sem munkaszervezés, sem műszaki megoldás használatával a veszélyforrás nem szüntethető meg, illetőleg nem csökkenthető elfogadható mértékűre. Ebben az esetben a munkavállalók testi épségének és egészségének megóvása érdekében egyéni védőfelszerelésekkel látjuk el. Azonban az ellátás önmagában kevés. Meg kell tanítani a

munkavállalónak a védőfelszerelések helyes használatát és annak viselését a munkavégzés során ellenőrizni is szükséges. Amennyiben az ellenőrzéseket elmulasztjuk, akkor nem lehetünk benne biztosak, hogy a munkavállalók tényleg viselik a védőfelszereléseket a munkavégzés során és úgy következhet be munkahelyi baleset, fokozott expozíció vagy foglalkozási megbetegedés, hogy közben a megfelelő védelem rendelkezésre áll, de nem alkalmazták. A hatósági ellenőrzés során az ellenőrzést végző munkavédelmi felügyelő a feltárt hiányosság kapcsán megvizsgálja, hogy a munkáltató a jogszabályban előírt ellenőrzési kötelezettségének eleget tett és amennyiben nem, akkor vele szemben, amennyiben igen, akkor a munkavállalóval szemben fog szankciót alkalmazni. Igen! Jól olvasta a munkavállalóval szemben. A munkavédelmi törvényben eszközölt módosítást követően a munkavállaló vagy a munkáltató megbízásából eljáró vezető is sújtható közigazgatási bírsággal az általa elkövetett munkavédelmet érintő mulasztások miatt.

Példa: A munkáltató a csoportvezetők részére munkaköri leírásban meghatározza a munkavédelmi feladatokat és teendőket, ennek ellenére a csoportvezető a beosztottak tekintetében nem ellenőrzi és szankcionálja a védőfelszerelések viselését. A munkavédelmi hatóság általa lefolytatott ellenőrzés során a hiányosság feltárára kerül. Ebben az esetben a csoportvezetővel szemben alkalmaz a felügyelő közigazgatási bírságot a munkavállalók életének és testi épségének súlyos és közvetlen veszélyeztetése miatt.

Lássuk tehát, hogy milyen előírások vonatkoznak az egyéni védőfelszerelések biztosítására, kiadására és nyilvántartására, valamint a megfelelő eszközök meghatározására.

Egyéni védőeszköz: minden olyan eszköz, amelyet a munkavállaló azért visel vagy tart magánál, hogy az a munkavégzésből, a munkafolyamatból, ill. a technológiából eredő kockázatokat, az egészséget és a biztonságot nem veszélyeztető mértékűre csökkentse.

Ennek érdekében a munkáltatónak

- meg kell határozni a veszélyforrások elleni megfelelő, hatásos védelmet nyújtó egyéni védőeszközöket,
- az előírt védőeszközökkel az érintett munkavállalókat el kell látni,
- az egyéni védőeszközök rendeltetésszerű használatára a

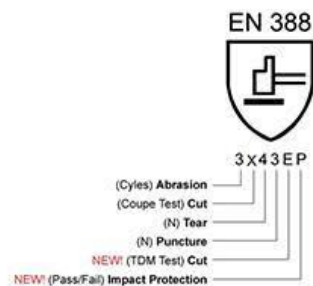
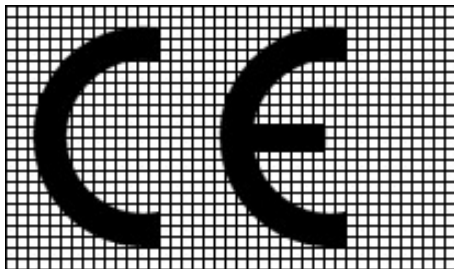
munkavállalókat ki kell oktatni és

- az egyéni védőeszközök használatát - kockázatkezelés fenntartottságának biztosítása!
- meg kell követelni.

Az egyéni védőeszköz személyes használatra szolgál, kihordási ideje nincs. A munkáltató köteles az egyéni védőeszközt ellenszolgáltatás nélkül biztosítani!

A munkavállalók részére csak olyan egyéni védőeszközök adhatók ki, amelyek rendelkeznek a szükséges megfelelőség-értékelési tanúsítással. Az Mvt. erre vonatkozóan a következőket írja elő:

Egyéni védőeszközt forgalomba hozni, használatba venni akkor szabad, ha az rendelkezik EK-megfelelőségi nyilatkozattal, illetve EK-típustanúsítvánnyal. Az egyéni védőeszközök megfelelőségének tanúsítását a foglalkoztatáspolitikáért felelős miniszter rendeletében foglaltak szerint kell elvégezni (Mvt. 18. § (4) bekezdés).

Az egyéni védőeszközök küldetése, rendeltetése, hogy egy adott munkavállalót megvédjen egy adott veszélyforrás ártalmaitól, hatásaitól - amennyire a műszakilag meghatározott jellemzői alapján behatárolt védelmi szintje ezt biztosíthatja. Nem lehet tőlük olyan mértékű védelmet elvárni, mint pl. megfelelő műszaki kontroll alá vont kockázatok esetén. Sok esetben az egyéni védőeszközöknek "esélyük" sincs leküzdeni a veszélyeket. (pl. járófelület védőlábbeli, nagymértékű sugárzás stb.)

Az egyéni védőeszközöket szükséges lehet előírni, ha a munkavállalót

- **potenciális kockázatok fenyegethetik** (lehetőség a veszély "megjelenésére" (tárgyak leesése, működés lehetséges zavarai, ismeretlen anyagok stb.)
- azonosított, ténylegesen fennálló veszélyek, amelyek a munkavállaló ki van téve (munkakörnyezet, munkaeszközök stb.)

A potenciális veszély: helyzet, amely nem természetes, de a tevékenység, a működés jellegéből fakadóan váratlanul, esetlegesen előállhat, bekövetkezhet. (pl. leesés, ütődés, ütközés, vágás, zúzódás váratlan indulás esetén, szerszám vagy anyag kirepülése, törésveszély, váratlanul feltűnő személy - látogató, figyelmetlen munkavállaló, extrém intenzitású fékezés stb. - esetén).

Egyéni védőeszköz szerepe: expozíció csökkentése, kóroki tényezők hatásmechanizmusának kordában tartása. (zaj, villamos ív, por, sugárzás, rezgés, leesés)

Az egyéni védőeszköz védelmi képességét, működését a munkavállalónak oktatni szükséges. Az egyéni védőeszköz dokumentumainak – használati utasítás – a munkavállalók által értett nyelven rendelkezésre kell állniuk.

Az egyéni védőeszköz csak akkor képes a kockázatcsökkentő feladatát ellátni, ha rendeltetésszerűen használják, ezért ezt a munkáltatónak ellenőriznie kell.

Az intézmény jellegéből fakadóan lehet szükség egyéni védőeszköz juttatására.

Ennek során a munkáltatónak meg kell határoznia

- az egyéni védőeszközzel támasztott védelmi követelményeket (védelmi képesség stb.)
- az egyéni védőeszközzel kapcsolatos oktatások tematikáját, módszertanát (szükség szerint gyakoroltatást is beiktatva)

A szükséges egyéni védőeszközökkel kapcsolatos információkat a munkáltató az egyéni védőeszköz juttatási rendben rögzíti munkakörök és munkatevékenységek szerint.

Nem minősül védőeszköznek: a ltt azokról a ruházatokról, eszközökről és berendezésekről beszélünk, melyeket nem valamely ártalom elleni védelemre alakítottak ki és nem rendelkeznek a megfelelő minősítéssel.

Amennyiben megelőző műszaki, ill. szervezési intézkedésekkel az egészséget nem veszélyeztető és biztonságos munkavégzés nem valósítható meg, a kockázatok egészséget nem veszélyeztető mértékűre csökkentése érdekében a munkáltató a munkavállalókat a kockázatokkal szemben védelmet nyújtó védőeszközzel köteles ellátni és ellenőrizni köteles azok rendeltetésszerű használatát is.

Amennyiben egyszerre több kockázat fennállása szükségessé teszi, hogy a munkavállaló egy időben több védőeszközt használjon, ezeknek a védőeszközöknek összeillőnek, hatékonyak kell lenniük a fennálló kockázatokkal szemben.

A védőeszköz személyes használatra szolgál, kihordási ideje nincs. Amennyiben a munkavégzés körülményei megkívánják, hogy valamely védőeszközt ne csak egy személy, hanem többen is használjanak, megfelelő intézkedéseket kell tenni annak biztosítására, hogy az ilyen használat ne jelentsen egészségügyi vagy higiénés kockázatot a használók számára.

A védőeszközt a munkáltató ingyenesen köteles biztosítani, továbbá a karbantartás, tisztítás, javítás vagy csere útján gondoskodik arról, hogy a védőeszköz használható, valamint megfelelő higiénés állapotban legyen.

A munkáltató előzetesen köteles tájékoztatni a munkavállalót azoknak a kockázatoknak a jellegéről és

mértékéről, amelyekkel szemben a védőeszköz használata őt megvédi.

A munkáltató munkahelyenként és munkakörönként írásban köteles meghatározni – a kockázatok jellegét és mértékét figyelembe véve - azokat a munkafolyamatokat, technológiákat, ideértve a munkaeszközöket és anyagokat is, amelyek a védőeszköz használatát indokolják, valamint juttatott védőeszköz típusát és a védőeszköz használatával járó egyéb előírásokat (pl. védőeszköz ellenőrzése, tárolása, cseréje, karbantartása, az elhasználdott eszközök veszélyes hulladékként történő kezelése).

A védelmi képességét veszített védőeszköz tovább nem használható. Az elhasználdott védőeszközt hulladékként, meghatározott esetekben veszélyes hulladékként kell kezelni és a gyűjtőhelyet ki kell jelölni.

A munkavállaló védőeszköz használatáról érvényesen nem mondhat le.

A munkavállaló a védőeszközt nem viheti el a munkahelyéről, kivéve akkor, ha a munkáltató engedélyezte annak elvitelét, amennyiben a munkavégzés helye változó és a munkáltató más módon nem tudja biztosítani a védőeszközt a munkavállaló számára, a védőeszköz elvitele közegészségügyi szabályokba nem ütközik.

A munkáltató a védőeszköz juttatásának rendje meghatározásában a munkavédelmi képviselőt, valamint a foglalkozás egészségügyi szolgálatot köteles bevonni, akik jogosultak védőeszköz kiválasztására javaslatot tenni.

14. számú melléklet Egyéni védőeszköz juttatási rend és kiadási nyilvántartás minták

15. számú melléklet Az egyéni védőeszközökön szereplő piktogramok magyarázata

5 Megelőzés módszerei

„A hajó nagyobb biztonságban van a kikötőben, de a hajókat nem ezért építik.” (Paulo Coelho)

Az ember is nagyobb biztonságban lenne az otthonában, de akkor ki dolgozna? Merülhet fel a kérdés az idézet kapcsán. Annak érdekében, hogy az emberek a munkahelyen is biztonságban lehessenek, szükséges a munkavégzésre használt épületek, építmények, helyiségek, eszközök és gépek időszakonkénti ellenőrzése, felülvizsgálata. Felmerülhet a kérdés, hogy ez milyen összefüggésben van a munkaegészségüggyel, hiszen egy biztonsági kérdéstről beszélünk. Nem egészen igaz ez így. Amikor a munkavégzésre használt székünk műszakilag meghibásodik, akkor az nem csak egy munkabiztonsági probléma (felborulunk, eldőlnünk vele), hanem munkaegészségügyi. Milyen kényszertesthelyzetben kell a széket a hibája miatt használnunk? Ez lehet egy foglalkozási megbetegedés melegágya.

Jellemzően egy munkabiztonsági problémának munkaegészségügyi vonzata is van és nem biztos, hogy közvetlen, lehet, hogy csak közvetetten. Látható, hogy munkaegészségügyi vonatkozásai is vannak a munkahelyek és az ott használt eszközök, berendezések, gépek időszakos ellenőrzésének, felülvizsgálatának.

5.1 Üzembentartói ellenőrzések: épületek műszaki állapotának, villamos használatának rendszeres ellenőrzése

Az üzembentartó köteles rendszeres ellenőrizni az épületek műszaki állapotát, nyilvántartásba venni a felmerülő felújítási, karbantartási és javítási munkákat, a tervezhető munkákat beütemezni és azokat el is végezni, végeztetni. Ezeket a feladatokat végezheti saját alkalmazott (megfelelő végzettséggel), illetve külső megbízott által (vállalkozó).

5.2 Energia központok munkavédelmi-, tűzvédelmi-, biztonságtechnikai megfelelése

Az üzembentartó ellenőrizni köteles az energia központokat (villamos elosztó szekrények, kazánház, kompresszorház stb.), tűz-, munkavédelmi és biztonságtechnikai szempontból. A beépített védelmi berendezéseket (tűzjelző, füstjelző stb.), kazánokat, vízlágyítókat. Ezeket a feladatokat is végezheti saját alkalmazott (megfelelő végzettséggel), illetve külső megbízott által (vállalkozó).

5.3 Műszaki üzemeltetési nyilvántartások vezetése

Az üzembentartó köteles ellenőrizni a kiadott műszaki üzemeltetési nyilvántartások (kazán és vízlágyító naplók vezetése, karbantartási naplók, kezelési utasítások stb.) meglétét, vezetését. Ezeket a feladatokat a berendezéseket üzemeltető munkavállalóknak, vagy az üzemeltetéssel megbízott munkavállalói csoport vezetőjének célszerű végeznie.

5.4 Kezelési- karbantartási utasítás

Az üzembentartó köteles a munkavállalók részére az általuk kezelt gép kezelési-karbantartási utasítását kiadni és ellenőrizni, hogy az azokban leírtakat a munkavállaló megismerte és elsajátította. A kezelési utasításnak olyan nyelvűnek kell lenni melyet a munkavállaló megért.

5.5 Munkaeszközök ellenőrzése

A művészet ágazaton belül a színház és a szórakoztatás területén fordulnak elő olyan berendezések melyek a jogszabályi előírások szerint veszélyesnek minősül. nem jellemző a veszélyes munkaeszközök használata, bár egyes különleges esetekben előfordulhat. Jellemzően a berendezések egyes egységei lehetnek veszélyesek a munkavállalóra (pl. káros sugárzás éri stb.), de csak üzemzavar, vagy meghibásodás esetén. Egyéb körülmények között a technológia zártsága miatt elhanyagolható a kockázat. A biztonságos működés fenntartása érdekében a munkáltató köteles elvégeztetni a berendezések rendszeres karbantartását és a megfelelő szakértői ellenőrzéseket, felülvizsgálatokat.

Amennyiben egy nem veszélyes munkaeszközt műszaki hiba miatt 30

napnál tovább nem használtak, vagy az balesetet okozott, illetve okozhatott volna, vagy átalakítást végeztek rajta, akkor az újraindítását és használatba vételét megelőzően szakértői vizsgálat (jogsabályi előírásoknak megfelelő személy) alá kell vonni és a szakértő írásbeli megfelelőségi nyilatkozata szükséges.

A munkáltató az alkalmazásra szánt biztonságos munkaeszköz megválasztásánál és az üzemeltetés helyének kijelölésénél gondoskodik arról, hogy a munkaeszköz használata során

- a munkavállaló testtartása megfeleljen az egészséget nem veszélyeztető és biztonságos munkavégzés követelményeinek;
- a munkaeszköz elégítse ki a sugárvédelmi, villamosbiztonsági és ergonómiai követelményeket, illetve használata ne vezessen kóros tényezők (pl. zaj, rezgés, lokális meleg, hideghatás) kialakulásához;
- biztosítsa a munkavégzés hatókörében tartózkodók védelmét.

A munkáltatónak biztosítania kell, hogy a veszélyes munkaeszközt kizárólag annak kezelője használja. Javítást, átalakítást, karbantartást csak a munkáltató által e feladat elvégzésére megbízott, külön oktatásban részesített személy végezhet.

A munkáltató a biztonságos munkaeszköz megválasztása során a munkavállalókat a munkaeszközök használatával összefüggésben tájékoztatja legalább

- a munkaeszköz egészséget nem veszélyeztető és biztonságos használatának körülményeiről, feltételeiről;
- rendeltetésszerű használata során az előrelátható veszélyes, illetve veszélytelen meghibásodási lehetőségeiről és a meghibásodás esetén szükséges tennivalókról;
- az előfordulható téves kezeléssel és annak következményeiről;
- a körülmények megváltozásáról, még abban az esetben is, ha a változás olyan munkavállaló közvetlen környezetében történik, aki az érintett munkaeszközt nem használja.

A tájékoztatást az érintett munkavállaló részére az általa értett nyelven, érthetően, ahol szükséges írásban kell megadni.

A munkáltató a munkába álláskor, illetve a munkaeszköz átalakításakor vagy új munkaeszköz üzembe helyezésékor a munkavédelmi oktatás keretében a munkavállalót a munkaeszközök használatával összefüggésben tájékoztatja legalább

- a munkaeszköz üzembe helyezéséről, használatáról;
- a többfunkciós és a cserélhető munkaeszköz vagy a kiegészítő be-rendezés fel- és leszereléséről, működtetéséről;

- a munkaeszköz meghibásodási lehetőségeiről, a munkavállalónak a hibák elhárításával kapcsolatos feladatairól;
- a rendkívüli körülmények bekövetkezése esetén szükséges teendőkről;
- a különböző alkalmazási célú védőburkolatokról és biztonsági berendezésekről;
- a munkaeszközök rendeltetésellenes használatáról és annak következményeiről;
- a veszélyes terek megközelítéséről, az alkalmazott védelmi megoldásokról;
- a munkavállaló munkakörébe tartozó beállítási feladatokról;
- munkaeszköz használatához szükséges egyéni védőeszközök és használatuk követelményeiről;
- a munkaeszköz üzemeltetéséből adódó helyi sajátosságokról.

További, munkaeszközökre vonatkozó követelmények

A munkáltató köteles a munkavállalók munkavégzéséhez olyan munkaeszközöt rendelkezésükre bocsátani, amely kialakításában, felépítésében és az alkalmazott védelmi megoldások tekintetében megfelel a munkavédelemre vonatkozó szabályoknak, és alkalmas az adott munkahelyi körülmények közötti – a biztonságot és egészséget nem veszélyeztető – használatra.

A munkáltató a munkaeszközök munkavállalók részére történő kiválasztásánál figyelembe veszi a munkavégzés jellemzőit, lehetséges veszélyeit, a munkakörülményeket és a munkaeszköz használatának kockázatait.

Ha az egészséget nem veszélyeztető és biztonságos munkavégzés körülményeit a munkaeszközök használata során nem lehet a munkavállalók számára teljes mértékben biztosítani, a munkáltató biztonsági berendezések, egyéni védőeszközök és szervezési intézkedések szükség szerinti alkalmazásával a kockázatokat minimálisra csökkenti.

A munkáltató megteszi a szükséges karbantartási intézkedéseket annak biztosítására, hogy a munkaeszköz teljes élettartalma alatt feleljen meg az egészséget nem veszélyeztető és

6 A munkavédelem hatósági felügyelete

„Amikor elfog a kétely, jól jön az ellenőrzés.” (Simun Vrocsek)

Lehetne ez a mottója a munkavédelmi hatóságnak, de ugyanúgy a felelős munkáltatónak is. Ha kételkedünk a jogszabályi előírások betartásában, akkor egy ellenőrzés az összes kételyt elillantja. Természetesen a munkavédelmi hatóság feladata nem csak az ellenőrzésekből áll. Ezen kívül más feladatokat is ellátnak. Elsődlegesen persze a munkáltatók és munkavállalók munkavédelmi és munkaügyi ellenőrzéseit hajtják végre, de ezen kívül szakmai tanácsadást is végeznek többek között. Amikor egy

munkabiztonsági vagy munkaegészségügyi problémával találkozunk, akkor a helyes és jogkövető döntés meghozatala nem minden esetben egyszerű és egyértelmű még a szakember számára sem. Ebben az esetben tud hatékony segítséget nyújtani a munkavédelmi felügyelőség, mint szakmai tanácsadó. Bátran keressük Őket telefonon vagy elektronikus úton az adott problémával kapcsolatban és bizony szakmailag kifogástalan és jogilag is illeszkedő választ kaphatunk a kérdésünkre. „Először szégyen kérdezni, nem kérdezni mindhalálig szégyen. Többet ér egy kérdezem száz keresemnél.” (Murakami Haruki). Ennek a gondolatnak a fonalán haladva, soha ne szégyelljük megkérdezni azt amit nem tudunk, hiszen a tanulási folyamat fontos része a kérdés.

A munkavédelemmel kapcsolatos közigazgatási feladatokat a fővárosi és megyei kormányhivatalok munkavédelmi és munkaügyi szakigazgatási szerve látja el, melyet a munkavédelmi hatóság alkot.

A munkavédelmi hatóság illetékessége megegyezik a fővárosi és megyei kormányhivatal illetékességi területével. A felügyelők a hatóság illetékességi területén, valamennyi munkahelyen ellenőrzést tarthatnak, függetlenül a foglalkoztató székhelyétől és telephelyétől.

Munkavédelmi hatóság fontosabb feladatai:

- a munkavédelemre vonatkozó szabályok megtartásának elősegítése, ellenőrzése.
- tájékoztatást ad a közbeszerzési eljárásban az ajánlattevők részére a munkavállalók egészségére és biztonságára vonatkozóan.
- munkavédelmi tájékoztatással és tanácsadással segíti az érintetteket a munkavédelemmel kapcsolatos jogaik gyakorlására és kötelezettségeik teljesítésére vonatkozóan.
- a munkáltatók és munkavállalók biztonságos munkavégzéssel kapcsolatos feladatainak ellenőrzése.
- a munkahelyek létesítésére, a munkaeszközök üzemeltetésére, az egyéni védőeszközökre vonatkozó követelmények betartásának ellenőrzése.
- a munkabalesetek, foglalkozási megbetegedések és a munkavállalót a munkavégzéssel összefüggésben érő betegség kiváltására alkalmas hatások kivizsgálásának, bejelentésének, nyilvántartásának, valamint megelőzésére tett intézkedéseknek ellenőrzése.
- A Munkavédelmi hatóságok és a munkaügyi felügyelőségek keretében a hatósági feladatok ellátására munkavédelmi felügyelők működnek.

Munkavédelmi hatósági feladatok:

- A Hatóság munkavédelmi igazgatósága útján ellátja az általános munkavédelmi hatósági feladatokat.
- A munkavédelmi feladatok ellátása kiterjed a munkabiztonság és a munkaegészségügy hatósági feladataira,

- A Hatóság gyűjti és feldolgozza a foglalkozási megbetegedésekkel, fokozott expozíciókkal kapcsolatos adatokat.
- Az egyéni védőeszközök tekintetében munkavédelmi hatósági ellenőrzés során saját hatáskörben látja el a piacfelügyeleti feladatokat.

A Munkavédelmi hatóságok az alábbi munkavédelmi hatósági feladatokat látják el:

- jogosult a munkahelyek tekintetében a munkáltatót határozatlanban kötelezni arra, hogy írásban nyújtson tájékoztatást a megjelölt munkavédelmi követelmények teljesítéséről;
- valamennyi munkahelyen – akár előzetes bejelentkezés- és külön engedély nélkül, ellenőrzési jogosultságát az erre jogosító arcképes igazolványával igazolva – ellenőrzést tartani
- jogosult a munkabaleseteket a közúti közlekedéssel kapcsolatosak kivételével kivizsgálni. Ez a kivizsgálási eljárása a munkáltatónak a balesetek kivizsgálására irányuló felelősségét nem érinti,
- a munkáltatót felhívni az egészséget nem veszélyeztető és biztonságos munkavégzés követelményeinek teljesítésére;
- jogosult a munkáltatót a feltárt hiányosságok meghatározott határidőn belül történő megszüntetésére kötelezni;
- az egészséget nem veszélyeztető és biztonságos munkavégzésre vonatkozó előírások súlyos megszegésével foglalkoztatott munkavállalót a kifogásolt munkavégzéstől eltiltani;
- jogosult a munkavállaló egészségét, testi épségét közvetlenül fenyegető veszély esetén, vagy határértéket meghaladó expozícióban (rákkeltő, mutagén, teratogén hatású anyagok) a veszély elhárításáig a munkavégzést felfüggeszteni. Jogosult továbbá a nem megfelelő védelmet nyújtó védőeszköz használatakor a veszélyes tevékenység, illetőleg üzem, üzemrész működésének, munkaeszköz, egyéni védőeszköz, veszélyes anyag/készítmény használatának felfüggesztését elrendelni;
- jogosult elrendelni a munkahely, a munkaeszköz, vagy az egyéni védőeszköz soron kívüli ellenőrzését;
- a balesetet munkabalesetnek minősíteni, továbbá a munkabaleset bejelentését vagy kivizsgálását elrendelni, ha a bejelentést vagy a kivizsgálást elmulasztották vagy nem a jogszabályban foglaltaknak megfelelően végezték, illetőleg ha a munkáltató a balesetet jogszabályba ütköző módon nem tekinti munkabalesetnek;
- a munkaeszköz és egyéni védőeszköz működését, használatát felfüggeszteni, ha az nem rendelkezik a megfelelőségét tanúsító nyilatkozattal, illetve az EK-típustanúsítvánnyal;
- jogosult a munkáltatót arra kötelezni, hogy az éjszakai munkavégzés keretében foglalkoztatott munkavállalói átlagos statisztikai létszámát, munkarendjét, az éjszakai munkavégzés körülményeire vonatkozó információkat, valamint a közölt adatokban, tényekben bekövetkező

- változást időszakonként bejelentse;
- a szabálysértésre vonatkozó külön jogszabályok szerint eljárni, helyszíni szabálysértési bírság kiszabását elrendelni;
 - a munkahelyen tartózkodó személytől az ellenőrzéshez szükséges felvilágosítást kérni, valamint az ilyen személyt személyi azonossága igazolására felhívni;
 - az ellenőrzés lefolytatásának akadályozása esetén jogosult a rendőrség igénybevételeire;
 - jogosult a munkáltatót kötelezni a munkahigiénés vizsgálatok (pl. zajszint mérése, megvilágítási erősség mérése, légállapotok műszeres meghatározása, rezgésexpoziáció meghatároztatása, szennyezőanyag koncentráció méréssel történő meghatározása) elvégzésére.
 - A munkavédelmi felügyelő köteles a bejelentett súlyos munkabalesetet, valamint a foglalkozási megbetegedést, a fokozott expoziációs esetet - a munkáltató ez irányú felelősségét nem érintve - kivizsgálni.
 - A munkavédelmi felügyelő az bekezdés f), g) és j) pontjaiban foglalt határozatának fellebbezésre tekintet nélküli végrehajtását rendelheti el.
 - A felügyelő a tényállás alapján jogosult a munkáltató és a munkahelyen munkát végző személy közötti munkavégzésre irányuló - az ellenőrzés megkezdésekor, illetőleg súlyos baleset bekövetkezése esetén a baleset időpontjában fennálló - jogviszonyt szervezett munkavégzésnek minősíteni. A minősítéshez a munkáltatónak rendelkezésre kell bocsátania mindazokat a bizonyítékokat, amelyek alapján megállapítható, hogy a részére végzett munka nem tartozik a szervezett munkavégzés körébe.
 - Olyan munkahelyen, ahol különböző munkáltatók munkavállalókat egyidejűleg foglalkoztatnak és a munkavédelmi ellenőrzés eredményeként valamely munkáltató nem azonosítható, vélelmezni kell, hogy az érintett munkavállalók munkáltatója az, aki a tevékenységet a munkahelyen ténylegesen irányítja.

A munkavédelmi hatóság munkavédelmi bírságot alkalmaz, ha a munkáltató az egészséget nem veszélyeztető és biztonságos munkavégzésre vonatkozó követelmények és összehangolási kötelezettségek teljesítését elmulasztja, és ezzel a munkavállaló életét, testi épségét vagy egészségét súlyosan veszélyezteti.

A munkavállaló életét, testi épségét vagy egészségét súlyosan veszélyeztethetik különösen a következők:

- a munkavédelmi üzembe helyezés elmulasztása,
- az időszakos biztonsági felülvizsgálat elmulasztása,
- a soron kívüli ellenőrzés elmulasztása,
- a kockázatértékelés elmulasztása, a kockázatértékelés keretében szükséges expozícióbecslés/mérés hiánya,
- a szükséges biztonsági berendezések, egyéni

- védőeszközök működésképtelensége, illetve hiánya,
- a munkavégzés összehangolási kötelezettségének elmulasztása,
 - a veszélyes munkahelyen, veszélyes munkaeszközzel, vagy veszélyes technológiai folyamatban végzett munka esetére előírt munkaköri alkalmassági vizsgálatok, biológiai monitorozás elmulasztása,
 - a külön jogszabályok szerint előírt foglalkoztatási tilalom megszegése (pl. nők, fiatalok, idősebb munkavállalók esetében),
 - a megengedett értéket meghaladó expozícióban történő foglalkoztatás,
 - a rákkeltő expozícióval járó tevékenység esetére az előírt mérések elmulasztása.

A munkavédelmi hatóság (a felügyelő ez irányú előterjesztése alapján) munkavédelmi bírságot vethet ki. A munkavédelmi bírságok kiszabásáról a 273/2011.(XII.20.) Korm. rendelet intézkedik.

17. számú melléklet a 2019. évre szóló munkavédelmi és munkaügyi ellenőrzési irányelvekről.

7 Munkavédelmi szabályzatok és egészség megőrzési feladatok

„Ahhoz, hogy áthághasd a szabályokat, előbb ismerned és tisztelned kell őket.” (Paulo Coelho)

És ha már megismerted és tiszteld is azokat a szabályokat, akkor fogadd is el és ne hágd át őket. A munkavédelmi szabályzat egy nem kötelezően elkészítendő dokumentáció, de ennek ellenére hasznos és ajánlott a készítése. Sok munkáltatónál tapasztalom, hogy munkavédelmi szabályzatként a vonatkozó jogszabályok és általános törvényi megfogalmazást tartalmazó dokumentumot takar, mely annyira illeszkedik az adott vállalkozásra, mint a tehénre a zseraldin kalap. Ennek a dokumentumnak egyáltalán nem szabad általános jellegűnek lennie. Minden esetben speciálisan az adott vállalkozásra kell illeszkednie maximálisan. Ennek okán az elkészítése is figyelmet, körültekintést és tervezést igényel. A benne szereplő adatok változása esetén természetesen a dokumentáció módosítása, megújítása a szükséges, hogy az mindig a jelenkori állapotot tükrözze és szabályozza. Nézzük is meg, hogy mire is való a munkavédelmi szabályzat és milyen elemeket kell, hogy tartalmazzon.

A Munkavédelmi Szabályzat (MVSZ) az adott szervezet teljes működésére vonatkozóan szabályozza az egészséget nem veszélyeztető és biztonságos munkavégzést, munkakörülményeket az irányadó jogszabályi rendelkezéseknek és szabványi előírásoknak megfelelően. A Munkavédelmi Törvény és végrehajtási rendeletei alapján állapítja meg az MVSZ-ben a munkáltató a belső

munkavédelmi rendjét és követelményeit, a munkavállalók jogait és kötelezettségeit, az eljárási szabályokat a vonatkozó jogszabályokkal összhangban. A MVSZ előírásai kötelezőek azok részére is, akik munkaviszonyon kívül bármilyen okból a munkáltató területén, illetve munkaterületein tartózkodnak. A MVSZ hatálya kiterjed a munkáltató valamennyi munkavállalójára, és a munkavégzéssel járó egyéb jogviszonyra. Kiterjed továbbá a MVSZ hatálya azokra a munkavállalókra is, akik más munkáltatónál vannak munkaviszonyban, de azok a munkáltató területén végeznek munkát.

Az MVSZ munkáltatói utasítás, amelynek megszegése munkajogi következményekkel jár. Amennyiben az MVSZ –ben előírtak végrehajtásának elmulasztása anyagi, személyi kárt, illetőleg veszélyeztetést eredményez, úgy munkáltatói kártérítési, illetőleg polgári jogi kártérítési, szabálysértési, büntetőjogi felelősségre vonásra is sor kerülhet az eljáró hatóság, más szerv (személy) részéről a mulasztó munkavállalóval szemben. Súlyos mulasztás esetén az egész munkáltatót (annak gazdasági eredményét) sújtó munkavédelmi bírság kiszabásának is helye lehet.

A szervezeti szintű munkavédelmi tevékenység javítása érdekében érdemes megfontolni úgynevezett ösztönző rendszerek bevezetését is a szervezeti kultúrába, folyamatokba.

8 Létesítés, üzembe helyezés

„Semmi értelme megalkudni, ha választhatja az ember a legjobbat is.” (Nora Roberts)

Az ágazatokon belül a szabadidő, a szórakoztatás és a szolgáltatást támogató tevékenységek során használnak leginkább gépeket és berendezéseket. Ezek közül inkább a szabadidős és a szórakoztató ágazatokban használt berendezések a telepítettek. Gondolok itt azokra a körhintákra, hullámvasutakra és egyéb szerkezetekre, melyek az azokat használók extrém (gravitációs terhelés, centrifugális hatás stb.) fizikai megterhelése által váltanak ki adrenalin felszabadító pszichikális hatást, melyet sokan szórakoztatónak és jó mókának tartanak. Azonban ezek a berendezések számtalan veszélyforrást hordoznak magukban, nem csak azt használókra, hanem az üzemeltetést végzőkre is.

A létesítés során is minden esetben a legjobb megoldást kell megtalálni, mely ugyanúgy támogatja a termelékenységet, mint az egészséges munkahely kialakítást. A létesítés és üzembe helyezés során, nem csak munkabiztonsági, hanem munkaegészségügyi szempontokat is figyelembe kell venni. Nem feledhetjük el egy berendezés telepítése során, hogy azt majd valakinek kezelni, karbantartani, takarítani is kell. Ezért a szükséges helyeken minden esetben gondoskodnunk kell a megfelelő méretű mozgástér, a szükséges fényviszonyok és a levegőcsere biztosításáról.

8.1 Munkaeszközök és technológiák munkavédelmi követelményei

A munkaeszközt úgy kell elhelyezni, felállítani és használni, hogy a mozgó elemek között elegendő hely álljon rendelkezésre, valamennyi felhasznált, illetve előállított energiaforma és anyag biztonságosan kerüljön a munkaeszközhöz, illetve onnan elvezetésre.

A munkaeszköz felállítását és leszerelését csak biztonságos körülmények között szabad elvégezni, figyelemmel a gyártó által az üzemeltetési dokumentációban meghatározott előírásokra.

Azt a munkaeszközt, amelyet a használata alatt villámcsapás érhet, megfelelő berendezés alkalmazásával, illetve intézkedés megtételével e hatástól meg kell védeni.

8.1.1 Munkaeszköz kialakítása és elhelyezése

A munkaeszközöket úgy kell kialakítani és elhelyezni, hogy

- a munkavállalókat és a munkavégzés hatókörében tartózkodókat meg lehessen védeni a munkaeszköz kigyulladásától vagy túlhevülésétől, illetve a munkaeszközben keletkező, használt vagy tárolt gáz, por, folyadék, gőz vagy egyéb anyag munkakörnyezetbe történő ki-jutásától;
- alkalmas legyen a benne keletkező, használt vagy tárolt anyagok robbanásveszélyének megelőzésére;
- mind az üzemszerű körülmények, mind meghibásodás esetén biztosítható legyen a munkavállalók és a munkavégzés hatókörében tartózkodók védelme az áramütés ellen.

A munkaeszközt indítani csak az indító berendezés szándékos működtetésével lehet. Ez vonatkozik

- az üzemszünet utáni újraindítás műveletére is, függetlenül attól, hogy az üzemszünet milyen okból következett be;
- az üzemállapotok (pl. sebesség, nyomás) jelentős változására is akkor, ha az újraindítás vagy az üzemállapotoknak a jelentős változása az érintett személyekre nézve veszélyt jelent.

Minden munkaeszközt el kell látni olyan kezelőelemmel, amely azt biztonságosan működteti, és biztosítja a munkaeszköz teljes leállítását.

A munkaeszközt a veszélyeitől és a rendes leálláshoz szükséges időtől függően el kell látni megfelelő számú vészkipcsoló berendezéssel.

A munkaeszköz mozgó részeit el kell látni védőberendezéssel, amely elhatárolja a veszélyes teret, vagy leállítja a veszélyes rész mozgását a

veszélyes tér elérése előtt. Olyan védőberendezést kell alkalmazni, amely

- stabil kialakítású;
- nem okoz többletkockázatot;
- nem távolítható el, vagy nem hatástalanítható könnyen;
- a mozgó résztől megfelelő távolságot biztosít;
- nem akadályozza a munkaeszköz működésének figyelemmel kísérését;
- lehetővé teszi a szereléshez vagy a karbantartáshoz szükséges műveletek elvégzését anélkül, hogy a védőberendezéseket leszerelnék, illetve a hozzáférést a munkavégzés területére korlátozza.

A munkaeszközöket a munkavállalók biztonsága érdekében el kell látni az egészséget nem veszélyeztető és biztonságos munkavégzéshez szükséges egyértelmű, könnyen észrevehető és a munkavállaló által érthető jelöléssel, illetve figyelmeztető jelzéssel (pl. adattábla, gyártó adatai, kezelő-gombok magyar nyelvű feliratait, piktogramok).

A munkaeszközt el kell látni könnyen felismerhető szerkezettel, amellyel le lehet választani az energiaforrásról. Az energia visszatérése, a visszakapcsolás nem jelenthet veszélyt a munkavállalókra.

8.1.2 Villamos berendezések biztonságos létesítése

Az egyes helyiségekben a villamos berendezések létesítési módját a helyiség jellege határozza meg, amelyeket a következőképpen csoportosíthatunk: száraz, poros, nedves, marópárás, meleg, szabadtéri.

A helyiségek jellege határozza meg az alkalmazható villamos berendezéseket, vezetékeket, kapcsolókat, a szükséges világítást és lámpatesteket.

8.2 Technológia, munkaeszköz létesítési és telepítési követelménye

A munkaeszközt úgy kell kialakítani és elhelyezni, hogy:

- megvédje a munkavállalót és a munkavégzés hatókörében tartózkodót a munkaeszköz kigyulladásától vagy túlhevülésétől, illetve a munkaeszközben keletkező, használt vagy tárolt gáz, por, folyadék, gőz vagy egyéb anyag munkakörnyezetbe történő kijutásától;
- alkalmas legyen a benne keletkező, használt vagy tárolt anyag robbanásának megelőzésére és biztosítsa a munkavállaló és a munkavégzés hatókörében tartózkodó védelmét az áramütés ellen mind üzemszerű körülmények, mind meghibásodás esetén.

8.3 Technológia, munkaeszköz használatba vétele, üzembe helyezése és felülvizsgálata

Az ágazatokban alkalmazott technológiákra és munkaeszközökre vonatkozó előírásokat az 1993. évi XCIII. tv. (a munkavédelemről), valamint a 10/2016. (IV.5.) NGM rendelet (a munkaeszközök és használatuk biztonsági és egészségügyi követelményeinek minimális szintjéről) tartalmazza.

Veszélyesnek nem minősülő munkaeszköz esetében - ha annak biztonsága függhet a szerelés körülményeitől - a szerelést követően, de még a használatba vétel előtt és minden egyes új telephelyre vagy munkahelyre történő mozdítás után a megbízott személy ellenőrző felülvizsgálat keretében meggyőződik a biztonságos szerelésről, az egészséget nem veszélyeztető és biztonságos működés feltételeiről és körülményeiről.

Az ellenőrző felülvizsgálat elvégzésének módját írásban kell meghatározni. A vizsgálat megállapításait és a megtett intézkedéseket jegyzőkönyvben kell rögzíteni.

Gondoskodni kell az időszakos ellenőrző felülvizsgálat megbízott személy általi elvégzéséről annak érdekében, hogy a biztonsági és egészségügyi előírások betartásra kerüljenek, az esetleges károsodások időben észlelhetőek, a megelőző intézkedések bevezethetőek legyenek.

Gondoskodni kell arról, hogy az alkalmazásra szánt biztonságos munkaeszköz megválasztásánál és az üzemeltetés helyének kijelölésénél a munkaeszköz használata során:

- a munkavállaló testtartása megfeleljen az egészséget nem veszélyeztető és biztonságos munkavégzés követelményeinek;
- a munkaeszköz elégítse ki a sugárvédelmi, villamosbiztonsági és ergonómiai követelményeket, illetve használata ne vezessen kóros tényezők egészségkárosító hatásához és biztosítsa a munkavégzés hatókörében tartózkodók védelmét.

A munkaeszközt kizárólag annak kezelője használhatja, ha a munkaeszköz használata a kockázatértékelés szerint veszélyt jelent a munkavállalók, illetve a hatókörben tartózkodók biztonságára vagy egészségére.

Javítást, átalakítást, karbantartást csak külön oktatásban részesített megbízott személy végezhet.

A munkavállalókat a munkaeszköz használatával összefüggésben tájékoztatni kell legalább:

- a munkaeszköz egészséget nem veszélyeztető és biztonságos használatának körülményeiről, feltételeiről;

- a rendeltetésszerű használat során az előrelátható meghibásodási lehetőségekről és a meghibásodás esetén szükséges tennivalókról;
- az esetleges téves kezelésről és annak következményeiről;
- a körülmények megváltozásáról, még abban az esetben is, ha a változás olyan munkavállaló közvetlen környezetében történik, aki az érintett munkaeszközt nem használja, és
- a munkaeszköz használata során szerzett tapasztalatokból levonható következtetésekről.

A tájékoztatást az érintett munkavállaló részére az általa értett nyelven, érthetően, ahol szükséges, írásban kell megadni.

A munkavállalót munkába álláskor, a munkaeszköz átalakításakor, új munkaeszköz használatba vételekor vagy üzembe helyezésekor munkavédelmi oktatás keretében, a munkaeszközök használatával összefüggésben tájékoztatni kell legalább:

- a munkaeszköz üzembe helyezéséről, használatáról;
- a többfunkciós és a cserélhető munkaeszköz vagy a kiegészítő berendezés fel- és leszereléséről, működtetéséről;
- a munkaeszköz meghibásodási lehetőségeiről, a munkavállalónak a hiba elhárításával kapcsolatos feladatáról;
- a rendkívüli körülmények bekövetkezése esetén szükséges teendőkről;
- a különböző alkalmazási célú védőburkolatokról és biztonsági berendezésekről;
- a munkaeszköz rendeltetésellenes használatáról és annak következményeiről;
- a veszélyes terek megközelítéséről, az alkalmazott védelmi megoldásokról;
- a munkavállaló munkakörébe tartozó beállítási feladatokról;
- a munkaeszköz használatához szükséges egyéni védőeszközök és használatuk követelményeiről, és
- a munkaeszköz üzemeltetéséből adódó helyi sajátosságokról.

9 Munkavédelmi oktatás és foglalkozás-egészségügyi szolgálat

*„Az oktatást alulról kell meghekkelni, mindenkinek a saját óráján kell jót és jól tennie.”
(Balatoni József)*

Az ágazatokban előforduló egészségkárosító kockázatok okán a munkavédelmi oktatás az a fórum, ahol a munkavállalók részére az ezzel kapcsolatos tudás átadható. Ez természetesen csak akkor igaz, ha az oktatás nem egy általános ismertető, hanem az adott cégre, tevékenységre specifikált ismeretanyag. Legyen szó előzetes, ismétlődő vagy rendkívüli oktatásról. Elég sok esetben tapasztalható, hogy az oktatásokat az egyes munkahelyeken nem a megelőzés módszereként, hanem egy kötelező törvényi kötelezettségként kezelik. Ennek megfelelően nem is igen szeretnék időt szánni rá és szeretnék minél hamarabb túlesni. Nem szánják időt az oktatásra, mert az időt vesz el a produktív munkától. Nos, amíg a hozzáállás ilyen, addig nem is lehet igazán csodára számítani. Fontos lenne a munkáltatóknak megérteni, hogy a munkavédelmi oktatások megtartása nem egy felesleges törvényi nyűg, hanem a megelőzés egyik leghatékonyabb módszere. Mondhatnánk, hogy ezeknek az oktatásoknak nincs semmi értelme, mert minden évben ugyanazt az anyagot mondják el az oktatók. Ennek a fajta oktatásnak tényleg nincs. Az oktatónak igen is alaposan készülnie szükséges az egyes oktatásokra és az ott használt tematikának minden esetben az adott vállalkozásnál fellelhető kockázatokkal, veszélyekkel és az ellenük való védekezéssel kell, hogy foglalkozzon. Természetesen szükséges az ismétlés is bizonyos mértékig és a jogszabályi előírások ismerete is nagyon fontos, de csak tudás felfrissítés jelleggel és nem az egész oktatásnak kell erről szólni. Lássuk, milyen oktatásokat kell tartani a munkavállalók részére és mikor. Figyelem! A munkavédelmi oktatás megtartása nem munkavédelmi szaktevékenység, de az oktatási tematika elkészítése az.

9.1 Munkavédelmi oktatások rendje

Az egészséget nem veszélyeztető és biztonságos munkavégzés elméleti és gyakorlati ismereteit a munkavállalók részére oktatás keretében kell biztosítani. Minden oktatást dokumentálni szükséges.

16. számú melléklet A cirkusz egészségügyi kockázatai

18. számú melléklet Munkavédelmi oktatási napló és tudásfelmérés módszerei

19. számú melléklet Textilipari kézi iparművészeti tevékenység káros hatásai a szemünkre

9.1.1 Előzetes munkavédelmi oktatás

Előzetes munkavédelmi oktatásban kell részesíteni a munkavállalót:

- munkába álláskor,
- a munkahely vagy munkakör megváltoztatásakor, valamint az egészséget nem veszélyeztető és biztonságos munkavégzés követelményeinek változásakor,
- munkaeszköz átalakításakor, vagy új munkaeszköz üzembe

helyezésekor, új technológia bevezetésekor.
Az ismeretek megszerzéséig a munkavállaló csak felügyelet mellett foglalkoztatható!

Munkavédelmi oktatás keretében a munkavállalónak meg kell ismernie:

- a munkavédelemmel kapcsolatos a törvény, a jogszabályok által számára biztosított jogokat és kötelezettségeket,
- a munkavédelmi rendelkezések munkájával összefüggő részeit, a munkáltatói szabályozás rá vonatkozó rendelkezéseit,
- a munkája biztonságos végzéséhez szükséges technológiai, kezelési, karbantartási, üzemeltetési utasításokat,
- a munkával kapcsolatos közlekedésbiztonsági, tűzvédelmi, elsősegély-nyújtási ismereteket.

A gyakorlati oktatás segítse elő és biztosítsa az elméleti munkavédelmi ismeretek begyakorlását, következetes alkalmazását.

Ahhoz, hogy a munkavállaló a foglalkoztatás teljes időtartama alatt rendelkezzen az egészséget nem veszélyeztető és biztonságos munkavégzés ismereteivel ismétlődő oktatásban kell részesíteni.

Az ismétlődő oktatást a szükségszerűen, de legalább évente célszerű megtartani.

Oktatásban kell részesíteni a munkáltató területén munkát végző, de nem annak állományába tartozó munkavállalókat is.

A nem fizikai munkát végző dolgozók oktatásban való részvételi kötelezettségüknek oly módon is eleget tehetnek, hogy a rendelkezésükre bocsátott, a munkakörükkel összefüggő ismereteket tartalmazó tananyag elsajátítását írásbeli nyilatkozattal tanúsítják. Az írásbeli nyilatkozatot célszerű kétévenként megismételni.

A munkavédelmi oktatást munkaidőben kell megtartani. Az oktatás időtartamára átlagkereset jár.

Rendkívüli oktatást szükséges tartani, ha a munkáltató területén olyan súlyos munkabaleset, foglalkozási megbetegedés, vagy a dolgozó életét, egészségét veszélyeztető esemény történt, amely a munkavállalók meghatározott köre számára munkakörük vagy tevékenységük alapján tanulsággal szolgálhat.

A rendkívüli oktatás során elhangzottak elsajátításáról meg kell győződni.

A munkavédelmi oktatás, pótoktatás, megtörténtét az erre rendszeresített oktatási naplóban kell rögzíteni. Öt évig meg kell őrizni és okmányként kell kezelni.

Az oktatás elvégzését a résztvevők aláírásával ellátva kell nyilván tartani.

Az oktatási tematika elkészítése munkavédelmi szaktevékenység. Az

oktatást végző feladatává, míg a tematika jóváhagyását az illetékes vezető feladatává kell tenni.

9.2 Foglalkozás-egészségügyi rendszer működése

„Orvos vagyok, és nem hagyom, hogy egy téves, időszakos jó közérzet elfedjen egy lappangó, komolyabb betegséget.” (Hartay Csaba)

A foglalkozás-egészségügyi vizsgálatoknak nagy szerepe van az egészségkárosító hatások feltárásában és az ilyen jellegű hatások elleni védekezés kidolgozásában. Az ágazatokban jellemző egészségkárosító tényezők sokrétűsége miatt ez nem is olyan könnyű feladat. Fontos, hogy a foglalkozás-egészségügyi szakorvos kellően alaposan végezze el ezeket a vizsgálatokat és amennyiben szükséges, írjon elő még külön vizsgálatot is annak érdekében, hogy minden egészségkárosító tényező kizárható legyen. Valahogy úgy kell kinézni ennek a rendszernek, mint azt a fenti idézet tükrözi. Annak érdekében, hogy a foglalkozás-egészségügyi szakorvos teljes képet kapjon az adott vállalkozásnál fennálló egészségkárosító tényezőkkel, ki kell, hogy menjen az adott vállalkozáshoz és személyes tapasztalatokat kell szereznie az ott lévő munkakörülményekről és feltételekről, valamint az ott használt anyagokról, gépekről, berendezésekről. Ezt nem lehet egy irodából „távolba látással” elvégezni. Koránt sem elegendő az, ha az orvos csak az orvosi vizsgálatok alkalmával találkozik a pácienssel. A kapcsolatnak folyamatosnak kell lennie. Felvetődik a kérdés, hogy ezt hogyan lehet megoldani, hiszen a nap csupán 24 órából áll és képtelenség, hogy az orvos eljusson minden céghez, ahol ellátja a munkaegészségügyi szaktevékenységet. Ennek a megoldása a foglalkozás-egészségügyi orvosokra vár és talán egy új rendszer kidolgozása szükséges, melyben a foglalkozás-egészségügyi szakorvosok nem látnak el háziorvosi szolgáltatást sem más ilyen jellegű tevékenységet, csak és kizárólag a munkaegészségügyi feladatokat látják el. Ennek persze számtalan akadálya lehet, de a hazánkban jelenleg fennálló orvoshiány az elsődleges kerékkötője ennek. Bízom benne, hogy a jövőben mégis lesz erre lehetőség és egy tényleg hatékonyan működő rendszerré formálódik át a jelenlegi.

9.2.1 Munkaköri orvosi alkalmassági vizsgálatok: előzetes, időszakos, soron kívüli, záró és speciális alkalmassági vizsgálatok

A munkáltató foglalkozás-egészségügyi szolgáltatás igénybe vételével köteles biztosítani a munkavállalók előzetes, időszakos, soron kívüli, munkaköri, szakmai, ill. személyi higiéniás alkalmasságának vizsgálatát, valamint szükség esetén a záró vizsgálatot.

A foglalkozás-egészségügyi szolgálat a munkáltató felelősségének érintetlenül hagyásával közreműködik az egészséges munkakörnyezet kialakításában, az egészségkárosítások megelőzésében.

Az alkalmassági vizsgálatok célja, annak tisztázása, hogy a betöltendő, ill. a

betöltött munkakör vagy a választott szakma nem veszélyezteti-e a leendő vagy tényleges munkavállaló egészségét és testi épségét, nem befolyásolja-e kedvezőtlenül az egészségügyi állapotát, nem jelent-e veszélyt az utódai testi és szellemi fejlődésére.

A vizsgálattal tisztázni kell azt is, hogy a munkavállaló az egészségi állapota révén nem veszélyezteti-e az adott munkakörben mások, vagy a maga egészségét, továbbá, hogy a munkavállaló az adottságai révén nem szenved-e balesetet, illetve nem jelent-e balesetveszélyt. Tisztázható, hogy esetleges betegsége mellett a munkakörben nem szorul-e rendszeres foglalkozási ellenőrzésekre, továbbá az életkora (fiatalkorúak, időskorúak), vagy élettani állapota (terhesség) nem változtatta-e meg az adott munkakörre vonatkozó alkalmasságot.

A munkaköri és szakmai alkalmassága, orvosi vizsgálata lehet előzetes, időszakos és soron kívüli, továbbá a munkaköri alkalmasság vizsgálata és véleményezése záró vizsgálattal egészül ki bizonyos esetekben.

A személyi, higiénés alkalmassági vizsgálat lehet előzetes, időszakos és soron kívüli.

9.2.2 Előzetes munkaköri, szakmai, ill. személyi higiénés alkalmassági orvosi vizsgálat

Előzetes munkaköri alkalmassági vizsgálatot kell végezni:

- a munkavégzés megkezdését megelőzően minden foglalkoztatni kívánt személynél (fizikai - szellemi munkakörben egyaránt), a munkakör (munkahely) megváltoztatása előtt minden foglalkoztatott személynél, ha
 - fizikai munkát végez,
 - fiatalkorú,
 - nem fizikai munkakörben foglalkoztatott munkavállaló az új munkakörben, vagy munkahelyén a korábnál nagyobb, vagy eltérő jellegű megterheléseknek lesz kitéve,
- a foglalkoztatás megkezdése előtt szem- és látásvizsgálatot, a képernyős munkakörben foglalkoztatott munkavállaló esetében,

(Előzetes személyi higiénés (járványügyi) vizsgálatot kell végezni:

- a munkát végző személynél a tevékenység gyakorlásának megkezdése előtt az ivóvíz minőségű vízellátást szolgáló berendezések, létesítmények működéssel, szerelésével és karbantartásával kapcsolatos munkakörökben.
- a közfogyasztásra szánt élelmiszer (étel, ital) előállításával, forgalmazásával foglalkozónak,

A járványügyi érdekből végzett vizsgálat az alábbi vizsgálati körökből áll:

- bőrgyógyászati,
- TBC (ernyőkép szűrés, érvényes lelet)

A járványügyi érdekből kiemelt munkakörökben a munkát

végző személynek az előzetes munkaköri, illetve személyi higiénés alkalmassági vizsgálat keretében "Egészségügyi nyilatkozat"-ot, valamint "Egészségügyi nyilatkozat és vizsgálati adatok " elnevezésű kiskönyvet kell kitölteni.)

9.2.3 Időszakos munkaköri, szakmai, ill. személyi higiénés alkalmassági vizsgálat

Időszakos alkalmassági vizsgálatot kell végezni a munkaköri alkalmasság újbóli véleményezése céljából:

- a 18. életévet be nem töltött munkavállalónál: évente
- a fizikai, kémiai, kóroki tényezők hatásának kitett munkavállaló (pl. laboratóriumi dolgozó) esetében: félévenként.

Időszakos orvosi vizsgálatot általában:

- 40 éves korig háromévenként,
- 40 - 50 életév között kétévenként,
- 50 év felett évenként,
- a feszültség alatti munkavégzéssel járó munkakörben dolgozóknál: évenként.
- A fokozott pszichés terhelésnek kitett munkavállalónál (magasabb vezető állású dolgozók, képernyős munkahelyen történő munkavégzés stb.) célszerű kétévente.
- Járványügyi érdekből kiemelt munkakörökben dolgozó munkavállalóknál: évente.
- Szem- és látásvizsgálatot a képernyős munkakörben dolgozók esetében kétévente.

9.2.4 Soron kívüli munkaköri, szakmai, ill. személyi higiénés alkalmassági vizsgálat

Soron kívüli munkaköri, szakmai, ill. személyi (higiénés) alkalmassági vizsgálatot kell végezni.

- Ha a munkavállaló egészségi állapotában olyan változás következett be, amely feltehetően alkalmatlanná teszi az adott munkakör biztonságos ellátására.
- Heveny foglalkozási megbetegedés, eszméletvesztéssel járó vagy ismétlődő munkabaleset előfordulását követően.
- Ha a munkavállaló előre nem várt esemény során expozíciót szenved.
- Ha a munkavállaló munkavégzése - nem egészségi ok miatt - hat hónapot meghaladóan szünetel.
- A munkavállaló olyan rosszullete, megbetegedése esetén, amely feltehetően munkahelyi okokra vezethető vissza, ill. 30 napos keresőképtelenséget követően.

9.2.5 Záró vizsgálat

Záró vizsgálatot kell végezni:

- külön jogszabályban szereplő emberi rákkeltő anyagok 10 éves,
- benzol- ill. ionizáló sugárzás 4 éves expozícióját követően a tevékenység ill. a munkaviszony megszűnésekor,
- idült foglalkozási betegség veszélyével járó munkavégzés,

- munkakörnyezet esetén a foglalkoztatás megszűnésekor,
- külföldi munkavégzés esetén a munkavállaló végleges hazatérését követően.

9.2.6 A vizsgálatot végző személyek, ill. szervezetek

A munkaköri alkalmasság vizsgálatát és véleményezését első fokon a foglalkozás-egészségügyi alapszolgáltatás nyújtására jogosult orvos végzi.

A munkaköri alkalmasság másodfokú vizsgálatát és véleményezését a munkáltató telephelye szerint illetékes foglalkozás-egészségügyi szakellátó hely végzi.

A másodfokú egészségügyi szerv döntéséig az első fokú egészségügyi szerv véleménye szerint kell eljárni.

9.2.7 Egészségügyi dokumentáció

A "Munkavállaló egészségügyi törzslapja" elnevezésű nyomtatványt a munkaköri és szakmai alkalmasság vizsgálatát és véleményezését első fokon végző orvos állítja ki, az egészségügyi törzslapot az első fokon elbíráló őrzi meg.

A járványügyi érdekből kiemelt munkakörökben dolgozó munkavállaló kitölti és aláírja - a vizsgálatot végző orvos által rendelkezésére bocsátott - "Egészségügyi nyilatkozatot", amelyet a foglalkozás-egészségügyi orvos őriz meg. A vizsgálatot végző orvos ugyanakkor kitölti, aláírja és a vizsgált személlyel aláírja az "Egészségügyi nyilatkozat és vizsgálati adatok" c. könyvecskét, amelyet a vizsgált személynek kell megőrizni.

Az egészségügyi dokumentációt az adatfelvételtől számított legalább 30 évig a munkaköri alkalmasságot első fokon elbíráló szerv őriz meg.

A munkaköri szakmai alkalmasságról "Beutalás munkaköri alkalmassági vizsgálatra" elnevezésű nyomtatvány szükséges.

9.2.8 A munkavállaló kötelessége a vizsgálatokkal kapcsolatban

- A munkaköri alkalmassági vizsgálaton megjelenni.
- Ha a dolgozó a vizsgálaton saját hibájából nem jelenik meg, *munkába nem állítható*. Ha a már foglalkoztatott dolgozó nem jelenik meg a számára kötelezően előírt vizsgálaton a munkakörében való további munkavégzéstől a vizsgálat elvégzéséig el kell tiltani!
- Érvényes előzetes, időszakos alkalmassági vizsgálat nélkül, ill. "alkalmatlan" minősítés esetén az adott munkakörben a dolgozó nem foglalkoztatható, szakmai képzésben nem részesíthető, tevékenységet nem folytathat.
- A foglalkozás-egészségügyi orvos előírhat az adott munkakör ellátására vonatkozó korlátozásokat is, továbbá a vizsgálati eredmények alapján

megállapíthat a rendeletekben javasoltaknál rövidebb érvényességi időt is.

- A vizsgálatra kötelezett dolgozókról munkahelyenként és munkakörönként, valamint a vizsgálatok megtörténtéről naprakész nyilvántartást kell vezetni.

9.2.9 Munkavégzési korlátozások

Amennyiben a munkavállaló a szakmai alkalmasság első fokú véleményével nem ért egyet, az orvosi vélemény kézhezvételétől számított 15 napon belül a „Beutalás másodfokú munkaköri orvosi alkalmassági vizsgálatra” elnevezésű nyomtatványon kérheti a munkaköri, illetve szakmai alkalmasság másodfokon történő orvosi elbírálását az első fokon eljáró szervnél.

9.2.10 Védőoltások

- A dolgozó köteles az előírt védőoltáson megjelenni és magát az oltásnak alávetni.
- Az oltási dokumentációt minden személy köteles megőrizni és azt újbóli védőoltás, illetőleg szűrő vagy ellenőrző vizsgálat alkalmával az orvosnak átadni.
- A védőoltásra kötelezett dolgozókról munkahelyenként és munkakörönként, valamint és az elvégzett védőoltások megtörténtéről naprakész nyilvántartást kell vezetni.

9.3 Pszichoszociális kockázatok a munkahelyeken

A pszichoszociális kockázat:

Törvényi rendelkezés szerint **pszichoszociális kockázat**nak minősül a munkavállalót a munkahelyén érő azon hatások (konfliktusok, munkaszervezés, munkarend, foglalkoztatási jogviszony bizonytalansága stb.) összessége, amelyek befolyásolják az e hatásokra adott válaszreakcióit, illetőleg ezzel összefüggésben stressz, munkabaleset, lelki eredetű szervi (pszichoszomatikus) megbetegedés következhet be.

A munkahelyi pszichoszociális kockázatok forrásai:

- Nem megfelelően tervezett munkafeladat (jelentős munkateher, túl nagy elvárások, túl sok vagy intenzív munka, túl nagy felelősség)
- Nem megfelelően tervezett munkaszervezet és munkafolyamat (foglalkoztatás bizonytalansága, egyoldalú munkaszerződés, időkényszer, gyakori túlmunkavégzés, gyakran változó munkafeladatok stb.)
- Nem megfelelően tervezett szociális feltételek (nem megfelelő munkahelyi vezető, gyakori vezető váltás, gyakori munkahelyi konfliktus, munkahelyi erőszak, szexuális zaklatás stb.)
- Nem megfelelően tervezett munkafeltételek és munkakörnyezet (szűk,

veszélyes munkateretek, határérték feletti zaj és rezgés ártalom, nem megfelelően kialakított szociális helyiségek, megfelelő eszközök, berendezések és egyéni védőfelszerelések hiánya, rossz klíma és megvilágítás)

A munkahelyi pszichoszociális kockázatok tünetei:

- Szomatikus jellegű állapotváltozások (magas vérnyomás, alvászavar, krónikus fáradtság, hát- és vállfájdalom stb.)
- Pszichés jellegű elváltozások (depresszió, agresszió, dühkitörés, túlzott érzékenység, kiégés stb.)
- Szociális ártalmak (zavartság, feledékenység, családi és baráti kapcsolatok leépülése, szenvedélybetegségek kialakulása stb.)

A stressz megfogalmazása:

A **stressz** eredetileg a szervezetnek az ingerekre adott nem specifikus válaszát jelölő orvosi szakkifejezés volt. Mai értelmében azonban jelentése nagyjából „folyamatos feszültség” vagy „tartós idegesség”, mely rendszerint egy vagy több állandó negatív ingerre adott tartós válaszreakció a szervezet részéről.

A tartósan fennálló stressz akár komoly egészségkárosodást eredményezhet, mivel gyengíti a szervezet ellenálló képességét. Ebben az esetben **distressz**-ről beszélünk mely a stressz kóros elváltozásokat is okozó változata.

A pszichoszociális kóros tényezők fogalmát a munkaköri, szakmai, illetve személyi higiénés alkalmasság orvosi vizsgálatáról és véleményezéséről szóló 33/1998. (VI. 24.) NM rendelet 1.§ h) határozza meg.

Pszichoszociális kóros tényezők:

„Olyan tartós szociális rizikó-szituációk (pl. szociális izoláció, konfliktus munkatárssal vagy vezetővel), illetve kényszerű életmód változási esemény és élmény (migráció, kényszerű tárgyvesztés stb.), amelyek úgynevezett rizikódiszpozíció (pl. A-típusú magatartásminta) fennállása esetén pszichés vagy pszichoszomatikus megbetegedéshez, baleset, társadalmi beilleszkedési zavarhoz vezethetnek.”

Lássuk mik ezek:

- **Munkahelyi pszichoterror** (*mobbing, zaklatás, lelki terror*) Akkor beszélünk erről, amikor egy vagy több munkavállaló zaklatásnak, megalázásnak, vagy fenyegetésnek van kitéve.
- **Kiégés (burnout-szindróma) tünetegyüttes** A munka miatti nagyfokú lelki megterhelés okozza.

20. számú melléklet Pszichoszociális kockázatok csökkentése a munkahelyeken.

10 MELLÉKLETEK

1. számú melléklet Munkaegészségügyet érintő nemzeti joganyagok
2. számú melléklet Munkahelyeken alkalmazandó biztonsági és egészségvédelmi jelzések
3. számú melléklet Mesterséges vagy természetes fény a munkahelyeken
4. számú melléklet Zöld iroda kialakítása.
5. számú melléklet Egészséges munkahelyet minden életkorban
6. számú melléklet Az elsősegély felszerelések színkód rendszere és tartalmi követelményei
7. számú melléklet Váz és izomrendszeri megbetegedés kialakulása
8. számú melléklet Kalandpark egészségügyi szempontból
9. számú melléklet Az ülő munka negatív élettani hatásai és tornagyakorlatok a hatások csökkentésére
10. számú melléklet A „STEP – Tégy egy lépést az egészségedért” c. jó gyakorlat bemutatása
11. számú melléklet Fűkaszás, fűnyírás egészségkárosító kockázatai
12. számú melléklet EU-OSHA 2018 – 2019. évi kampány: Egészséges munkahelyek – A veszélyes anyagok helyes kezelése
13. számú melléklet A keramikus műhelyben előforduló egészségi ártalmak
14. számú melléklet Egyéni védőeszköz juttatási rend és kiadási nyilvántartás minták
15. számú melléklet Az egyéni védőeszközökön szereplő piktogramok magyarázata
16. számú melléklet A cirkusz egészségügyi kockázatai
17. számú melléklet a 2019. évre szóló munkavédelmi és munkaügyi ellenőrzési irányelvekről.
18. számú melléklet Munkavédelmi oktatási napló és tudásfelmérés módszerei
19. számú melléklet Textilipari kézi iparművészeti tevékenység káros hatásai a szemünkre
20. számú melléklet Pszichoszociális kockázatok csökkentése a munkahelyeken.

1. számú melléklet Munkaegészségügyet érintő nemzeti joganyagok

1./1. Munkaköri, szakmai, illetve személyi higiénés alkalmasság

- 33/2013. (V. 10.) EMMI rendelet az egészségügyi szolgáltatók hatósági szakfelügyeletéről, szakmai minőségértékeléséről és a minőségügyi vezetőkről
- 18/1998. (VI. 3.) NM rendelet a fertőző betegségek és a járványok megelőzése érdekében szükséges járványügyi intézkedésekről
- 33/1998. (VI. 24.) NM rendelet a munkaköri, szakmai, illetve személyi higiénés alkalmasság orvosi vizsgálatáról és véleményezéséről
- 2/2004. (XI. 17.) EüM rendelet az egészségügyi szolgáltatók és működési engedélyük nyilvántartásáról, valamint az egészségügyi szakmai jegyzékről
- 41/2004. (IV. 7.) GKM rendelet közúti járművezetők pályaalkalmassági vizsgálatáról

1./2. Foglalkozás-egészségügy

- 89/1995. (VII. 14.) Korm. rendelet a foglalkozás-egészségügyi szolgálatról
- 27/1995. (VII. 25.) NM rendelet a foglalkozás-egészségügyi szolgáltatásról

1./3. Munkabaleset

- 1993. évi XCIII. törvény a munkavédelemről
- 5/1993. (XII. 26.) MüM rendelet a munkavédelemről szóló 1993. évi XCIII. törvény egyes rendelkezéseinek végrehajtásáról
- 24/2012. (V. 8.) NFM rendelet a súlyos vasúti balesetek, a vasúti balesetek és a váratlan vasúti események szakmai vizsgálatának, valamint az üzembentartói vizsgálat részletes szabályairól

1./4. Foglalkozási betegség, fokozott expozíció

- 27/1996. (VIII. 28.) NM rendelet a foglalkozási betegségek és fokozott expozíciós esetek bejelentéséről és kivizsgálásáról.

1./5. Munkahely

- 280/2004. (X. 20.) Korm. rendelet a környezeti zaj értékeléséről és kezeléséről
- 2/1998. (I. 16.) MüM rendelet a munkahelyen alkalmazandó biztonsági és egészségvédelmi jelzésekről
- 50/1999. (XI. 3.) EüM rendelet a képernyő előtti munkavégzés minimális egészségügyi és biztonsági követelményeiről
- 3/2002. (II.8.) SzCsM-EüM együttes rendelet a munkahelyek munkavédelmi követelményeinek minimális szintjéről
- 3/2003. (III.11.) FMM-ESzCsM együttes rendelet a potenciálisan robbanásveszélyes környezetben levő munkahelyek minimális munkavédelmi követelményeiről

I./6. Kóroki tényezők

- 61/1999. (XII. 1.) EüM rendelet a biológiai tényezők hatásának kitett munkavállalók egészségének védelméről
- 26/2000. (IX. 30.) EüM rendelet a foglalkozási eredetű rákkeltő anyagok elleni védekezésről és az általuk okozott egészségkárosodások megelőzéséről
- 22/2005. (VI. 24.) EüM rendelet a rezgésexpoziciónak kitett munkavállalókra vonatkozó minimális egészségi és munkabiztonsági követelményekről
- 66/2005. (XII. 22.) EüM rendelet a munkavállalókat érő zajexpozicióra vonatkozó minimális egészségi és biztonsági követelményekről
- 12/2006. (III. 23.) EüM rendelet az azbeszttel kapcsolatos kockázatoknak kitett munkavállalók védelméről

I./7. Kémiai biztonság

- 2000. évi XXV. törvény a kémiai biztonságról
- 25/2000. (IX. 31.) EüM-SZCSM együttes rendelet a munkahelyek kémiai biztonságáról

I./8. Munkaeszköz, gép

- 10/2016. (IV. 5.) NGM rendelet a munkaeszközök és használatuk biztonsági és egészségügyi követelményeinek minimális szintjéről (hatályon kívül helyezve 2016. 05.05-től)
- 16/2008. (VIII. 30.) NFGM rendelet a gépek biztonsági követelményeiről és megfelelőségének tanúsításáról

I./9. Egyéni védőeszköz

- 65/1999. (XII. 22.) EüM rendelet a munkavállalók munkahelyen történő egyéni védőeszköz használatának minimális biztonsági és egészségvédelmi követelményeiről

I./10. Anyagmozgatás, közlekedés

- 17/1993. (VII. 1.) KHVM rendelet az egyes veszélyes tevékenységek biztonsági követelményeiről szóló szabályzatok kiadásáról
- 25/1998. (XII. 27.) EüM rendelet az elsősorban hátsérülések kockázatával járó kézi tehermozgatás minimális egészségi és biztonsági követelményeiről

I./12. Villamosság

- 2007. évi LXXXVI. törvény a villamos energiáról
- 382/2007. (XII. 23.) Korm. rendelet a villamosenergia-ipari építésügyi hatósági engedélyezési eljárásokról
- 8/2001. (III. 30.) GM rendelet a Villamosmű Műszaki-Biztonsági Követelményei Szabályzat hatályba léptetéséről
- 72/2003.(X.29.) GKM rendelet a Feszültség Alatti Munkavégzés Biztonsági Szabályzatának kiadásáról

- 2/2013. (I. 22.) NGM rendelet a villamosművek, valamint a termelői, magán- és közvetlen vezetékek biztonsági övezetéről
- 54/2014. (XII. 5.) BM rendelet az Országos Tűzvédelmi Szabályzatról

I./22. Veszélyes anyagokkal végzett tevékenységek

- 219/2011. (X. 20.) Korm. rendelet a veszélyes anyagokkal kapcsolatos súlyos balesetek elleni védekezésről
- 44/2000. (XII. 27.) EüM rendelet a veszélyes anyagokkal és a veszélyes készítményekkel kapcsolatos egyes eljárások, illetve tevékenységek részletes szabályairól
- 7/2007. (III. 6.) IRM rendelet a nukleáris anyagok nyilvántartásának és ellenőrzésének szabályairól

2. számú melléklet Munkahelyeken alkalmazandó biztonsági és egészségvédelmi jelzések

Menekülést segítő jelek

Figyelmeztető jelek

Az ágazatokban leggyakrabban előforduló figyelmeztető jelek:

Tiltó jelek

Az ágazatokban leggyakrabban előforduló tiltó jelek

Rendelkező jelek

Az ágazatokban leggyakrabban előforduló rendelkező jelek

3. számú melléklet Mesterséges vagy természetes fény a munkahelyeken

Az képernyős és egyéb irodai jellegű munkavégzés során rendkívül fontos a megfelelő fényviszonyok biztosítása a munkavégzéshez. Azonban fontos kérdés, hogy ezt mesterséges vagy természetes világítással oldjuk meg. A választás nagyban függ attól, hogy milyen fényforrások biztosítására van lehetőség az építmény adottságainak figyelembevételével. Hiszen hiába szeretnénk természetes fényt az irodába, ha az műszakilag kivitelezhetetlen, vagy olyan mértékű átalakítással jár, melynek költsége túl nagy teher. Nagyon fontos a megfelelő és mégis költséghatékony megoldás megtalálása.

Mesterséges fényforrások:

Számtalan változata létezik a hagyományostól a modern stílusúig, az energia zabálótól a takarékosig bezárólag.

A kiválasztás során ne a kinézet, hanem a hatékonyság legyen az elsődleges szempont és igyekezzünk a hideg fényű (5000 – 6500 K színhőmérséklet), természetes fényű (3500 – 4000 K színhőmérséklet), és meleg fényű (2700 – 3000 K színhőmérséklet) lámpák között választani, attól függően, hogy milyen területet akarunk megvilágítani.

A *hideg fény* erős és nagyon világos, ezért a leginkább olyan területeket világítanak meg vele, ahol fontos, hogy minden jól és éles kontúrokkal legyen látható. Ilyen az iroda is, mert olvasás szempontjából ez a legjobb fény.

A *természetes fényt* olyan helyeken kell alkalmazni, ahol színhelyes képet kell látnunk. Ilyenek lehetnek a laboratóriumok vizualizáló, elemző részlegei, helyiségei.

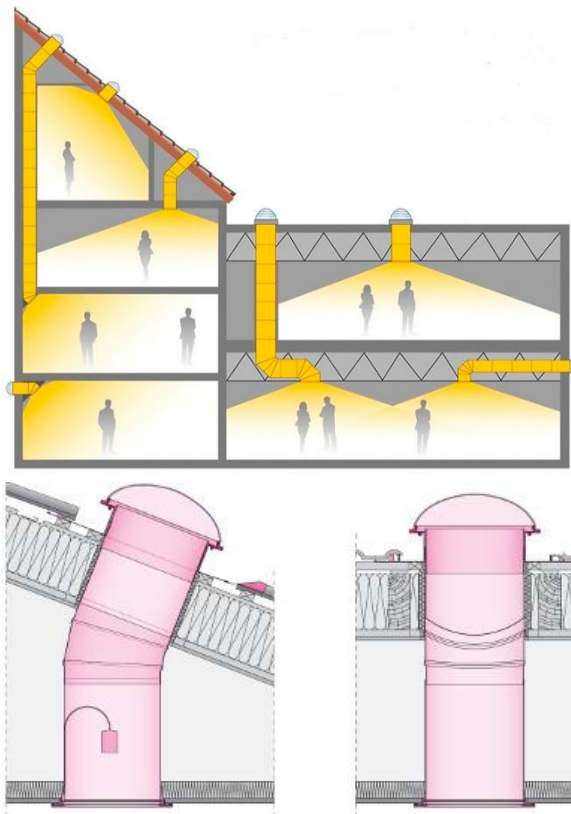
A meleg fényt leginkább otthonainkban használjuk, mert ez áll legközelebb a gyertya, vagy a tűz fényéhez. A munkahelyeken a pihenő helyiségek ilyen fénnel történő megvilágítása pszichológiailag jó hatást kelthet, hiszen otthonosabbá varázsolja a helyiséget.

Természetes fényforrások:

A legismertebb természetes fényforrások az ablakok és az üvegfalak, de a modern technológia már lehetővé tett, hogy olyan helyiségeket is megvilágítsunk természetes fénnel, melynél alapesetben ez nem lehetséges. Ezt ún. fénycsatornák segítségével oldják meg, melyek akár több emelet mélységbe is képesek a természetes fény eljuttatására.

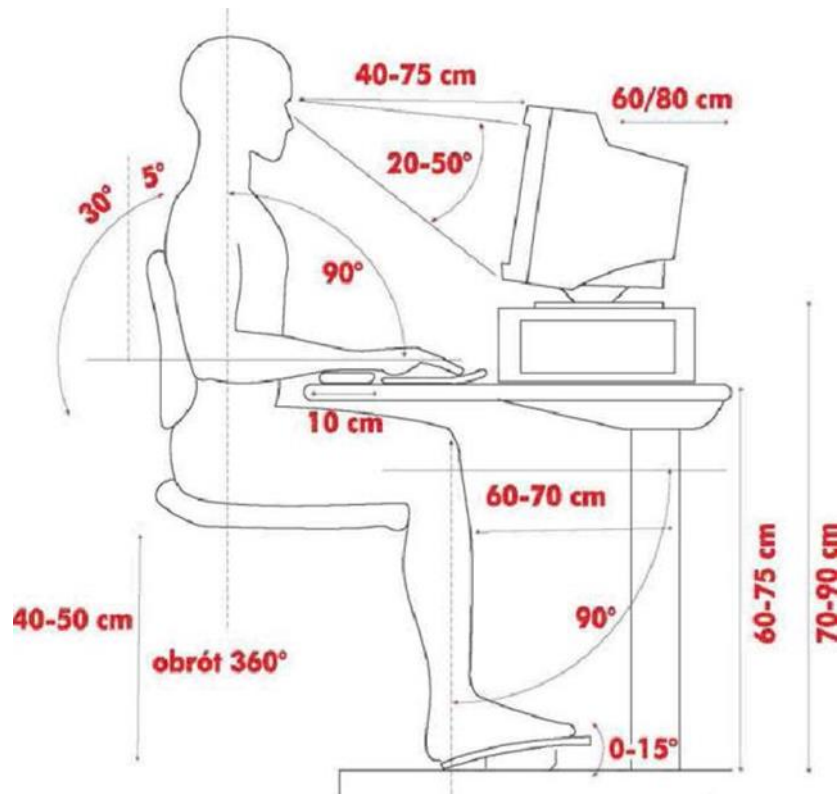
Minden képpen előnyösebb a természetes megvilágítás kiépítése a munkahelyeken, hiszen nem csak fényt ad, de kamatoztatja a napsugárzás pozitív élettani hatásait is.

4. számú melléklet Zöld iroda kialakítása

Az zöld iroda kialakítása alatt természetes nem a falak festését értjük. Sokkal inkább az élhető munkahelyi környezet kialakítását. Életünk jelentős részét a munkahelyünkön töltjük és így kevés túlzással nevezhető a második otthonunknak. Ezért nem mindegy, hogy milyen környezetet alakítunk ki az irodában.

Elsődlegesen az ergonómia feltételeinek feleljünk meg és ezt kövesse a munkahelyi dizájn kialakítása. Kizárólag olyan ötleteket valósítsunk meg a környezet kialakítása során, melyek nem teremtenek újabb munkabiztonsági vagy egészségi kockázatokat.

Képernyős munkavégzés szempontjából az alábbi ábrán látható feltételeknek feleljünk meg a munkatér kialakítása során.

A munkahelyi komfort növelhető, ergonomikus kiegészítők használatával.

Ergonomikus egéralátét

Csuklótámasz billentyűzethez

Állítható lábtartó

További komfortnövelő tényező lehet az irodában különböző növényzetek elhelyezése, mely a szépéretet szolgálja első sorban, de bizonyított pozitív élettani és pszichikai hatásai miatt kiemelten ajánlott.

Az ilyen zöld irodák kialakítása során szintén fontos a munkabiztonság és az egészségvédelem további kockázatainak elkerülése. Ne essünk túlzásokba, tehát ne zsúfoljunk be sok növényt, amely már a közlekedés biztonságát és a munkateretek átláthatóságát akadályozza.

Amennyiben mégis sok növényt szeretnénk az irodába, úgy annak elhelyezését mindig tervezzük meg pontosan. Érdekes ilyen esetben szakember véleményét kikérni. (belsőépítész stb.)

Sok növényvel, mégis biztonságosan kialakított iroda példa

Van még egy kérdés, mely fontos a zöld iroda kialakítása során. Ez nem más mint a hulladékok szelektív gyűjtése. A környezettudatos vállalkozásoknál elengedhetetlen a megfelelő hulladékgazdálkodás kialakítása, mely felöleli a hulladék elkülönített gyűjtését, elhelyezését és elszállíttatását is.

Jellemzően a hulladék elhelyező szigetek kialakítása a leg hatékonyabb módszer. A munkahelyeken vagy azok környezetében alakítsuk ki a hulladékgyűjtőket.

Ökokuka, mely maga is újrahasznosítható anyagokból áll

Modern szelektív hulladékgyűjtők és elhelyezési ötletek

5. számú melléklet Egészséges munkahelyet minden életkorban

Az ágazatokban jellemzően öregedő a munkavállalók korfája. Megtalálható ugyan a pályakezdő fiatal és a nyugdíj előtt álló idősebb munkavállaló is, de jellemzően az idősebb korosztály létszáma a nagyobb. Ennek fő oka a kitolódott nyugdíjkorhatár. Egyre tovább dolgoznak a munkavállalók. A témával kapcsolatban az EU-OSHA, azaz az Európai Munkahelyi Biztonsági és Egészségvédelmi Ügynökség kampányt hirdetett 2016 – 2017. évben.

A 2016–17. évi „Egészséges munkahelyek” kampány négy fő célkitűzése:

1. a fenntartható munkavégzés és az egészséges időskor támogatása már a munkavállalók pályafutásának kezdetétől;
2. az egészségügyi problémák megelőzése a teljes pályafutás során;
3. a munkaadók és a munkavállalók eszközökkel való ellátása a munkahelyi biztonságnak és egészségvédelemnek az idősödő munkaerővel összefüggő kezeléséhez;
4. az információk és a bevált gyakorlatok megosztásának ösztönzése.

Az EU – OSHA megállapítása alapján a probléma jellege az, hogy 2030-ra a teljes munkaerő 30 % teszik ki az 55 – 64 év közöttiek. A nyugdíjkorhatárt több uniós tagállamban megemelik. Az Európa Bizottság „Európa 2020” című közleménye szerint a demográfiai változás egyike azoknak a jelentős problémáknak, amelyekkel Európa szembenéz. Ennek kezelésére az *Európai Unió munkahelyi biztonsággal és egészségvédelemmel kapcsolatos, 2014–2020-as stratégiája* olyan intézkedéseket körvonalaz, amelyek elősegítik a bevált gyakorlatok terjedését, és valamennyi munkavállaló esetében javítják a munkahelyi biztonság és egészségvédelem feltételeit.

Az idősödő munkaerővel kapcsolatos kihívások a munkavédelemmel foglalkozók számára:

- Kockázatoknak kitettségük jelentősen meghosszabodik.
- A krónikus egészségi problémák előfordulása megnövekszik.
- Biztonsági és egészségi veszélyeknek kitettség növekszik a tekintetükben.
- A nehéz fizikai munka, a fokozott szellemi terhelés, kézi munka és a szokásostól eltérő munkaidő okozhat egészségi problémákat.
- A társadalom szintjén szükséges foglalkozni az életkoron alapuló hátrányos megkülönböztetéssel.

Az EU-OSHA Biztonságosabb és Egészségesebb munkahelyet minden korosztálynak – vizsgálati összefoglaló zárójelentésében az alábbiakat írja:

Munkahelyi intézkedések: ösztönzők és sikertényezők

A projekt számos esettanulmányt áttekintett az idősödő munkaerő által felvetett problémák megoldása érdekében bevezetett intézkedések és programok lehetséges ösztönzőinek és sikertényezőinek meghatározása céljából. Bár az esetek csekély számára tekintettel ezek a megállapítások nem általánosíthatók, néhány általános minta azért körvonalazódott.

Vállalati szinten a munkahelyi hiányzásokkal kapcsolatos aggodalmak ösztönzik a különböző programok és intézkedések bevezetését, azaz a betegség miatti távolmaradás és a korai nyugdíjazás költségei, az egészségügyi problémával, illetve krónikus betegségekkel küzdő munkatársak nagyobb száma, az idősebb munkavállalók szakértelmének és a tudásátadás lehetőségének elvesztése, a szakképzett munkaerő hiánya, valamint a termelékenység fenntartásának, a munkavállalók egészségének és jólétének, valamint a vállalati arculat javításának kérdése.

A szervezeten kívüli ösztönzők közé tartoznak a nemzeti szakpolitikák és jogszabályok, valamint a kormányzat és az interdiszciplináris szervezetek által nyújtott pénzügyi és technikai támogatás.

A következő munkahelyi szintű intézkedések kulcsfontosságúnak bizonyultak a munkával töltött életszakasz fenntarthatóságának előmozdítása szempontjából:

- a teljes életcikluson alapuló megközelítés alkalmazása annak érdekében, hogy ne alakuljon ki már a szakmai életút korai szakaszában rossz egészségi állapot;
- holisztikus megközelítés alkalmazása, figyelembe véve a munkahelyi biztonságon és egészségvédelmen kívüli, de arra hatással lévő egyéb tényezőket is;
- munkahelyi egészségfejlesztési intézkedések bevezetése;
- az életkort és a sokféleséget figyelembe vevő kockázatértékelés alkalmazása, a nemi szempontok érvényesítése;
- olyan humán erőforrás-politika alkalmazása, amely támogatja a munkahelyi biztonsági és egészségvédelmi irányítást (rugalmas munkaidő, képzés, készségfejlesztés);
- a munkába való visszatérés támogatásának és a munkahelyi átalakításoknak a biztosítása;
- irányítás és vezetés biztosítása;
- a szociális párbeszéd/munkavállalói részvétel előmozdítása.

A munkaerő idősödése által felvetett problémák kezeléséhez szükséges pénzügyi és emberi erőforrások hiánya általában a kisvállalkozások számára jelent gondot. A mikro- és kisvállalkozásokban nyílt munkahelyi biztonsági és egészségvédelmi politikából eredő intézkedések helyett gyakran hoznak ad hoc, az adott helyzetre reagáló, informális intézkedéseket. Tekintettel azokra a különös nehézségekre, amelyekkel a mikro- és kisvállalkozások szembesülnek, a szakpolitikai intézkedéseknek figyelembe kell venniük és kezelniük kell e vállalkozások sajátos igényeit.

Az idősödő munkaerő kezelésének előfeltételei a munkahelyi biztonsági és egészségvédelmi rendszerek számára

A projekt eredményei alapján megállapítható, hogy a munkavégzés fenntarthatóságához a munkahelyi biztonsági és egészségvédelmi rendszereken belül teljesülnie kell néhány előfeltételnek.

Ezek közé tartoznak az alábbiak:

- a megelőzés javítása minden munkavállaló esetében azért, hogy ne kelljen egészségügyi okok miatt elhagynia a munkaerőpiacot, és megőrizze, sőt fokozhassa munkaképességét;
- a munkaerő sokféleségét figyelembe vevő kockázatértékelésen alapuló konkrét intézkedések;
- holisztikus megközelítés a megelőzés és a munkahelyi jólét előmozdítása érdekében, a munkahelyi biztonság és egészségvédelem összekapcsolása más területekkel;
- a vállalatok, különösen a mikro- és kisvállalkozások támogatása;
- szociális párbeszéd minden szinten;
- különböző szakpolitikai területeket, a munkahelyi biztonságot és egészségvédelmet, a foglalkoztatást, a közegészségügyet, az oktatást, valamint gazdasági és társadalmi kérdéseket átfogó, integrált szakpolitikai intézkedések.

A munkával töltött életszakasz fenntarthatóságát – mint a hosszabb munkában töltött életszakasz előfeltételét – biztosító hatékony szakpolitikai intézkedések, a magasabb foglalkoztatás, a mindenki számára jobb egészségi állapot, valamint szakpolitikai területek közötti és multidiszciplináris rendszerek és struktúrák kidolgozása érdekében össze kell hangolni a szereplők tevékenységét és támogatási rendszereket kell kialakítani.

6. számú melléklet Az elsősegély felszerelések színkód rendszere és tartalmi követelményei

Az elsősegély felszerelések színkód rendszere

Az elsősegély felszerelések innovációja során a gyártók az elsősegélynyújtás elősegítése érdekében színkódokkal jelölik a különböző kötöző és segédanyagokat, hogy azok egyértelműen felismerhetőek legyenek és vészhelyzet esetén gyorsabb ellátást tudjunk foganatosítani, mivel nem kell keresgélni a megfelelő eszközt.

Kék színkód:

Vágott, horzolt és zúzódásos sérüléseknél használatos kötszerek és mull-lapok

Sárga színkód:

Másodlagos, valamint újrakötözés esetén használatos. Minden seb ellátására alkalmas.

Szürke színkód:

Poliészter réteggel ellátott, nagy nedvszívó képességű, sima felületű, jól szellőző és vegyi kötöző anyagoktól mentes kötszerek. Anyagának tulajdonsága miatt nem ragad a sebbe.

Narancssárga színkód:

Nyomókötések, erős vérzések csillapítására.

Zöld színkód:

Kötszerek és végtagok rögzítésére szolgáló anyagok

- elasztikus pólya
- hálós kötöző
- háromszög kendő

Az elsősegély-felszerelés tartalma

Elsősegély-felszerelés - I. kategória

MSZ 13553 szabvány által meghatározott tartalmú munkahelyi elsősegély felszerelés. Minden munkahelyen készenlétben kell tartani elsősegély-felszerelést. A mentőláda

megfelel a I. kategória által támasztott követelményeknek: munkahelyek, üzemek részére 30 dolgozóig.

A mentőláda tartalma:

- Steril gyorskötöző pólya (5 cm x 5 m): 1 db
- Steril gyorskötöző pólya (10 cm x 5 m): 2 db
- V Steril mull-lap (50 cm x 80 cm): 3 db
- Steril mull-lap (6 x 6 cm / 100 lap): 1 db
- Kéztisztító lap: 4 db
- Háromszögletű kendő (100 x 100 x 141 cm): 1 db
- Fóliakesztyű: 4 pár
- Ragtapasz (1,25 cm x 5 m): 1 db
- Biztosítótű (40 mm-es): 2 db
- Olló (130 mm-es, MSZ 2160): 1 db
- Sebfertőtlenítő oldat (30 ml/doboz): 1 doboz
- Utasítás elsősegélynyújtásra: 1 db
- Feljegyzési füzet (40 oldalas): 1 db
- Tartalomjegyzék: 1 dágott mullpólya (egyenként csomagolva 10 x 5 cm): 3 db

Elsősegély-felszerelés - II. kategória

MSZ 13553 szabvány által meghatározott tartalmú munkahelyi elsősegély felszerelés. Minden munkahelyen készenlétben kell tartani elsősegély-felszerelést. A mentőláda megfelel a II. kategória által támasztott követelményeknek: üzemek részére 50 dolgozóig.

A mentőláda tartalma:

- Steril gyorskötöző pólya (5 cm x 5 m): 2 db
- Steril gyorskötöző pólya (10 cm x 5 m): 4 db
- Vágott mullpólya (egyenként csomagolva 10 x 5 cm): 4 db
- Steril mull-lap (50 cm x 80 cm): 3 db
- Steril mull-lap (6 x 6 cm / 100 lap): 1 db
- Kéztisztító lap: 4 db
- Háromszögletű kendő (100 x 100 x 141 cm): 2 db
- Fóliakesztyű: 8 pár

- Ragtapasz (1,25 cm x 5 m): 1 db
- Biztosítótű (40 mm-es): 4 db
- Olló (130 mm-es, MSZ 2160): 1 db
- Seb fertőtlenítő oldat (30 ml/doboz): 1 doboz
- Utasítás elsősegélynyújtásra: 1 db
- Feljegyzési füzet (40 oldalas): 1 db
- Tartalomjegyzék: 1 db

Elsősegély-felszerelés - III. kategória

Minden munkahelyen készenlétben kell tartani elsősegély-felszerelést! MSZ 13553 szabvány által meghatározott tartalmú munkahelyi elsősegély felszerelés. A mentőláda megfelel a III. kategória által támasztott követelményeknek: üzemek részére 51-100 főig.

A mentőláda tartalma:

- Steril gyorskötöző pólya (5 cm x 5 m): 4 db
- Steril gyorskötöző pólya (10 cm x 5 m): 4 db
- Vágott mullpólya (egyenként csomagolva 10 x 5 m): 5 db
- Vágott mullpólya (egyenként csomagolva 15 x 5 m): 5 db
- Steril mull-lap (50 cm x 80 cm): 5 db
- Steril mull-lap (6 x 6 cm / 100 lap): 3 db
- Kéztisztító lap: 6 db
- Háromszögletű kendő (100 x 100 x 141 cm): 4 db
- Fóliakesztyű: 10 pár
- Ragtapasz (1,25 cm x 5 m): 1 db
- Biztosítótű (40 mm-es): 8 db
- Olló (130 mm-es, MSZ 2160): 1 db
- Sebfertőtlenítő oldat (30 ml/doboz): 1 doboz

- Utasítás elsősegélynyújtásra: 1 db
- Feljegyzési füzet (60 oldalas): 1 db
- Tartalomjegyzék: 1 db

Elsősegély-felszerelés - IV. kategória

Minden munkahelyen készenlétben kell tartani elsősegély-felszerelést! MSZ 13553 szabvány által meghatározott tartalmú munkahelyi elsősegélyfelszerelés. A mentőláda megfelel a VI. kategória által támasztott követelményeknek: üzemek részére 200 főig.

A mentőláda tartalma:

- Steril gyorskötöző pólya (5 cm x 5 m): 6 db
- Steril gyorskötöző pólya (10 cm x 5 m): 6 db
- Vágott mullpólya (egyenként csomagolva 10 x 5 m): 10 db
- Vágott mullpólya (egyenként csomagolva 15 x 5 m): 10 db
- Steril mull-lap (50 cm x 80 cm): 6 db
- Steril mull-lap (6 x 6 cm / 100 lap): 5 db
- Kéztisztító lap: 10 db
- Háromszögletű kendő (100 x 100 x 141 cm): 4 db
- Fóliakesztyű: 15 pár
- Ragtapasz (5 cm x 5 m): 1 db
- Biztosítótű (40 mm-es): 8 db
- Olló (130 mm-es, MSZ 2160): 1 db
- Sebfertőtlenítő oldat (30 ml/doboz): 1 doboz
- Utasítás elsősegélynyújtásra: 1 db
- Feljegyzési füzet (60 oldalas): 1 db
- Tartalomjegyzék: 1 db

7. számú melléklet Váz-és izomrendszeri megbetegedés kialakulása

A színészek, artisták, táncművészek, koreográfusok napi feladata a gyakorlás, edzés, próbák. Így fizikai izommunkának vannak kitéve, amely az egész emberi testre hatással van.

Az izommunkát kétféleképpen csoportosíthatjuk:

- dinamikus
- statikus

Dinamikus izommunkánál az izmok összehúzódása és elernyedése többé-kevésbé ritmusos, szabályos, gyors. Az izommunka rövid munkaszakaszokra és rövid pihenési periódusra tagolható.

Ezzel szemben a statikus izommunka az izmok tartós megfeszítésével, fenntartott testhelyzet vagy teher tartás, húzás, nyomás, csavarás. Jellemzője, hogy az izomműködésben nincs meg az elernyedés és az összehúzódás ritmusa.

Fizikai munkánál fent áll a váz-és izomrendszeri megbetegedések kialakulásának veszélye.

Ez a megbetegedés legtöbbször hosszú idő alatt alakul ki és vagy magának a munkának vagy pedig a munkakörnyezetnek a hatására. Lehetnek baleseti eredetűek is, pl.: törésből, ficamból származóak.

Kialakulása mögött több tényező is állhat.

Fizikai tényezők:

- erő kifejtés
- eszközök használata
- mozdulatok ismétlődése,
kényelmetlen, statikus
testhelyzet

- hideg, túlzott meleg
- rossz világítás (balesetet okozhat)
- magas zajszint (a test megfeszítését eredményezi)

Szervezeti és pszichoszociális tényezők:

- megterhelő munka
- végzett feladatok feletti irányítás hiánya és alacsony szintű önállóság
- munkával való elégedettség alacsony szintje
- ismétlődő, monoton munka, gyors ütem
- kollégáktól, vezetőktől kapott támogatás hiánya

Egyéni tényezők:

- kórtörténet
- fizikai képesség
- életkor
- túlsúlyosság
- dohányzás

Tünetei lehetnek fáradtság, hátfájás, gerincbántalmak, alsó- és/vagy felső végtagi fájdalom, csontok kopása, fáradásos törése, csigolyanyúlványok szakításos törése.

8. számú melléklet Kalandpark egészségügyi szempontból

Egyre elterjedtebb hazánkban is a szabadidő eltöltésére létrehozott az ország különböző pontján megtalálható mind beltéri, mind kültéri kalandparkok. Sokan aktív kikapcsolódást választanak hétvégére, hogy a hétköznapi mókuserékből kiszállva egy kicsit kikapcsolódhassanak akár a családdal, akár barátokkal. A friss levegő, a mozgás öröme mindenkit feltölt, ilyen

parkokban élményekkel gazdagodhatunk, akár személyiségünket is fejleszthetjük, hiszen akadályokkal, magassággal kell megküzdeni, kitartásunkat, akaratunkat képezhetjük.

Számos veszéllyel is szembe kell néznünk, ha ezt az extrém területet választjuk.

Fontos, hogy kényelmes ruhában menjünk, és olyan cipőt viseljünk, aminek a talpa nem csúszik és fogja a bokánkat, lábunkat.

Esős időben vagy eső után ezek a fa felületek csúszóssá válhatnak, ami akár végtagtöréshez, ficamhoz, zúzódáshoz vezethet. De nem szükséges rossz időjárás ahhoz, hogy ezek a sérülések bekövetkezzenek, hiszen elég egy rossz mozdulat, lépés és megvan a baj.

Ha már az időjárásnál tartunk, akkor az erős UV sugárzás is veszélyforrás lehet, bőrünk megéghet.

A természetben előforduló rovarok, mint például a szúnyog vagy kullancs is ártalmas lehet az emberi szervezetre, hiszen számos betegséget terjesztenek.

A nem jól kezelt farönk, deszka miatt szálla mehet a kezünkbe, amitől akár gyulladás, gennyesedés is kialakulhat.

Sokan nincsenek tisztában saját gyengeségükkel, fóbiájukkal és éppen egy ilyen pályán szembesülnek azzal, hogy félnek a magasban, vagyis tériszonyuk, akrofóbiájuk van.

Tériszony tünetei:

- szédül
- elsápad
- görcsbe szorul a gyomra
- émelyeg
- remegni kezd a lába, keze
- erőteljes izzadás
- heves szívverés
- légszomj

Egy ilyen helyzetben az ember akár a szorongástól pánikrohamot is kaphat, ledermed és képtelen megmozdulni és lejönni az adott helyről. Külső segítség szükséges a lejutáshoz.

A leesés ellen védőfelszerelést kapunk, sisakot, testevedert és egy kötéllal rögzítve vagyunk a pályához. Azonban így is előfordulhat, hogy leesik az illető, akinek a mentését azonnal meg kell kezdeni és elsősegély ellátásban kell részesíteni. Súlyos sérülés esetén a mentőket azonnal értesíteni kell. Földre esés esetén a sérültet gerincsérültnek kell tekinteni, úgy kell az ellátását megkezdeni. Ha eszméleténél van a sérült, akkor fontos, hogy kommunikáljunk, beszéljünk hozzá, nyugtassuk meg, kerüljük a sokkhatást.

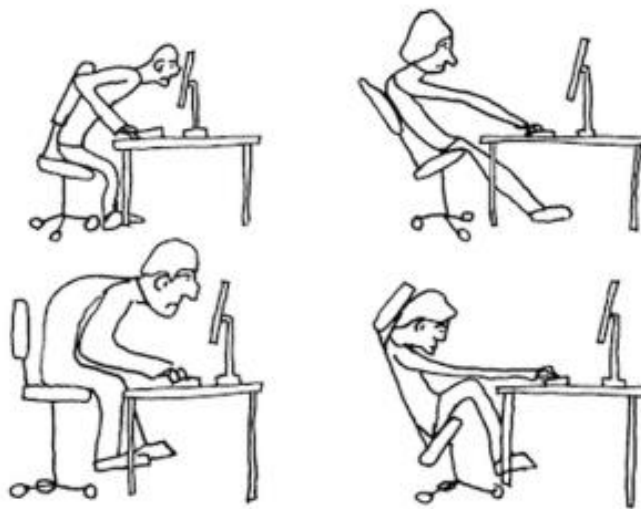
A sokk tünetei:

- verejtékezés
- hányinger
- szapora pulzus
- szapora légzés
- nehézlégzés
- asztmás roham
- sápadtság
- fejfájás
- keringésleállás

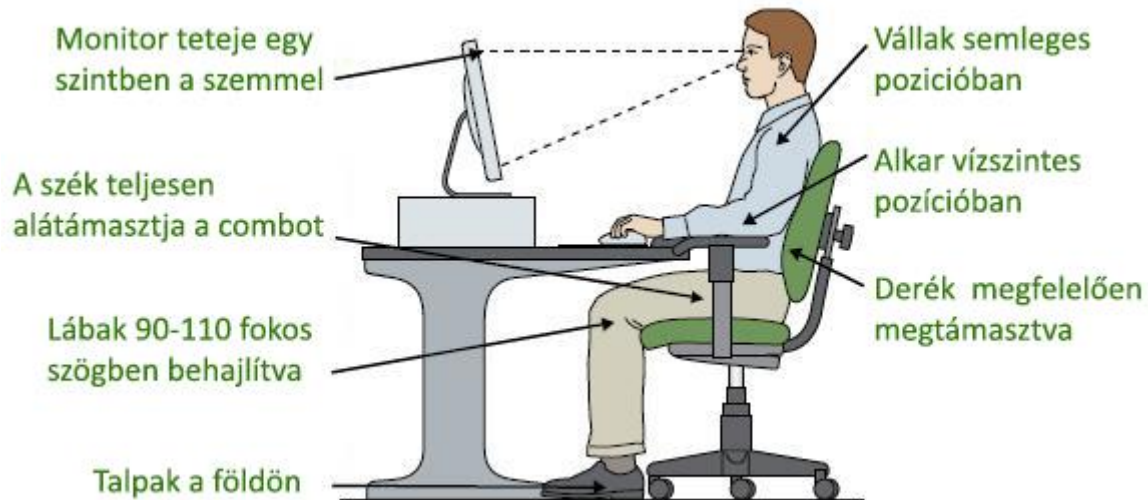
9. számú melléklet Az ülő munka negatív élettani hatásai és tornagyakorlatok a hatások csökkentésére

Az ülő munka során jelentős terhelésnek van kitéve a hát, a nyak és a gerincoszlop, valamint a lábak is, amennyiben az a munkaidő jelentős részében történik. Az ágazatokban gyakori a napi 6 órát meghaladó ülő munkavégzés és azon belül a képernyő előtti munka is jelentős mértékű. Ehhez párosul a mozgásszegény életmód, melyek együttese alapot teremthet például egy hát, vagy gerincbántalom kialakulásának. Az ülő munka során a munkavállalók hajlamosak helytelen testhelyzetek felvételére.

Néhány példa a helytelen testhelyzetre:

és a helyes ülési pozíció:

Problémák ülő testhelyzetben

Megtört testhelyzet miatt:

- hasi szervek összenyomódása – emésztési problémák
- erek összenyomódása – keringési problémák

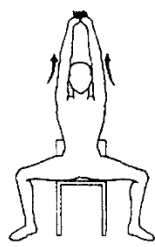
Nyomási tünetek:

- erek összenyomódás – zsibbadás
- ülőlap pereme – comb – lábszár zsibbadása
- karfa – alkar zsibbadása

Az ülő munkavégzés során egyes izmok állandóan feszített helyzetben vannak, elernyedés és megfelelő vérellátás nélkül. Ez az izom gyors kifáradásához és izomlázhoz vezet, melynek következménye a fájdalom miatti kényszertesthelyzet. Emiatt deformációt, mozgás beszűkülést, majd folyamatos fájdalmat eredményezhet.

Ennek elkerülése érdekében a munkavégzés során előírt szünetek alkalmával néhány egyszerű gyakorlatot végezzünk, mely segít a bántalmak kialakulásának a megelőzésében.

Íme, a „12 tibeti”:

Karemelés

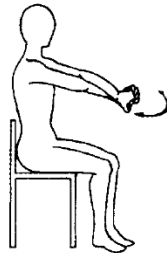
Előrehajlás

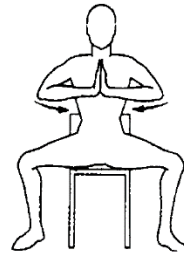
Oldalra dőlés

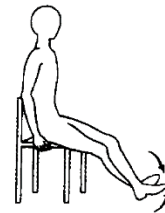
Elfordulás

Csuklótorna

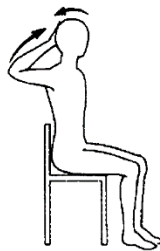
Tenyérnyomás

Bokatorna

Homloknyomás

Tarkó

Halánték

Halánték

Előrefordulás

10. számú melléklet A „STEP – Tégy egy lépést az egészségedért” c. jó gyakorlat bemutatása

Célcsoport

Különböző célcsoportjai vannak mind az egészségügyi szűréseknek (pl. váltóműszakos munkavállalók), mind a testmozgást célzó kezdeményezéseknek (pl. adminisztratív személyzet számára irodai torna program). További célcsoportot képeznek a krónikus beteg munkavállalók.

Leírás

1. A STEP Tégy egy lépést az egészségedért c. program 1. hullámának (2006-2011) célja a munkahelyi egészségkultúra kialakítása volt.

A STEP program fő elemei:

- Testmozgásos tevékenységek
- Orvosi szűrések (pl. gerincszűrések, komplex szív-érrendszeri szűrés)
- Dohányzásról való leszokás támogatása
- Egészséges táplálkozás elősegítése
- Munkahelyi stressz csökkentése
- Munkavállalói krónikus betegségek éves statisztikai nyilvántartása (kor, egészségi állapot leírása, életmód adatok, előző évi és országos adatokkal való összevetése)

A foglalkozás-egészségügyi szolgálat az orvosi vizsgálat után minden önként jelentkező munkavállaló számára egyéni egészségtervet készít (EET). Az EET segítségével az orvos felhívhatja a munkavállaló figyelmét a kockázati tényezőkre (és esetleges betegségekre) valamint javasolhatja például a STEP programokon, ill. egészségbiztosítás által támogatott szűréseken való részvételt. A programok szakmai megvalósítását külső szolgáltatók végzik.

Az orvosi szűréseket egy fővállalkozó biztosítja, az egészségügyi szakemberek pedig alvállalkozók. Ha krónikus betegséget diagnosztizálnak, a foglalkozás-egészségügyi orvos tanácsot ad a dolgozónak, tovább irányítja őt a megfelelő szakemberhez, és amennyiben szükséges, előírja a kezelést valamint figyelemmel kíséri a dolgozó egészségi állapotát.

2. A program második hulláma – Haladás a rendszeresség felé – a decentralizáción, a helyi kezdeményezéseken (munkavállalói igényeknek és a műszakos beosztásoknak megfelelően kialakított kezdeményezéseken) és a rendszerességen alapul (munkavállalók rendszeres részvétele a STEP programokban, különös tekintettel a mozgásosakra). A vállalat sok új, céges közösségek által kezdeményezett csapatsport tevékenységet és rendszeres edzést támogat.

Mi teszi jó gyakorlattá a programot?

- A STEP program irányítóbizottságának az üzemi tanács, a szakszervezetek és a munkavédelmi képviselők is tagjai, akik a program minden fázisában közreműködnek.
- A program 6 éve működik folyamatosan – jelenleg is.
- A program korai beavatkozást és esetkezelést is magában foglal.
- A cég foglalkoztatási rehabilitációs Fehér Könyve is kifejezi az iránti elkötelezettségét, hogy egyenlő

esélyt biztosítson a megváltozott munkaképességű, illetve fogyatékkal élő munkavállalók számára.

Eredmények

Értékelés

A STEP programot évente utólagosan értékelik egy kérdőív segítségével. A költségeket havonta nyomon követik. Ezen kívül a foglalkozás-egészségügyi szolgálat az összes munkavállaló adatai alapján részletes megbetegedési statisztikákat készít a Betegségek Nemzetközi Osztályozása kódjai alapján. Ezeket minden évben összehasonlítják az előző évi adatokkal és ez szolgál a következő évi munkahelyi egészségfejlesztési program tervezésének alapjául. A munkahelyi hiányzási arány évről évre csökkent és 2010 végére elérte az 1,8%-ot. A STEP program 3 fázisa az idő előre haladtával növekvő részvételi arányt tűzött ki célul: az első fázisban 20%-ot, a második fázis végére 60%-ot, a harmadikban pedig 2010-re 75%-ot. Amint azt a projekt elején rögzítették, egy munkavállaló részvételét különböző STEP eseményeken csak egyszer számolják. Amikor 2010-ben elérték a 81%-os részvételi arányt, stratégiai döntést hoztak: mivel a program már jól ismert a munkavállalók körében, a következő lépés a különböző STEP programokon a dolgozói részvétel rendszerességének növelése. Ennek érdekében egy új mutatót vezettek be, a rendszerességi arányt. A számos helyi kezdeményezés és a nagy igény az ilyen programokra egyértelműen mutatja, hogy a program első hat éve eredményeként a dolgozók egészséges életmódhoz való viszonyában kulturális változás ment végbe.

Sikert ösztönző tényezők

- A STEP program kommunikációs rendszerében tréningek is szerepelnek.
- A cafeteria rendszerben bizonyos összeg orvosi kezelésre, gyógyszerelésre, stb. van elkülönítve.
- A munkavállalók választhatják a rugalmas munkaidő és az otthoni munkavégzés lehetőségét is.
- Az adórendszer kedvez a 40%-ban megváltozott munkaképességű munkavállalók foglalkoztatásának.

11. számú melléklet Fűkaszás, fűnyírás egészségkárosító kockázatai

A fűkaszás és a fűnyírás is számos egészségkárosító veszélyeket rejteget.

Szabadban végzett munkavégzésről van szó, így a dolgozó ki van téve környezeti, biológiai, fizikai veszélyforrásoknak.

Szembe kell néznie az időjárással, a nap káros sugaraival, széllel, esővel.

A napsugárzás ellen a bőr megfelelő védelmével, naptej, fényvédő krémek használatával, megfelelő ruházattal tud védekezni, így elkerülhető a leégés veszélye, a bőr pirossá válása, hólyagosodása, ami hosszabb távon bőrrák kialakulásához is vezethet. A UV sugárzás a szemünket is károsítja, ezért elengedhetetlen a uv szűrős védőszemüveg használata.

A fűfélék, gazok az arra érzékenyeknél allergiás reakciót válhat ki. Különösen gyakori problémát okoz sokaknál a parlagfű pollenje, ami jó néhány ember életét keseríti meg napjainkban.

A parlagfű allergia tünetei:

- tüszögés
- vizes orrfolyás
- orrdugulás
- orrviszketés
- garat- és fülviszketés
- könnyezés, szemviszketés
- piros szem
- fáradékonyság
- levertségérzet

Megelőzés:

- szűrőbetétes maszk használata a munkasorán
- munkavégzés utáni hajmosás
- munkaidő csökkentése magas pollentartalom esetén

A szabadban végzett munka során kullancs is veszélyforrás lehet. A kullancs több betegség hordozója is lehet, ami csípésével megfertőzhet minket. Ilyen betegség egyike a Lyme-kór, amikor is a kullancs baktériummal van fertőzve. Csípéssel, vérszívással kerül ez a baktérium a szervezetünkbe.

Lyme-kor tünetei:

- fejfájás
- ízületi gyulladás
- izomgyengeség
- agyhártyagyulladás
- rossz közérzet
- ideggyulladás

De nemcsak a kullancs az egyedüli vérszívó, ami megtámadhatja az embert fűkaszás és fűnyírás során, hanem ilyen a szúnyog is.

A szúnyog csípése a viszketésen kívül egyéb problémát is képes előidézni. Kiválthat allergiás reakciót, de komoly betegségek hordozói is lehetnek, mint például sárgaláz, malária, nyugat-nílusi vírus, agyhártyagyulladás, zika-láz.

Azért, hogy ezek a rovarok ne okozzanak betegséget, megfelelő irtószerrel védekezhetünk ellenük.

A fűben rejlő apró kavics, kődarabok felpattanása sérüléseket okozhat a dolgozóban és a közvetlen környezetében tartózkodó kollégában is.

Az egyéni védőfelszerelés, mint az átlátszó vagy fémhálós látómező használata, védőszemüveg használata kötelező és a megfelelő munkaruházat is szükséges ehhez a munkafolyamathoz, mint a hosszúszárú nadrág, hosszú ujjú felsőruházat.

A por ellen szükséges pormaszk viselése, a magas, sűrű fűben eldobott éles, szúrós, üveg tárgyak miatt átszúrás elleni védőbakancs használata és a gép által keltett zajhatás miatt megfelelő SNR értékkel rendelkező fültök, fül dugó használata.

12. számú melléklet EU-OSHA 2018 – 2019. évi kampány: Egészséges munkahelyek – A veszélyes anyagok helyes kezelése

Az EU-OSHA, vagyis az Európai Munkahelyi Biztonsági és Egészségvédelmi Ügynökség a 2018 – 2019. évre vonatkozóan a veszélyes anyagok munkahelyi kezelésével kapcsolatban indított kampányt. A kampány célja egy jobb veszélyes anyag kezelési kultúra kialakítása.

A kampánynak 5 fő célkitűzése van, melyek az alábbiak:

- Felhívni a figyelmet a kockázatok megelőzésének jelentőségére.
- Gyakorlati segédeszközökkel és információ fórummal előmozdítani a kockázatértékelést, különös tekintettel a;
 - a veszélyes anyagok felszámolására, vagy helyettesítésére.
 - megelőző intézkedések hierarchiába rendezése.
- A munkahelyi rákkeltő anyagokkal érintkezés kockázatainak tudatossá fokozása.
- A különleges igényű és magasabb kockázatnak kitett munkavállalói csoportok testre szabott tájékoztatása és helyes gyakorlati példák.
- A jogszabályok ismeretének erősítése a munkáltatóknál és a munkavállalóknál

A kampány jelentősége

Annak ellenére, hogy számos jogszabály és szabvány szabályozza a veszélyes anyagok felhasználását, kezelését és tárolását, továbbra is komoly munkabiztonsági és egészségi kockázatot jelentenek a munkavállalókra. Rengeteg munkavállaló érintkezik veszélyes anyagokkal, sok esetben úgy, hogy nincs is tudomásuk róla, mivel a veszélyek láthatatlanok, vagy nem jól ismertek (pl. égéstermék vagy por, véletlen érintkezés stb.). A legtöbb esetben csak valamilyen nem várt és általában sérülést okozó esemény vezet a veszély feltárására és kezelésére.

Közös erőfeszítéseikkel a vezetőség és a munkavállalók erőteljes kockázat megelőzési kultúrát alakíthatnak ki, amelyben a helyettesítés a megelőzési és védelmi rutin részévé válhat. A folyamatban kulcsfontosságú a teljes körű kockázatértékelés.

Mi a probléma a veszélyes anyagok felhasználásával? (az EU OSHA megállapítása)

A munkavállalók sok európai munkahelyen vannak kitéve veszélyes anyagoknak. Az ilyen érintkezések gyakoribbak, mint legtöbbször gondolnánk, és valójában szinte minden munkahelyen előfordulnak. Ez pedig komoly biztonsági és egészségvédelmi aggályokat vet fel.

Veszélyes anyagnak tekintünk bármely szilárd anyagot, folyadékot vagy gázt, amely képes rontani a munkavállalók

biztonságát, vagy károsítani az egészségüket. Az érintkezés történhet belélegzéssel, bőrön áthatolással vagy táplálék bevitelével.

A veszélyes anyagokkal történő munkahelyi érintkezés hosszú távú egészségügyi problémákkal hozható összefüggésbe, így:

- légzőszervi megbetegedésekkel (pl. asztma, orrnyálkahártya-gyulladás, azbesztózis és szilikózis);
- a belső szervek, egyebek mellett az agy és az idegrendszer károsodásával;
- bőr irritációval és bőrbetegségekkel;
- foglalkozással kapcsolatos daganatos megbetegedésekkel (pl. leukémia, tüdőrák, mesothelioma és orrüregrák).

Emellett a veszélyes anyagok jelenléte tűz- és robbanásveszélyt, valamint mérgezési és fulladási kockázatot is jelenthet a munkavállalók számára.

Az EU-OSHA új és újonnan felmerülő kockázatokról szóló második európai vállalati felméréséből (ESENER-2) kiderült, hogy a veszélyes anyagok bizonyos ágazatokban, pl. a mezőgazdaságban, a feldolgozó- és az építőiparban a leginkább elterjedtek.

Azonban a dolgozók valamennyi ágazatban ki lehetnek téve a veszélyes anyagokkal érintkezés kockázatának. Valójában mindent egybevetve az európai vállalkozások 38%-a számol be a munkahelyeiken jelen lévő potenciálisan veszélyes vegyi vagy biológiai anyagokról. Ezért létfontosságú a kockázatok azonosítása és kezelése.

Hogyan kezelhetők a veszélyes anyagok? (az EU OSHA megállapítása)

Az Európa-szerte a munkahelyeken a veszélyes anyagok okozta egészségkárosodások, balesetek és halálesetek sikeres megelőzése érdekében megelőzési kultúrát kell kialakítani. Minden érintettnek tisztában kell lennie a veszélyekkel, a kockázatokkal, és kötelezettséget kell vállalnia azok kezelése vagy megelőzése iránt.

Tudatosság növelése: ez kiemelt fontosságú. A munkahelyeken mindenkinek ismernie kell a veszélyes anyagokat, az azok által jelentett veszélyeket és kockázatokat, valamint a kockázatok csökkentésének vagy kiküszöbölésének módjait.

Kockázatértékelés: a megelőzés felé vezető első lépés. Ebbe be kell vonni a munkáltatókat, a vezetőket és a munkavállalókat. A veszélyes anyagok által jelentett veszélyek és kockázatok gyakran összetettek, így a kockázatok

meghatározásakor sokféle tényezőt kell mérlegelni. A kockázatértékeléseket naprakészen kell tartani: a munkakörnyezet megváltoztatása módosítja a veszélyes anyagok expozíciójának lehetőségét is.

Jogszabályi háttér: a munkáltatóknak a dolgozók veszélyes anyagoktól történő megóvására nézve fennálló törvényes felelősségét rögzíti. A munkáltatóknak tisztában kell lenniük a megelőző intézkedések hierarchiáját is tartalmazó jogszabályi háttérrel.

Gyakorlati eszközök és útmutatás: a veszélyes anyagok helyes kezelésével kapcsolatban nyújtanak gyakorlati segítséget. Az „Egészséges munkahelyek” kampány weboldalán számos ilyen eszköz és helyes gyakorlatokról szóló példa található.

13. számú melléklet A keramikus műhelyben előforduló egészségi ártalmak

A művészet egyik legrégebbi iparága a kerámia, amely edények, szobrok, díszek, csempék készítésével foglalkozik.

Alkotáshoz szükséges alapanyag az agyag, amely vízzel keverve egy képlékeny, formázható anyaggá válik. Kiszáradása után is megtartja formáját és kiégetése után kemény, kőszerű anyag képződik.

A technológia lépései:

1. agyag előkészítése
2. formázás, a kézi formázást segíti a fazekaskorong
3. díszítés, ez alatt a karcolást, mázazást, festést értjük
4. égetés

A műhelyben minden egészségügyi és munkabiztonsági előírást be kell tartani, hiszen felelhető mérgező, veszélyes anyag.

A kerámiaipar legnemesebb anyaga a porcelán. A porcelán áttetszőségéért a kvarc a felelős. A finom szemcséjű kvarctartalmú porok belélegzése szilikózis kialakulásához vezet. A szemcsék a tüdő belső falához tapadnak, amelyek ingerlik a tüdő hólyagjainak felületét, ezért durvább szövetréteg alakul ki azon, amely már nem vesz részt a légzésfunkcióban, így csökken a tüdő kapacitása.

Tünetei:

- nehézlégzés
- fáradtság

Megelőzés:

- rendszeres vízzel való tisztítás
- porelszívás

Ólom tartalmú mázak használatával a szervezetbe ólom jut, amely mérgező hatású.

Tünetei:

- vérszegénység
- görcsös bélfájdalom
- izom és ízületi bántalmak
- vesekárosodás
- fogak lazulása

Megelőzés:

- gyakori kézmosás
- orvosi vizsgálat
- védőöltözet

A festékeket terpentinnel, terpentín balzsammal keverik, amit a máz feletti festéshez használnak. Ennek is az emberi szervezetre nézve mérgező anyag.

Tünetei:

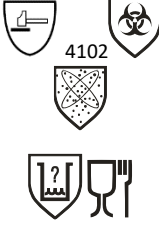

- bódultság
- fejfájás
- ekcéma

Megelőzés:

- gyakori szellőztetés
- gyakori kézmosás
- munkahely tisztántartása

14. számú melléklet Egyéni védőeszköz juttatási rend és kiadási nyilvántartás minták

MUNKAKÖR			fertőző anyaggal végzett laboratóriumi munka			
TEVÉKENYSÉG MEGNEVEZÉSE	A VÉDELEM IRÁNYA	VÉDŐ-ESZKÖZ MEGNEVEZÉSE	VÉDŐ-ESZKÖZ KATEGÓRIÁJA	VÉDŐ-ESZKÖZRE VONATKOZÓ SZABVÁNY SZÁMA	VÉDELMI SZINT VÉDELMI KÉPESSÉG MEGHATÁROZÁSA	EGYÉB JELLEMZŐK
ANYAGMOZGATÁS GÁZÜZEMŰ, EMELŐ-VILLÁS TARGONCÁVAL	LÉGZÉS-VÉDELEM	Szelepes porálarca. Védelem szilárd részecskék illetve olaj/vízbázisú ködök ellen.	3	MSZ EN 149:2002	 FFP2D	
	SZEM-VÉDELEM	Védőszemüveg (Dioptriás szemüveg felett is viselhető, lángtaszító PVC keret piros jelző színnel, széles látómező.. Speciális tulajdonságok gáztömör, 120 °C hőmérsékleten ellenáll 4 órán keresztül, 200 °C hőmérsékleten ellenáll 90 másodpercen keresztül)	2	MSZ EN 166 MSZ EN 170 MSZ EN 172		Gázszivárgás esetén biztosítja a szemkörnyék teljes védelmét. Véd folyadékok cseppjei és fröccsenései, por részecskék, gázok és finom porok, olvadt fémek és forró szilárd anyagok ellen.
	TEST VÉDELEM	Védőoverall: mikropórusos laminált alapanyag, varrásokat lezáró hegesztett szalag mely fokozza a védelmet finom részecskék és veszélyes vegyi anyagok permetéi ellen. Biológiai védelem esetére is védelmet nyújt. Antisztatikusság nagyobb biztonság érdekében.	3	EN340, EN 368, EN369, prEN 13034, prEN 13982- 1:2000, prEN 13982- 1:2003, EN 14605, EN 14126 EN 1149- 1:1995, EN 533:1997		vegyi anyagok kezelése, fertőző anyagokkal (vér, szennyezett folyadékok, nedves baktériumok) végzett műveletek

KÉZ-VÉDELEM	Védőkesztyű vegyi veszélyek ellen. Nitril, pamuttal bolyhozott belső, recézett külső.	3	MSZ EN 388 MSZ EN 374 MSZ EN 421		Ideális általános, ipari, intézményi és laboratóriumi takarítás és karbantartáshoz
	Egyszer használatos védőkesztyű Természetes latex, klórozott belső, sima külső.	1	MSZ EN 374		laboratóriumokba, gyógyszergyártáshoz, kórházi rutinmunkához.
LÁB-VÉDELEM	cipővédő (45 cm-es magas szárú cipővédő, csúszásgátló talprész)	1			

AZ EGYÉNI VÉDŐESZKÖZÖK KIADÁSA, NYILVÁNTARTÁSA

MUNKÁLTATÓ NEVE	
CÍME	
TELEPHELY	
MUNKAVÁLLALÓ NEVE	
MUNKAKÖR/FOGLALKOZÁS	

Kijelentem, hogy az alább felsorolt egyéni védőeszközöket átvettem, azok használati módját és a használat szabályait megismertem és tudomásul vettem.

Tudomásul veszem, hogy a munkám során az engem érő veszélyforrások, munkahelyi ártalmak elleni védekezés céljából köteles vagyok rendeltetés-szerűen használni és az elhasználódás következtében a cseréjüket kezdeményezni.

Tudomásul veszem, hogy az egyszer használatos védőeszközöket a használat után lecserélem, azokat újból nem használom fel.

SSZ.	VÉDŐESZKÖZ MEGNEVEZÉSE	SZABVÁNY SZÁMA	JELLEGE ÚJ	JELLEGE CSERE	ÁTVÉTEL IDEJE	DOLGOZÓ ALÁÍRÁSA

15. számú melléklet Az egyéni védőeszközökön szereplő piktogramok magyarázata

Jelmagyarázat

Egyéni védőeszközök védelmi képességére utaló piktogramok és EN vizsgálati szabályok

		EN 388	Mechanikai kockázatok elleni védelem
		EN 1082	Vágás (kések) elleni védelem
		EN 407	Termikus veszélyek elleni védelem (hő és/vagy tűz)
		EN 533	Korlátozott hő és láng elleni védelem
		EN 374	Vegyí anyagokkal szembeni teljes értékű védelem
		EN 374	Vegyí anyagokkal szembeni egyszerű védelem
		EN 511	Hidegártalmak elleni védelem
		EN 374	Mikroorganizmusok, bakteriológiai fertőzés elleni védelem
		EN 421	Ionizációs sugárzás és radioaktív szennyeződés elleni védelem
		EN 60903	Villamos feszültség elleni védelem
		EN 1149	Statikus elektromossággal szembeni védelem
		prEN 13034	Folyékony vegyszerek ellen korlátozott védelem
		prEN 13982	Veszélyes szilárd részecskék elleni védelem
		EN 14605	Védőruházat folyékony vegyszerek ellen

		EN 1073	Szemcsés radioaktív szennyeződés elleni, nem szellőztetett védőruházat
			Csúszás elleni védelem
			A szem védelme
			Zajhatások elleni védelem
			Légzésvédelem
			Ívhegesztésnél keletkező sugárzás elleni védelem
			Eső elleni védelem
			Szél elleni védelem
			Jól láthatóságot biztosító termék
			Higiénés eszköz
			Érintkezés étel-miszerrel
		EN 381.4	Védelem kézi vezérlésű láncfűrészrel végzett munkához
			Lezuhanás elleni védelem
			Hőálló talpú lábbeli
			Olajálló talpú lábbeli
			Zuhanó tárgyak elleni védelem
			Talpátszűrás elleni védelem

			Lábfej védelme
			Elcsúszás elleni védelem
			Energiaelnyelő sarok
			Hőmérsékleti tartományok jelzése
			Átázás elleni védelem jelzése %-ban
			Felhasználási idő jelzése
			Információk jelzése (EN 420)
		EN 659	Tűzoltó kesztyűk
		EN 10819	Rezgéssel szembeni védelmet biztosító kesztyűk
		EN 455	Egyszer használatos vizsgáló kesztyűk

Fejvédelem	EN 397, EN 812
Szem- és arcvédelem	EN 166, EN 175, EN 379, EN 1731, EN 169, EN 170, EN 171, EN 172
Hallásvédelem	EN 352
Légzésvédelem	EN 136, EN 405, EN 140, EN 141, EN 143, EN 149, EN 137, EN 371, EN 402, EN 1146, EN 12942
Kézvédelem	EN 388, EN 374, EN 407, EN 511, EN 659, EN 60903, EN 421, EN 455, EN 1082
Védőruházat	EN 340, EN 368, EN 369, EN 343, EN 471, EN 470, EN 531, EN 1149-1, EN 468, EN 463, EN 1073-2, EN 14126
Lábvédelem	EN 345, EN 346, EN 347, EN ISO 20345, EN ISO 20346, EN ISO 20347

16. számú melléklet A Cirkusz egészségügyi kockázati

A szórakoztató iparág egyik népszerű területe a cirkusz, akár vándorcirkuszra gondolunk vagy a Fővárosi Nagycirkuszra.

A cirkuszban nélkülözhetetlen elem az állatok produkciói, azonban az állatokkal való munka számos veszélyt rejt. Gondolhatunk akár állattámadásra, de akár különböző betegségekre, fertőzésekre.

A biológiai tényezők hatásainak kitett munkavállalók egészségének védelméről a 61/1999. (XII.1.) EüM rendelet szól.

Biológiai tényezők alatt értjük a mikroorganizmusokat – beleértve a genetikailag módosított mikroorganizmusokat-, a sejttenyészetek és emberi élősdiek, amelyek fertőzést, allergiát vagy mérgezést okozhatnak.

Biológiai tényezőket az alábbiak szerint csoportosíthatjuk:

- 1. csoport: nem képes emberi megbetegedést okozni

- 2. csoport: képes emberi megbetegedést okozni, de elterjedése az emberi közösségben nem valószínű, megelőzhető vagy kezelése hatásos
- 3. csoport: súlyos emberi megbetegedést képes okozni, szétterjedésének kockázata fennállhat, de megelőzhető vagy kezelése hatásos
- 4. csoport: súlyos emberi megbetegedést képes okozni, szétterjedésének nagy a kockázata, általában nem előzhető meg, vagy nem kezelhető hatásosan

A munkáltatónak a megbetegedés veszélyének csökkentése érdekében biztosítani kell a veszélyeztetett munkakörben dolgozó munkavállalók védőoltását.

Fontos még a megelőzésben a munkavállaló jelen esetben idomár, artista megfelelő oktatása, tájékoztatása, orvosi alkalmassági vizsgálat, személyi higiéné (bőrfertőtlenítés).

Zoonózisnak nevezzük azokat a betegségeket, illetve fertőzéseket, amelyek állatról emberre, emberről állatra átvihetők. A kórokozók lehetnek vírusok, baktériumok, gombák.

Közép-Európában elterjedt zoonózisok közé tartozik a szalmonellózis, a lépfene, a Q-láz, listeriózis, a Lyme-kórt okozó *Borrelia*-fajok, a veszettséget okozó *Lyssa*.

A varázsló cilinderéből előugró nyúl is rejthet betegségeket, az úgynevezett nyúlpestist, mely a fertőzött állat érintésével terjed, de kullancs, szúnyog és bolha is terjesztheti.

Madarak esetén az ornithosis jelenthet veszélyt az emberre, amit papagájkórnak is neveznek. Ezt a betegséget baktérium okozza és elsősorban az allergiához hasonló tünetekkel jelentkezik, különböző légúti panaszokat, könnyezést, fejfájást okozhat, legtöbb esetben tüdőgyulladáshoz vezet. A baktérium a beteg állat szétporladt ürülékének légútba kerülése révén okoz fertőzést.

Az ebola is az állatok által terjesztett fertőzések közé tartozik, illetve hasonlóan a papagájkórhoz állatról-állatra és állatról-emberre is terjedő betegség. A majom, antilop, denevér érintése jelent jelentős kockázatot.

17. számú melléklet a 2019. évre szóló munkavédelmi és munkaügyi ellenőrzési irányelvekről.

Mint minden évben most is kiadásra került a Pénzügyminisztérium közleménye a 2019. évre szóló munkavédelmi és munkaügyi ellenőrzési irányelvekről. Ez tartalmazza az munkavédelmi hatóság ez évre előírt feladatait és fő irányelveit.

Általános elvek

Ez megfogalmazza a törvény megtartására és betartására, a magas szakmai színvonalra és a munkavédelem társadalmi hasznának kihangsúlyozására támasztott igényt. Megfogalmazza továbbá a hatóság, az ellenőrzések célját, fedhetetlenségét az intézkedések egységességét és arányosságát. Nem utolsó sorban megköveteli a nem jogkövető munkáltatókkal szembeni szigorú fellépést.

A munkavédelmi ellenőrzés elvei

A 2019. év kiemelt ellenőrzési, vizsgálati céljai

1. Az ellenőrzések hatékonyságának növelése, azok tervezésével és előzetes bejelentésével. Főként a nagy létszámú munkavállalót foglalkoztatók munkáltatóknál végzett mindenre kiterjedő ellenőrzésekkel.
2. Az ellenőrzés során elsődleges a munkabiztonsági szabálytalanságok és a kóroki tényezők feltárása és vizsgálata. Az eljárások során gyors és szakszerű intézkedésekkel számolják fel a munkavállalókat ért jogsértéseket.
3. A legtöbb ellenőrzés a veszélyes munkaeszközt és technológiát alkalmazó, zajjal, kéz-karregzéssel, veszélyes anyagokkal/keverékekkel, rákkeltő vagy mutagén anyagok expozíciójával, biológiai kóroki tényezők jelenlétével járó tevékenységet folytató munkáltatók körében történjen.

4. Fokozottabb ellenőrzés a kiemelt védelemre szoruló munkavállalók (fiatalkorúak, terhes, nemrégén szült, anyatejet adó nők és szoptató anyák, idősödők, megváltozott munkaképességűek, mozgáskorlátozott vagy egyéb testi fogyatékos munkavállalók) foglalkoztatási körülményeit illetően.

A 2019. évi kiemelten ellátandó feladatok

1. A kisvállalkozások, szakképző intézmények, szakmai oktatók, közfoglalkoztatók és a munkaerő kölcsönzésben érintett munkáltatók fokozott tájékoztatása és oktatása a szabályos munkavégzés, valamint a munkahelyi egészség és biztonság szabályairól.
2. A munkavédelmi ellenőrzést végző hatóságok 2019. évben fektessenek hangsúlyt a proaktív tájékoztatásra, tartsanak saját vagy közös rendezésű nyílt napokat. Az egyik nyílt nap „A munkában megrokkantak és elhunytak emléknapja” hetében kerüljön megrendezésre.

Az ellenőrizendő főbb tevékenységi körök, szakmák, ágazatok

Fokozott ellenőrzések az építőipar, a mezőgazdaság, a feldolgozóipar, a bányászat és az egészségügy ágazatokban. A sütő- és cukrászipari tevékenységek célvizsgálata a legsúlyosabb veszélyforrásokra történő figyelem felhívással.

A tervezet alapján az ellenőrzések 15%-nak az ún. „egyéb” ágazatokban kell történnie, melynek többek között részei az információ, kommunikáció; pénzügy, biztosítási tevékenység; valamint szakmai, tudományos, műszaki tevékenység ágazatok.

18. számú melléklet Munkavédelmi oktatási napló és tudásfelmérés módszerei

Oktatás témaköre: tűzvédelem / munkavédelem / környezetvédelem

Oktatás jellege: belépés előtti / ismétlődő / pót / rendkívüli **Oktatás időpontja:**

Oktatás tárgya: Előzetes munkavédelmi oktatás **Oktatás időtartama:**

Oktatottak létszáma:

Oktatás formája: elméleti / gyakorlati

Beszámoltatás formája: szóbeli / írásbeli

Oktató beosztása:

Oktató neve:

Oktató felsőszintű tűzvédelmi végzettséggel rendelkezik: igen / nem

Oktató aláírása:

Oktatásra kötelezettek				Beszámoltatás eredménye	Megjegyzés
Név (nyomtatott betűkkel)	Munkáltató neve (nyomtatott betűkkel)	Személyi azonosító okmány száma	Aláírás		

Tudásfelmérés módszerei

Fontos kérdés az oktatások alkalmával, hogy az egyes munkavállalók mennyire értették meg a leadott anyagot és mennyire tudják majd azt a munkavégzés során alkalmazni. Ennek felmérésére a legegyszerűbb módszer a tudásfelmérés. Ismétlődő oktatás esetén érdemes az oktatást megelőzően és azt követően is egy –

SZÉCHENYI 2020

MAGYARORSZÁG
KORMÁNYA

Európai Unió
Európai Szociális
Alap

BEFEKTETÉS A JÖVŐBE

egy tesztet kitöltetni a munkavállalókkal, mert így egyszerűen felmérhető, hogy mennyire volt az oktatás hatékony. Rendkívüli oktatás esetén (pl. új munkaeszköz üzembe helyezése stb.) elegendő az oktatás végén egy teszt kitöltése, hisz nincs előzmény élmény a témával kapcsolatban. Amennyiben a oktatás tárgyát képező technológia, gép vagy berendezés veszélyessége azt indokolja, a munkáltató szóbeli vizsgát is elrendelhet.

19. számú melléklet Textilipari kézi iparművészeti tevékenység káros hatásai a szemünkre

Egyik legrégebbi és legnagyobb hagyománnyal rendelkező iparágunk a textilipar. Különböző szálás anyagból fonalakat vagy lapszerű termékeket állítanak elő.

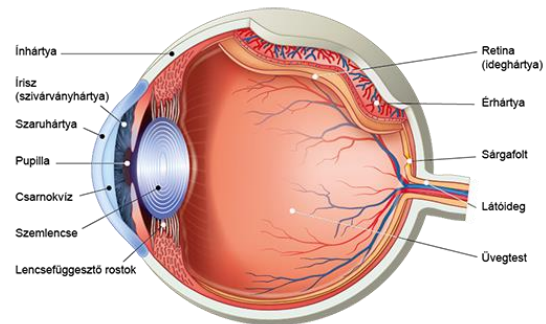
Ennek egy ágazata a csipkeverés.

Ennél az iparágnál a szem jelentős mértékben igénybe van véve. Szemünk az egyik legfontosabb érzékszervünk, hiszen rengeteg információt dolgozunk fel a segítségével.

A látás folyamata:

- a szaruhártyán, a csarnokon, a szemlencsén, az üvegtesten és végül a retinán áthalad a fény
- a fény a szaruhártya mellső és a lencse elülső és hátsó felszínén tör meg
- retinán keletkezett kép fordított
- az itt keletkezett kép az idegpályákon keresztül az agy jobb és baloldali látókérgébe jut

A szemlencse épsége és rugalmassága befolyásolja, hogy közelre és távolra is jól lássunk, vagyis jól fókuszál a szem hátsó részében található ideghártyára, a retinára.

Beszélhetünk rövidlátásról, amikor a kép a retina előtt keletkezik és beszélhetünk távollátásról, amikor retina mögé esik a fókusz. Első esetben homorú, míg a második esetben domború lencse szükséges. A rövidlátó a közeli személyeket, tárgyakat élesen látja, ezzel ellentétben a távollátó személy a közeli dolgokat nem tudja jól fókuszálni.

Látásunk korunk előre haladtával romlik.

Látásromlást kiváltó okok:

- genetika
- számítógép gyakori használata
- öregedés
- cukorbetegség
- szem túlzott igénybevétele

- UV fény

Tünetei:

- fejfájás
- szemfáradás
- könnyezés
- színvakság
- távol- és rövidlátás
- csórlátás
- szürkületi vakság

A látásromlás fokozatosan, hosszú évek alatt alakul ki.

Szemüveggel, kontaktlencsével vagy szemműtéttel tudjuk korrigálni, javítani vagy esetleg meggyógyítani.

Fontos itt is a prevenció, a rendszeres szűrővizsgálat, szemünk ellenőrzése szakorvossal. A vizsgálatot ajánlott 2évente elvégezni, de szükség esetén gyakrabban is elvégezhető.

20. számú melléklet Pszichoszociális kockázatok csökkentése a munkahelyeken.

A munkahelyeken előforduló pszichoszociális kockázatok kiváltó tényező a stressz. Kutatások alapján a stressz szervezetre gyakorolt hatása nagyban függ a stresszhelyzettel érintett személy ún. „egyéni különbségei” (pl. rugalmasság-merevség, önértékelés, kontrollézés stb.). Ezekről függ az egyén stressz érzékenysége és megküzdő kapacitása. A szégyenlős, pesszimista vagy alacsony önbecsülésű emberek tehetetlenséggel és ellenségességgel reagálnak a stressz helyzetekre, mely ha túlzott mértékű és időtartamú, úgy betegségek kialakulásához vezethet.

A stressz mérése:

A stressz kialakulása egy folyamatnak tekinthető, melynek során az egyén egy adott környezetben a rá ható ingereket folyamatosan érzékeli, észleli. Ezeket az ingereket több féle módszerrel is lehet mérni.

Az önbeszámolás és az önmeqfigyelős módszer: Kérdőív formájában méri fel a munkahelyi stresszorokat és az azokra adott lelki válaszokat, viselkedésváltozásokat, testi tüneteket és megbetegedéseket.

Fiziológiai mutatók mérése: Óvatosan kell bánni a mérési eredmények értelmezésével, mivel eltérő fiziológiai reakciót adunk egy-egy stresszhelyzetre. Befolyásoló tényező lehet a vizsgálati napszak, vagy az elfogyasztott étel is.

Coping potenciál:

Olyan személyiségtényezők, melyek a személy-környezet interakcióban erősítik a személynek a fenyegetéssel szembeni pozícióját.

A stresszel való megküzdés:

A stresszel való megküzdés egyik kulcsa a kognitív értékelés, mely két dinamikus szakaszra bontható. Elsődleges és másodlagos értékelésre. Az elsődleges értékelés során a személy eldönti, hogy milyen mértékben hat rá az adott szituáció. Ez határozza meg az érzelmi reakciónkat. A másodlagos értékelésben dől el, hogy képesek vagyunk-e megküzdni a helyzettel és ha igen, akkor milyen erőforrást (személyi, fizikai, szociális stb.) használjon. Ezt követi a döntés, hogy milyen megküzdési stratégiát használunk. Ha kezelhetőnek érezzük a helyzetet, akkor problémaközpontú megküzdést választunk, ha nem akkor érzélem központú.

A stresszel szemben való hatékony védekezés a megküzdési repertoár bővítése és rugalmas alkalmazása az egyes helyzetekben.

Munkahelyi egészségfejlesztő programok:

A munkahelyi egészségfejlesztési programok célja a munkavállalók egészségének megőrzése és egészséges életmódtanácsok útján történő ösztönzése az egészséges életmód kialakítására.

A munkahelyi egészségfejlesztés feltételei:

- Nagyarányú részvétel a programokon
- Személyre szabott kapcsolattartás a résztvevőkkel
- A vezetőség támogatása
- Munkavállalók bevonása a tervezésbe, kivitelezésbe és értékelésbe
- Mindenkit célozzon meg a program, de különösen az egészségi kockázattal rendelkező munkavállalókat
- Sok kockázati tényezővel és egészségi problémával foglalkozzon
- Vezessenek be egészségvédő szabályokat (pl. nem dohányzó munkahely stb.)

Egészségfejlesztő programok pozitív hatásai:

- Javul a cég külső megítélése; Az egészségfejlesztő programokat kínáló cégek piaci megítélése jobb, mivel demonstrálja a dolgozókkal való törődést, hogy érdekli azok egészsége és jólléte a vezetőséget.
- Nő a termelékenység; A jobb egészségi helyzetnek köszönhetően, csökken a hiányzások száma és ezzel együtt az elégedettség is termelés növelő hatással bír.
- Csökken a dolgozói elvándorlás, a fluktuáció.
- Javul a munkaköri légkör.

Mit ad a munkavállalóknak:

- Könnyben jutnak hozzá különböző egészségi szolgáltatásokhoz, ezzel időt és pénzt spórolnak.
- A munkahelyi környezet pozitív hatása a dolgozók jóllétére.
- Jobb egészségi állapot.

A fentiek alapján láthatjuk, hogy a munkahelyi egészségfejlesztés milyen pozitív hatásokkal bír nem csak a munkavállalókra, hanem a cég hatékonyságára, termelékenységére és piaci megítélésére is.

